

۲۰۹۱ در مورد طرح پرسش از چیستی و چرایی اشیا، کدام گزینه درست نیست؟

- ۱ انسان همواره به دنبال علت یابی و یافتن علل پدیده‌ها بوده است.
- ۲ ساختار جهان چنان است که انسان را به چرا گفتن می‌کشاند.
- ۳ تربیت درست عامل ایجاد و تقویت اصل پرسش‌گری در انسان است.
- ۴ ساختار ذهن انسان چنان است که او چرا می‌گوید.

۲۰۹۲ انسان با طرح سؤال «چرا» می‌کوشد

- ۱ از طریق تعریف رابطه‌های علی میان پدیده‌ها را بشناسد.
- ۲ از طریق استدلال رابطه‌های علی میان پدیده‌ها را بشناسد.
- ۳ از طریق استدلال به برخی رابطه‌ها هم‌چون رابطه دوستی پی ببرد.
- ۴ از طریق تعریف به برخی رابطه‌ها هم‌چون رابطه دوستی پی ببرد.

۲۰۹۳ نخستین و مهم‌ترین مسئله‌ای که انسان را به تفکر و اندیشه وا می‌دارد است و رابطه‌ای وجودی است که کلمه بازتابی از همین

رابطه وجودی است.

- ۱ علت و معلول - علت - چیستی
- ۲ ادراک قانون علت و معلول - علت - چرا
- ۳ ادراک قانون علت و معلول - علیت - چرا
- ۴ علت و معلول - علیت - چرا

۲۰۹۴ کدام گزینه به تفاوت اساسی رابطه علیت با سایر روابط اشاره نمی‌کند؟

- ۱ در رابطه علیت، معلول وجود ندارد اما در سایر روابط، اجزاء و اشیایی وجود دارند که با هم رابطه برقرار می‌کنند.
- ۲ رابطه علیت رابطه در خود وجود است، اما سایر روابط رابطه بعد از وجود است.
- ۳ در رابطه علیت وجود یکی ضرورتاً وابسته به وجود دیگری است؛ اما در سایر روابط بعد از فرض وجود دو طرف، رابطه شکل می‌گیرد.
- ۴ در رابطه علیت، علت وجود ندارد؛ اما در سایر روابط، اجزاء و اشیایی وجود دارند که با هم رابطه برقرار می‌کنند.

۲۰۹۵ مقصود از علت و معلول و رابطه علیت در کدام گزینه درست بیان نشده است؟

- ۱ علت چیزی است که به معلول وجود می‌دهد و وجود معلول متوقف بر وجود آن است.
- ۲ رابطه ضرورت‌بخشی میان علت و معلول، رابطه علیت نامیده می‌شود.
- ۳ معلول چیزی است که وجودش را از چیزی دیگر می‌گیرد.
- ۴ کلمه «چرا» بازتابی از درک رابطه علیت است.

۲۰۹۶ درباره رابطه علیت نمی‌توان گفت

- ۱ رابطه‌ای ضروری است، یعنی وجود یکی ضرورتاً وابسته به وجود دیگری است.
- ۲ مانند رابطه عاشقی نیست که در آن ابتدا وجود دو فرد فرض می‌شود و سپس میان آن‌ها عشق برقرار می‌گردد.
- ۳ همواره دو طرف وجود دارد که یک طرف علت و طرف دیگر معلول قرار دارد.
- ۴ انسان با طرح سؤال «چرا» می‌کوشد از طریق استدلال، رابطه‌های علی میان پدیده‌ها را بشناسد.

۲۰۹۷ کدام یک از مفاهیم ابیات بیانگر رابطه علیت است؟

- ۱ دختر ترسا چو برقع برگرفت / بند بند شیخ آتش در گرفت
- ۲ مرید پیر مغانم ز من مرنج ای شیخ / چرا که وعده تو کردی و او به جا آورد
- ۳ بشنو از نی چون حکایت می‌کند / وز جدایی‌ها شکایت می‌کند
- ۴ ای دوست قبولم کن و جانم بستان / مستم کن و از هر دو جهانم بستان

۲۰۹۸ در کدام گزینه همه موارد بهتر از بقیه، رابطه علیت را نشان می‌دهد؟

- ۱ عاشق و معشوق، پیر و سالک، استاد و شاگرد، خالق و مخلوق
- ۲ صانع و مصنوع، پیر و سالک، خالق و مخلوق
- ۳ صانع و مصنوع، اثر و صاحب اثر، مؤلف و مؤلف، حبیب و محب
- ۴ خالق و مخلوق، صانع و مصنوع، مؤلف و مؤلف، کاتب و مکتوب

۲۰۹۹ کدام گزینه صحیح است؟

- ۱ اصل علیت نسبت به اصل شناخت تقدم زمانی دارد.
- ۲ مسئله‌ای که انسان از زمان ایجاد خلقت برای آن تلاش کرده است کشف اصل حقیقت بوده است.
- ۳ آن قسم از تفکر که به دنبال کشف تصدیقات مجهول است، در یافتن رابطه علی میان پدیده‌ها کاربرد دارد.
- ۴ نخستین مسئله‌ای که ذهن انسان را به خود مشغول کرده است، قطعاً علیت است.

۲۱۰۰ کدام گزینه صحیح نیست؟

- ۱ درک رابطه علیت همان است که بگوئیم آتش علت حرارت است.
- ۲ از نظر فلاسفه مسلمان درک مفهوم علیت بر درک مصادیق آن تقدم دارد.
- ۳ اصل علیت از قواعد عقلی استنباط می‌شود.
- ۴ مبنای اصل علیت اصلی بدیهی است.

۲۱۰۱ اساسی‌ترین تفاوت رابطه علیت با بقیه روابط در چیست؟

- ۱ وجود یک طرف متوقف بر وجود دیگری است.
- ۲ علت از معلول هستی‌یابی می‌کند.
- ۳ یک طرف آن خود رابطه است.
- ۴ تنها علت قدرت طلب کردن دارد.

۲۱۰۲ کودکانی که روحیه پرسشگری دارند، چگونه در درک اصل علیت کنجکاوی می‌کنند؟

- ۱ با فهم این اصل به طور ذاتی
- ۲ با تمارین منطقی و پرورش قوه استدلال از همان کودکی
- ۳ با پرسیدن «چرا»های متداول
- ۴ با آگاهی از چیستی اشیا موجود

۲۱۰۳ کدام گزینه درباره علیت صحیح است؟

- ۱ کهن‌ترین مسئله فلسفی است.
- ۲ انسان از بدو تولد به دنبال علت‌یابی است.
- ۳ اولین مسئله‌ای است که ذهن انسان را به اندیشیدن وا داشته است.
- ۴ رابطه‌ای است ذهنی که در جهان برقرار است.

۲۱۰۴ اطلاعات کدام گزینه درباره علیت نادرست است؟

- ۱ وجود علت هم‌زمان با وجود معلول است.
- ۲ در نبود یکی از طرفین رابطه از بین می‌رود.
- ۳ وجود معلول متوقف بر علت است و برعکس.
- ۴ مهم‌ترین عاملی است که انسان را در مسیر اندیشه پیش می‌برد.

۲۱۰۵ رابطه علیت برخلاف رابطه اتکایی،

- ۱ متفرع از دو طرف است.
- ۲ رابطه‌ای دو طرف وجودی است.
- ۳ طرف رابطه با خود رابطه هم‌زمان‌اند.
- ۴ بعد از وجود دو طرف ایجاد می‌شود.

صفحه ۱۵ تا ۱۶ کتاب درسی

دیدگاه فیلسوفان اروپایی

۲۱۰۶ درک رابطه علیت در اندیشه دکارت امری است که بدون دخالت به دست می‌آید و جزء مفاهیم است.

- ۱ فطری - تجربه - ثانویه
- ۲ فطری - عقل - اولیه
- ۳ فطری - عقل - ثانویه
- ۴ فطری - تجربه - اولیه

۲۱۰۷ در اندیشه دکارت کدام مورد درست است؟

- ۱ اصل علیت بدون دخالت تجربه به دست می‌آید و جزء مفاهیم اولیه است که انسان از آن درک فطری دارد.
- ۲ انسان از طریق حس به توالی پدیده‌ها پی می‌برد و رابطه علیت را بنا می‌نهد.
- ۳ درک علیت از طریق استدلال عقلی و بدون تجربه ممکن نیست.
- ۴ چون علیت مفهومی فراتر از حس است، با حس قابل رؤیت نیست.

۲۱۰۸ امپریست‌ها در خصوص اصل علیت، کدام مورد را انکار می‌کنند؟

- ۱ وجود رابطه میان پدیده‌های جهان
- ۲ تأثیر مشاهدات بر باورهای انسان
- ۳ تأثیر مشاهدات بر باورهای انسان
- ۴ توالی برخی از حوادث نسبت به هم

(خارج کشور ۹۷ - با کمی تغییر)

۲۱۰۹ کدام مورد مبنای انکار اصل علیت توسط هیوم شمرده می‌شود؟

- ۱ توجه به توالی مکرر برخی حوادث
- ۲ یکی دانستن معرفت با تجربه حسی
- ۳ محدود کردن محدوده شناخت به عادات ذهنی
- ۴ توجه به تأثیر مشاهدات در ایجاد عادت ذهنی

(خارج کشور ۹۶ - با کمی تغییر)

۲۱۱۰ کدام عبارت، نظر منکران شناخت از طریق استدلال عقلی و بدون تجربه را در مورد اصل علیت، بیان می‌کند؟

- ۱ شرط تجربه است.
- ۲ قرارداد ذهن است.
- ۳ مشاهده مکرر است.
- ۴ توالی حوادث است.

(سراسری ۹۴ - با کمی تغییر)

۲۱۱۱ انکار اصل علیت نزد فیلسوفان تجربه‌گرا و هیوم در اصل از کدام دیدگاه ناشی می‌شود؟

- ۱ علیت را در تجربه نمی‌توان یافت.
- ۲ علیت تکرار متوالی دو حادثه است.
- ۳ تجربه مبنای هر نوع شناختی است.
- ۴ علیت با تبیین عقلانی درک می‌شود.

(خارج کشور ۹۹)

۲۱۱۲ نظریه هیوم، در مورد علیت، درصدد تبیین کدام مسأله است؟

- ۱ بررسی نقش روان در باور رابطه علیت
- ۲ چرایی باور عموم آدمیان به اصل علیت
- ۳ بررسی نقش عقل در باور رابطه علیت
- ۴ چگونگی کشف علت‌های طبیعی توسط تجربه

۲۱۱۳ با توجه به دیدگاه هیوم، کدام گزینه عبارت را به نحو درستی کامل می‌کند؟

- ۱ حاصل توالی پدیده‌هاست.
- ۲ جزء ساختار ذهن انسان‌هاست.
- ۳ یک اصل کاملاً عقلی است.
- ۴ یک اصل فطری و جزء مفاهیم بدیهی است.

۲۱۱۴ به نظر هیوم، علت اینکه ما به ضرورت پیدایش معلول از علت حکم می‌کنیم، چیست؟

- ۱ عادت روانی
- ۲ اصل فطری
- ۳ مفهومی بدیهی
- ۴ اصل عقلانی

۲۱۱۵ با توجه به دیدگاه هیوم نمی‌توان گفت که چون همیشه با آمدن خورشید به آسمان، زمین روشن می‌شود

- ۱ ذهن قادر به درک توالی میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین می‌شود.
- ۲ تجربه و حواس علت روشن شدن زمین را تشخیص می‌دهند.
- ۳ انتظار داریم که آمدن خورشید باعث روشن شدن زمین گردد.
- ۴ رابطه‌ای وجودی میان آمدن خورشید و روشن شدن زمین وجود دارد.

۲۱۱۶ با توجه به دیدگاه هیوم وقتی با آمدن خورشید به آسمان، زمین روشن می‌شود

- ۱ حواس، علت روشن شدن زمین به واسطه آمدن خورشید به آسمان را درک نمی‌کند.
- ۲ حواس، روشن شدن زمین و تجربه علتش را می‌فهمد.
- ۳ روشن شدن زمین را عقل می‌فهمد اما حس درک نمی‌کند.
- ۴ تجربه انسان به تدریج و در طی زمان، علت روشن شدن زمین را می‌فهمد.

(خارج کشور ۹۳)

۲۱۱۷ با توجه به دیدگاه هیوم وقتی آتش چوبی را می‌سوزاند،

- ۱ حواس، علت سوختن چوب را درک نمی‌کند.
- ۲ حواس سوختن چوب و تجربه علتش را می‌فهمد.
- ۳ سوختن چوب را عقل می‌فهمد، حس درک نمی‌کند.
- ۴ تجربه انسان به تدریج و در طی زمان، علت سوختن را می‌فهمد.

(سراسری ۹۳)

۲۱۱۸ نمی‌توان گفت چون همیشه آب در اثر گرمای کافی بخار می‌شود،

- ۱ ذهن قادر به درک تعاقب میان تبخیر آب و گرما می‌شود.
- ۲ تجربه و حواس علت تبخیر آب را تشخیص می‌دهند.
- ۳ انتظار داریم که گرمای کافی باعث تبخیر آب گردد.
- ۴ رابطه‌ای وجودی میان گرما و تبخیر آب وجود دارد.

۲۱۱۹ به ترتیب کدام مورد تصویر مناسب‌تری از علیت نزد هیوم و دکارت را ارائه می‌دهد؟

- ۱ علیت حاصل توالی پدیده‌هاست. - علیت جزء ساختار ذهن انسان‌هاست.
- ۲ علیت یک اصل فطری و جزء مفاهیم اولیه است. - علیت حاصل توالی پدیده‌هاست.
- ۳ علیت یک اصل فطری و جزء مفاهیم اولیه است. - علیت جزء ساختار ذهن انسان‌هاست.
- ۴ علیت حاصل توالی پدیده‌هاست. - علیت یک اصل فطری و جزء مفاهیم اولیه است.

۲۱۲۰ با توجه به دیدگاه فیلسوفان اروپایی، کدام گزینه درست است؟

- ۱ به نظر دکارت، درک رابطه علیت و نیز یافتن مصداق‌های علت و معلول آن به تجربه و یا آموزش نیاز ندارد.
- ۲ به نظر امپریست‌ها یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین وجود دارد و تجربه به این رابطه ضروری گواهی می‌دهد.
- ۳ به عقیده هیوم اصل علیت و رابطه ضروری میان علت و معلول را می‌توان از مشاهده حسی و تجربه به دست آورد.
- ۴ به عقیده هیوم ما از طریق تداعی است که پنداشته‌ایم یک رابطه امکانی میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین برقرار است.

۲۱۲۱ کدام گزینه جاهای خالی جملات زیر را به طور درست پر می‌کند؟

(الف) دیدگاه امپریست‌ها درباره علیت مستقیماً ناشی از دیدگاه آن‌ها درباره است

(ب) از نظر امپریست‌ها هر در جهان به علیت باز می‌گردد.

(ج) بدون رابطه علیت از دیدگاه امپریست‌ها فاقد معنا می‌باشد.

- ۱ اصل واقعیت، تأثیر و تأثر، تأثیر و تأثر
- ۲ اصل معرفت، تأثیر و تأثر، ترتیب و توالی
- ۳ اصل واقعیت، ترتیب و توالی، تأثیر و تأثر
- ۴ اصل معرفت، ترتیب و توالی، ترتیب و توالی

۲۱۲۲ کدام گزینه از دیدگاه‌های دیوید هیوم درباره اصل علیت برداشت می‌شود؟

- (الف) اصل علیت در تجربه و عقل جست‌وجو نمی‌شود.
 (ج) اساس درک علیت توالی حوادث است.
 (ه) منشأ توالی حوادث تقدم و تأخر است نه تأثیر و تأثر.
 ۱ الف، و، ه ۲ ه، د، الف ۳ ب، ج، ه ۴ و، ب، د
- (ب) از ابتدای خلقت علیت را در ذهن خود داریم.
 (د) علیت فراحسی و فراتجربی و ذهنی است.
 (و) رابطه جعلی علیت حاصل انتزاع ذهن آدمی است.

۲۱۲۳ اختلاف نظر هیوم و امپریست‌ها در و شباهت فلاسفه مسلمان و هیوم در است.

- ۱ منشأ درک - فراتجربی بودن علیت
 ۲ رسمیت شناختن علیت - ذهنی بودن علیت
 ۳ منشأ درک - ذهنی بودن علیت
 ۴ رسمیت شناختن علیت - فراتجربی بودن علیت

۲۱۲۴ علیت از نظر دکارت به چه معناست؟

- ۱ یعنی علیت منتج از یک استدلال عقلی است.
 ۲ یعنی انتسابی است.
 ۳ درک بخشی از رابطه علیت به عهده تجربه است.
 ۴ از مفاهیمی است که انسان به طور فطری کسب می‌کند.

۲۱۲۵ از نظر دکارت اینکه درک رابطه علیت نیاز به آموزش تجربی ندارد، یعنی

- ۱ نیازمند آموزش منطقی است.
 ۲ نیازمند مقدمات و معلومات عقلی است.
 ۳ در بخشی غیر از تجربه اثبات می‌شود.
 ۴ انسان با این درک متولد می‌شود.

۲۱۲۶ چرا امپریست‌ها علیت را بر توالی پدیده‌ها بنا می‌کنند؟

- ۱ زیرا توالی آن‌ها انکارناپذیر است.
 ۲ عقل نیز این توالی را درک می‌کند.
 ۳ معتقد به اصالت تجربه‌اند.
 ۴ توالی را حواس درک می‌کنند و حواس خطاناپذیرند.

۲۱۲۷ کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ امپریست‌ها رابطه ضروری بین علت و معلول را از توالی پدیده‌ها و به شکل حسی می‌دانند. (به جز هیوم)
 ۲ هیوم معتقد است علیت رابطه‌ای است ناشی از تداعی ذهنی که در طبیعت جاری است.
 ۳ از نظر مسلمانان علیت نمی‌تواند از تجربه باشد زیرا هر داده تجربی مبتنی بر علیت است.
 ۴ قبل از اینکه بدانیم چیزی خود به خود به وجود نمی‌آید، باید اصلی بدیهی درک شود.

۲۱۲۸ نقطه اشتراک هیوم و دیگر تجربه‌گرایان در چیست؟

- ۱ هر دو علیت را ناشی از تعاقب پدیده‌ها می‌دانند.
 ۲ امپریست‌ها برخلاف هیوم علیت را ناشی از همکاری حس و عقل می‌دانند.
 ۳ تجربه‌گرایان دیگر علیت را با یک استدلال عقلی حاوی داده‌های تجربی اثبات می‌کنند.
 ۴ هیوم علیت را حسی نمی‌داند و با نظر عقلا در این باره موافق است.

۲۱۲۹ به نظر هیوم نادرست است.

- ۱ علیت یک امر غیرحسی است.
 ۲ یافتن مصادیق علیت برخلاف رابطه علیت از طریق حواس رخ می‌دهد.
 ۳ رابطه‌های جعلی در اثر مشاهده امور خارجی است.
 ۴ آنچه از طریق حواس ثابت نشود را معرفت‌زا نمی‌داند.

صفحه ۱۷ کتاب درسی

دیدگاه فلاسفه مسلمان

۲۱۳۰ کدام اصل به اعتقاد فیلسوفان مسلمان، ریشه درک اصل علیت است و کشف علل امور طبیعی از چه طریقی صورت می‌گیرد؟

- ۱ امتناع اجتماع نقیضین - استدلال عقلی
 ۲ امتناع اجتماع ضدین - تجربه و حواس
 ۳ امتناع اجتماع ضدین - استدلال عقلی
 ۴ امتناع اجتماع نقیضین - تجربه و حواس

(سراسری ۹۹)

۲۱۳۱ کدام مورد، عبارت را مطابق نظر فیلسوفان مسلمان کامل می‌کند؟

- «هنگامی که حرارت فلزی را منبسط می‌کند،»
 ۱ تجربه کشف می‌کند که حرارت، علت انبساط فلز است.
 ۲ حس، انبساط فلز را و تجربه علت منبسط شدن فلز را درک می‌کند.
 ۳ بدهت عقلی حکم می‌کند که فلز به خاطر حرارت منبسط شده است.
 ۴ تجربه حرارت را علت انبساط فلز یافته و اصل علیت را نتیجه می‌گیرد.

(سراسری ۹۹ نظام قدیم)

۲۱۳۲ کدام عبارت درست است؟

- ۱ انسان تعاقب دو حادثه را از طریق تجربه دریافت می‌کند.
 ۲ وجود علیت میان دو حادثه، دلیل بر تأثیر و تأثر میان آن‌ها نیست.
 ۳ درک کلی قاعده علیت، همان علم حضوری نفس به خود و حالات خود است.
 ۴ علیت قانونی است که انسان در اثر مشاهدات بسیار حوادث پی‌درپی آن را فهمیده است.

(خارج کشور ۹۹ نظام قدیم)

۲۱۳۳ کدام مورد درباره اصل علیت درست است؟

- ۱ همه فیلسوفان غربی آن را یک اصل تجربی می‌دانند.
۲ علامه طباطبایی منشأ اصلی اعتقاد به آن را، ذهن انسان می‌داند.
۳ فیلسوفان مسلمان متفق بوده‌اند که یک اصل غیرتجربی است.
۴ از مسائل مهم فیلسوفان مسلمان، چگونگی درک انسان از آن بوده است.

۲۱۳۴ با توجه به نظرات فارابی و ابن‌سینا، کدام عبارت در مورد اصل علیت درست نیست؟

- ۱ اصل علیت از شاخه‌های اصل «امتناع اجتماع و ارتفاع دو نقیض» است.
۲ اصل «امتناع ترجیح بلامرّج» از اصل «امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین» به دست می‌آید.
۳ اصل علیت از اصل امتناع ترجیح بلامرّج به دست می‌آید.
۴ اصل «امتناع ترجیح بلامرّج» از اصل علیت به دست می‌آید.

۲۱۳۵ پذیرش اصل علیت به عنوان اصلی عقلانی و غیرقابل تجربه نزد هیوم و فلاسفه مسلمان، به ترتیب کدام است؟

- ۱ مردود - مردود
۲ مقبول - مردود
۳ مردود - مقبول
۴ مقبول - مقبول

(خارج کشور ۹۴)

۲۱۳۶ این عبارت که «میان وجود و عدم هیچ چیزی نیست»، بیانگر کدام اصل است؟

- ۱ سنخیت
۲ واقعیت
۳ وجوب علی
۴ علیت

۲۱۳۷ ناتوانی از درک و تبیین منطقی اصل علیت در دیدگاه شیخ‌الرئیس ناشی از چیست؟

- ۱ علیت را ترتیب و توالی بین دو امر دیدن
۲ هر تأثیر و تأثیری را ناشی از علیت دانستن
۳ تجربه‌گرایی پیرامون اصل معرفت
۴ علیت را امری ذهنی دانستن

۲۱۳۸ مسلمانان مانند مصادیق اصل علیت را با ابزار شناسایی می‌کنند.

- ۱ دکارت - عقلی
۲ تجربه‌گرایان - عقلی
۳ هیوم - حسی و عقلی
۴ دکارت - حسی

۲۱۳۹ به ترتیب هر یک از عبارات زیر متعلق به کدام یک از فلاسفه یا فیلسوف است؟

(الف) حس فقط می‌تواند اجسام، رنگ‌ها، شکل‌ها و اموری از این قبیل را به ما نشان دهد.
(ب) یافتن مصادیق‌های علت و معلول نیازمند تجربه و آموزش است.

(ج) این‌گونه نیست که انسان به طور مادرزادی در همان بدو تولد با قاعده علیت آشنا بوده و آن را درک می‌کرده است.

(د) هر انسانی، با درکی از رابطه علیت متولد می‌شود.

- ۱ دکارت - هیوم - فلاسفه تجربه‌گرا - فلاسفه اسلامی
۲ هیوم - دکارت - فلاسفه تجربه‌گرا - فلاسفه اسلامی
۳ هیوم - دکارت - دکارت - دکارت
۴ دکارت - هیوم - دکارت - دکارت

صفحه ۱۷ تا ۱۸ کتاب درسی

امکان ذاتی

(سراسری ۸۶ - با کمی تغییر)

۲۱۴۰ امکان ذاتی کدام است؟

- ۱ چیزی که به حسب ذات واجب بوده و عدم بر آن محال باشد.
۲ چیزی که ذاتاً وجود برایش محال است و عدم برای آن ضروری است.
۳ چیزی که ذاتاً وجود اقتضاء دارد هستی را.
۴ چیزی که ذات و ماهیت آن نسبت به وجود و عدم مساوی است.

۲۱۴۱ اگر علتی به حادث وجود نداده باشد، به معنای این است که بدون پدیده آمده و این، امری است.

- ۱ مرّج - محال
۲ مرّج - ممکن
۳ مرّج - محال
۴ مرّج - ممکن

۲۱۴۲ کدام گزینه بیانگر پاسخ دقیق و مناسب ابن‌سینا در باب «انکار اصل علیت» توسط هیوم و فلاسفه تجربه‌گرای اروپایی است؟

- ۱ ما از طریق حس و تجربه، نه تنها به دنبال هم آمدن یا همراه هم آمدن برخی پدیده‌ها را می‌یابیم بلکه به معنای «علیت» نیز پی می‌بریم.
۲ چون درک رابطه علیت از طریق تجربه امکان‌پذیر نیست، بنابراین کسی که صرفاً تجربه‌گراست نمی‌تواند تبیین قانع‌کننده‌ای از علیت ارائه کند.
۳ قبل از درک علیت، برای اینکه علت حوادث طبیعی را بدانیم، باید از حس و تجربه خود استفاده کنیم.
۴ چون درک رابطه علیت از طریق تجربه امکان‌پذیر نیست، بنابراین کشف علل امور طبیعی نیز از طریق حس و تجربه صورت نمی‌گیرد.

صفحه ۱۸ تا ۱۹ کتاب درسی

سنخیت علت و معلول

۲۱۴۳ در پرتو کدام اصل، می‌توان برای نظم دقیق جهان، پشتوانه عقلی قائل شد؟

- ۱ اصل وجوب علی و معلولی
۲ اصل علیت
۳ اصل سنخیت علت و معلول
۴ اصل ضرورت علی و معلولی

۲۱۴۴ با توجه به بیت: «چو بد کردی مشو غافل ز آفات / که واجب شد طبیعت را مکافات»، کدام مفهوم فلسفی زمینه پذیرش می‌یابد؟

- ۱ اصل سنخیت علت و معلول به این معنی است که هر علتی، معلول خاص خودش را پدید می‌آورد و هر معلولی از علت خاصی صادر می‌شود.
۲ اصل امتناع مرّج بلامرّج به این معنی است که معلول بدون مرّج پدیده آمده و این، امری محال است.
۳ اصل وجوب علی و معلولی به این معنی است که اگر علت یک چیزی موجود شود، موجود شدن آن چیز نیز واجب می‌شود.
۴ اصل علیت و معلولیت به این معنی است که هر امر ممکنی به علتی که وجوب‌دهنده به آن است متعلق، وابسته و نیازمند است.

۲۱۴۵ کدام یک از ابیات زیر، صریح‌تر بر مضمون اصل سنخیت علت و معلول دلالت می‌کند؟

- ۱ حمله دیگر بمیرم از بشر / تا بر آرم از ملائک پر و سر
- ۲ این همه عکس می و نقش نگارین که نمود / یک فروغ رخ ساقی است که در جام افتاد
- ۳ حسن روی تو به یک جلوه که در آینه کرد / این همه نقش که در آئینه اوهام افتاد
- ۴ چو بد کردی مشو غافل ز آفات / که واجب شد طبیعت را مکافات

۲۱۴۶ کدام یک از ابیات زیر، بر مضمون اصل سنخیت علت و معلول دلالت نمی‌کند؟

- ۱ اگر یک ذره را برگیری از جای / خلل یابد همه عالم سرا پای
- ۲ چو بد کردی مشو غافل ز آفات / که واجب شد طبیعت را مکافات
- ۳ جهان چوم خط و خال و چشم و ابروست / که هر چیزی به جای خویش نیکوست
- ۴ از جمادی مُردم و نامی شدم / وز نما مُردم به حیوان بر زدم

۲۱۴۷ به ترتیب، در پرتو کدام اصل، می‌توان برای نظم دقیق جهان پشتوانه عقلی قائل شد و عبارت «هر علتی، معلول خاص خودش را پدید می‌آورد و هر معلولی

از علت خاصی صادر می‌شود و پدید می‌آید»، بیانگر کدام اصل است؟

- ۱ سنخیت علت و معلول - وجوب علی و معلول
- ۲ سنخیت علت و معلول - سنخیت علت و معلول
- ۳ ضرورت علت و معلول - سنخیت علت و معلول
- ۴ ضرورت علت و معلول - ضرورت علت و معلول

۲۱۴۸ در پرتو کدام اصل، نظام جهان انتظام می‌یابد و در اندیشه ما به صورت دستگاهی منظم و مرتب در می‌آید که هر جزء آن جایگاه به خصوص دارد؟

- ۱ سنخیت علت و معلول - الشی ما لم یجب لم یوجد
- ۲ سنخیت علت و معلول - الواحد لا یصدر عنه الا الواحد
- ۳ ضرورت علت و معلول - الشی ما لم یجب لم یوجد
- ۴ ضرورت علت و معلول - الواحد لا یصدر عنه الا الواحد

(سراسری ۸۱)

(سراسری ۹۱)

۲۱۴۹ کدام یک از ابیات، صریح‌تر بر مضمون قاعده «سنخیت» دلالت می‌کند؟

- ۱ اگر یک ذره را برگیری از جای / خلل یابد همه عالم سرا پای
- ۲ حمد بی حد را سزد ذاتی که بی‌همتاستی / واحد یکتاستی هم خالق اشیاستی
- ۳ این همه عکس می و نقش نگارین که نمود / یک فروغ رخ ساقی است که در جام افتاد
- ۴ حسن روی تو به یک جلوه که در آینه کرد / این همه نقش که در آئینه اوهام افتاد

(سراسری ۷۶)

۲۱۵۰ آیه شریفه ﴿فلن تجد لسنن الله تبديلا و...﴾ با توجه به معنای سنت بیش از هر چیز مؤید کدام اصل فلسفی است؟

- ۱ سنخیت
- ۲ علیت
- ۳ ضرورت
- ۴ واقعیت

۲۱۵۱ اشعار موجود در کدام گزینه، مفهوم سنخیت را به تصویر نمی‌کشد؟

- الف) لاجرم یک جو ندارد هر که گندم کار نیست
- ب) که بکاری برنیاید گندمی
- ج) که گر خار کاری سمن ندروی
- د) که آزرده گردی گر آزرده‌ای
- ه) که باگردنده گرداننده‌ای هست
- ۱ ه، د
- ۲ و، الف
- ۳ د، ج
- ۴ ج، الف

۲۱۵۲ اینکه محققان برای بررسی امکان وجود حیات در مریخ آن را با کره زمین مقایسه می‌کنند و شباهت‌های این دو سیاره را برمی‌شمارند، به کدام یک از

ویژگی‌های سنخیت اشاره دارد؟

- ۱ پیگیری و پیش‌بینی امور
- ۲ وجود نظم خاص در جهان
- ۳ به وجود آمدن شاخه‌های مختلف دانش
- ۴ انسجام تحقیقات علمی

۲۱۵۳ اگر برای اثبات اصل سنخیت از طریقی غیر از عقل استفاده کنیم،.....

- ۱ نتایج مشابهی به دست می‌آید زیرا تمام ابزار شناخت معتبرند.
- ۲ نظم جهان دست می‌رود.
- ۳ همچنان در عمل آن را به کار می‌بندیم.
- ۴ تناسب بین علت و معلول ناپود می‌شود.

۲۱۵۴ ضرورت علی و معلولی با حضور چه چیز تحقق می‌یابد و عبارت «اگر علتی به معلولی وجود نداده باشد، به معنای این است که بدون مرجح پدیده آمده و

این امر، محال است»، دقیقاً ناظر بر کدام اصل فلسفی است؟

- ۱ علت ناقصه - امتناع ترجیح بلامرجح
- ۲ علت ناقصه - امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین
- ۳ علت تامه - امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین
- ۴ علت تامه - امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین

۲۱۵۵ ضرورت علی و معلولی با حضور چه چیز تحقق می‌یابد و قاعده «امتناع ترجیح بلامرجح»، چه پیامی دارد؟

- ۱ علت تامه - خروج از حالت تساوی وجود و عدم نیازمند به یک عامل بیرونی به نام علت است.
- ۲ علت ناقصه - خروج از حالت تساوی وجود و عدم نیازمند به یک عامل درونی به نام علت است.
- ۳ علت ناقصه - خروج از حالت تساوی وجود و عدم نیازمند به یک عامل بیرونی به نام علت است.
- ۴ علت تامه - خروج از حالت تساوی وجود و عدم نیازمند به یک عامل درونی به نام علت است.

۲۱۵۶ هریک از مفاهیم «وجودبخشی» و «ضرورتبخشی»، به ترتیب با توجه به کدام اصول فلسفی اسلامی درست است؟

- ۱ اصل وجوب علی و معلولی - اصل سنخیت
- ۲ اصل وجوب علی و معلولی - اصل علیت
- ۳ اصل وجوب علی و معلولی - اصل علیت
- ۴ اصل علیت - اصل سنخیت

۲۱۵۷ با توجه به «اصل وجوب علی و معلولی» و «اصل علیت»، به ترتیب کدام نتیجه استخراج می‌شود؟

- ۱ وجودبخشی - ضرورتبخشی
- ۲ ضرورتبخشی - وجودبخشی
- ۳ وجودبخشی - نظمبخشی
- ۴ ضرورتبخشی - نظمبخشی

۲۱۵۸ وقتی به یک نهال از هر جهت رسیدگی می‌کنیم و شرایط لازم برای رشد و سلامت آن را فراهم می‌کنیم، لزوماً انتظار شادابی و رشد این نهال را داریم، این

(سراسری ۹۱)

انتظار نشان‌دهنده چیست؟

- ۱ اصل سنخیت میان علت و معلول و نیز اصل ضرورت علی که باعث پیوستگی قطعی موجودات است.
- ۲ اصل ضرورت علی که از فروع اصل علیت و بیانگر نظام قطعی و پیوستگی میان موجودات.
- ۳ باور قطعی انسان از اصل سنخیت میان علت و معلول و پیوستگی میان موجودات.
- ۴ باور همگانی و ناخودآگاه انسان نسبت به اصل ضرورت علی که از فروع اصل علیت است.

۲۱۵۹ کدام گزینه درست است؟

- ۱ وجوب تقدم خارجی بر وجود دارد.
- ۲ وجوب تقدم ذهنی بر وجود دارد.
- ۳ وجود تقدم خارجی بر وجود دارد.
- ۴ وجود تقدم ذهنی بر وجود دارد.

۲۱۶۰ کاربرد اصطلاح «وجوب علی و معلولی» برای فهم جایگاه است و آن‌گاه که «وجود» با «وجوب» مقایسه شود، حق تقدم از آن است و عامل

(خارج کشور ۹۰)

ضرورتبخش، همان می‌باشد.

- ۱ اصل علیت - وجود - علت تامه
- ۲ اصل علیت - وجود - اصل علیت
- ۳ علت تامه - وجود - علیت
- ۴ علت تامه - وجوب - علت تامه

۲۱۶۱ کدام گزینه حاکی از جریان تخلف‌ناپذیر جهان است؟

- ۱ خرد را تو روشن بصر کرده‌ای / چراغ هدایت تو بر کرده‌ای
- ۲ ما به دریا حکم طوفان می‌دهیم / ما به سیل و موج فرمان می‌دهیم
- ۳ تا کرمت راه جهان برگرفت / پشت زمین بار گران برگرفت
- ۴ جهانیان همه گر منع من کنند از عشق / من آن کنم که خداوندگار فرماید

۲۱۶۲ «وجود روابط قطعی میان موجودات» ناشی از کدام یک از اصول می‌باشد؟

- ۱ وجوب علی و معلولی
- ۲ اصل واقعیت
- ۳ اصل سنخیت
- ۴ اصل علیت

۲۱۶۳ وجوب علت و معلول نشان می‌دهد،

- ۱ وجوب از ناحیه ذات فعال می‌شود تا شیء وجود یابد.
- ۲ ضرورت یافتن بر وجود یافتن مقدم است.
- ۳ اگر علت موجود شود، وجود معلول لاقتضا است.
- ۴ طبق این اصل خروج از حالت امکانی بعد از وجود رخ می‌دهد.

۲۱۶۴ دربارهٔ وجوب علی و معلولی کدام گزینه صحیح نیست؟

- ۱ تمام ممکن‌الوجودهای بالذات نیاز به یک علت وجودی دارند که وجوببخشی کند.
- ۲ اینکه جهان موجود است، یعنی علتش وجود داشته و با وجود علت، به وجود آمدن امری ضروری است.
- ۳ با وجوببخشی یک علت است که ممکن بالذات به واجب بالغیر تبدیل می‌شود.
- ۴ اگر ضرورت‌دهندهٔ معلول نباشد، ممکن است وجوددهندهٔ آن باشد.

یک گام تا صد

۲۱۶۵ طبق نظر فلاسفهٔ مسلمان، کدام گزینه درست است؟

- ۱ با قبول اصل وجوب علی و معلولی است که می‌توان برای نظم دقیق جهان پشتوانه‌ای عقلی قائل شد.
- ۲ کسی که اصل وجوب علی و معلولی را نپذیرد، نمی‌تواند به پشتوانه‌ای عقلی برای نظم جهان باور داشته باشد.
- ۳ دانشمندان علوم طبیعی به دلیل پذیرفتن اصل سنخیت دست به تجربه می‌زنند و تحقیقات علمی خود را دنبال می‌کنند.
- ۴ هر تلاش تجربی، مبتنی بر قاعدهٔ سنخیت و اصل وجوب علی و معلولی است.

۲۱۶۶ از نظر فلاسفه ملاک نیازمندی معلول به علت یعنی

- ۱ خصوصیتی که نشان می‌دهد سلسلهٔ علت‌ها باید به یک وجود نامشروط ختم شود.
- ۲ پیدا کردن موجودات حادث و قدیم و ارتباط آن‌ها با علت‌ها و معلول‌ها.
- ۳ ویژگی‌ای که بیانگر علت بودن یا معلول بودن یک شیء است.
- ۴ ریشهٔ نیاز معلول در هستی خود به علت.

(آزمون‌های سراسری گاج)

(آزمون‌های سراسری گاج)

۲۱۶۷ طبق نظر فلاسفه مسلمانان «صدا معلول ضربه به میز است» چون

- ۱ صدا بعد از ضربه ایجاد می‌شود. ۲ نمی‌شود ضربه باشد و صدا نباشد. ۳ صدا می‌تواند باشد و می‌تواند نباشد. ۴ اگر ضربه نباشد صدایی در کار نیست.

۲۱۶۸ کدام گزینه موارد صحیح و غلط را به درستی مشخص می‌کند؟

الف) وجود علت متوقف بر معلول است.

ج) تجربه‌گرایان معتقد به سنخیت هستند.

- ۱ صحیح، صحیح، غلط، غلط ۲ غلط، صحیح، غلط، غلط

۲۱۶۹ چند مورد از گزاره‌های زیر درست نیست؟

الف) معلول از علت هستی خواهی می‌کند.

ج) عدم نمی‌تواند علت چیزی باشد.

ه) هر توالی و تأثیر و تأثیری در جهان به علت باز می‌گردد.

۱ ۱

۲ ۲

۳ ۳

۴ ۴

۲۱۷۰ کدام گزینه دارای دو عبارت درست و یک عبارت نادرست می‌باشد؟

الف) هر تقدم و تأخیری در جهان به علت باز می‌گردد.

ج) عاملی که ترجیح داده می‌شود و موجود می‌شود مرجح نام دارد.

ه) تنها علت است که قدرت طلب کردن دارد.

۱ الف، د، ه

۲ الف، و، ب

۳ ب، و، ج

۴ ج، ه، و

۲۱۷۱ ارزش‌گذاری چند مورد از گزاره‌های زیر اشتباه است؟

الف) دکارت معتقد است انسان به صورت فطری و باواسطه به علت می‌رسد. (درست)

ب) از نظر فلاسفه مسلمان علت بی‌واسطه و با آموزش درک می‌شود. (نادرست)

ج) هیوم می‌گوید: علت تنها حاصل انتزاع ذهن است. (درست)

د) «علت مستقل از حس و تجربه وجود دارد»، جمله‌ای است که از آن دیدگاه امپریست‌ها درباره‌ی علت برداشت می‌شود. (نادرست)

۱ ۱

۲ ۲

۳ ۳

۴ ۴

۲۱۷۲ هر کدام از عبارات زیر، به ترتیب به موارد موجود در کدام گزینه مرتبط هستند؟

الف) تقدم وجوب بر وجود

ب) وجود نظم عام

ج) اثبات اثر و علت در جهان

د) نفی صدفه

۱ علت، سنخیت، علت، سنخیت، سنخیت، سنخیت

۲ وجوب، علت، وجوب، علت، سنخیت، سنخیت

۳ وجوب، علت، سنخیت، سنخیت، سنخیت، سنخیت

۴ وجوب، علت، سنخیت، سنخیت، سنخیت، سنخیت

۲۱۷۳ اینکه علت به معلول وجود می‌دهد، نشانه‌ی چیست؟

۱ معلول در ذات خود به علت نیاز دارد.

۳ درخواست علت برای وجودیابی معلول

۲ درخواست معلول از علت برای وجود یافتن

۴ ضرورت وجود معلول از ناحیه‌ی خودش است و علت آن را وجود می‌بخشد.

۲۱۷۴ وقتی از علت معلولی سؤال می‌پرسیم،

۱ مربوط به وجود معلول است. ۲ مربوط به ذات معلول است.

۲۱۷۵ کدام گزینه به اصلی اشاره می‌کند که با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱ چو بد کردی نشو ایمن ز آفات / که لازم شد طبیعت را مکافات

۲ نشو شادمان گر بدی کرده‌ای / که آزرده گردی گر آزرده‌ای

۳ هر قضایی سببی دارد و من در غم دوست / عجزم می‌کشد و درد فراقش سبب است

۴ اگر بد کنی چشم نیکی مدار / که گر خار کاری سمن ندروی

۲۱۷۶ کدام گزاره درباره‌ی شعری که اصل زیر به آن اشاره می‌کند درست است؟

«زین آتش نهفته که در سینه من است / خورشید شعله‌ای است که در آسمان گرفت»

۱ به همان رابطه‌ای اشاره می‌کند که بین میز چوبی و نجار آن است.

۲ خورشید در نقش معلول و وجوددهنده به آتش سینه شاعر است.

۳ در این‌جا خورشید که معلول است در ذات خود ممکن‌الوجود است.

۴ شاعر قطعاً اصل علت را به صورت عقلی استدلال کرده است تا به کار ببرد.

۲۱۷۷ کدام‌یک رابطه‌ی ضروری علت و معلول را در خارج نمی‌یابد؟

۱ مسلمانان

۲ دکارت

۳ هیوم

۴ عمده‌ی امپریست‌ها

۲۱۷۸ برای اینکه «مهمان آمدن» را معلول «امتحان ریاضی داشتن» بدانیم، باید پیرو کدام یک باشیم؟

- ۱ حکمای مشاء ۲ دکارت ۳ امپریست‌ها غیر از هیوم ۴ هیوم

۲۱۷۹ کدام اصل پیش‌مقدمه اصل وجوب و امکان قرار دارد؟

- ۱ ضرورت بین علت و معلول ۲ سنخیت همه‌جانبه ۳ امکان ماهوی ۴ علیت

۲۱۸۰ کدام گزینه فاقد اشکال نیست؟

- ۱ میان پدیده‌هایی که پشت هم می‌آیند ممکن است علیت برقرار باشد یا نباشد.
۲ سنخیت علت و معلولی فرع بر رابطه علیت است.
۳ پی بردن به سنخیت میان علت و معلول یک اصل تجربی است.
۴ معلول در هر نوبت که دیده شود، علت یکسانی دارد.

۲۱۸۱ چه تعداد از گزاره‌های زیر مورد پذیرش فلاسفه مسلمان است؟

- (الف) هم ساختار ذهن هم ساختار جهان باعث ایجاد چرایی در ذهن انسان می‌شود.
(ب) درک علیت از طریق حس ممکن نیست و علیت مفهومی فراحیسی است.
(ج) اصل علیت یک قاعده عقلی و فطری است.
(د) علیت یک رابطه وجودی است که متفرع از طرفین شرکت‌کننده است.

۴ ۴

۲ ۲

۳ ۲

۱ ۱

آزمون جامع ۱

۲۱۸۲ در مورد تفاوت رابطه علیت با روابط دیگر، کدام گزینه صحیح‌تر است؟

- ۱ رابطه علیت رابطه بعد از وجود است و با آن معلول شکل می‌گیرد، ولی سایر روابط وجودی نیست.
۲ رابطه علیت حین وجود دو طرف است و با وجود علت معلول به وجود می‌آید، ولی سایر روابط بعد از وجود دو طرف رابطه شکل می‌گیرند.
۳ رابطه علیت مانند دیگر روابط بعد از وجود دو طرف رابطه شکل می‌گیرد.
۴ در تمام روابط، وجود داد و ستد می‌شود، اما در رابطه علیت، این رابطه عمیق‌تر است.

۲۱۸۳ کدام کلمه نشان‌دهنده رابطه علیت است؟

- ۱ چیست ۲ چه ماهیتی ۳ چرا ۴ کجا

۲۱۸۴ کدام گزینه در مورد دیدگاه دکارت نسبت به علیت صحیح است؟

- ۱ رابطه‌ای عقلی و استدلالی است.
۲ رابطه‌ای است که درک آن برای انسان به صورت بالقوه است.
۳ به صورت اولیه و حضوری مصادیق آن توسط انسان درک می‌شود.
۴ به صورت مفاهیم فطری است که هر انسانی آن را می‌یابد و به دلیل نیاز ندارد.

۲۱۸۵ ریشه تناقضات پیش‌آمده برای هیوم در مورد علیت از کجا نشأت می‌گیرد؟

- ۱ حس و تجربه تنها راه شناخت واقعیت است.
۲ علیت تجربی و حسی نیست.
۳ با عقل نمی‌توان به علیت رسید.
۴ حس تعاقب پدیده‌ها را می‌بیند.

۲۱۸۶ از دیدگاه هیوم حس چه چیزی را نمی‌بیند؟

- ۱ خواص اشیا ۲ توالی پدیده‌ها ۳ علیت و ضرورت ۴ امور محسوس

۲۱۸۷ کدام گزینه به ترتیب در مورد دیدگاه ابن‌سینا و هیوم صحیح است؟

- ۱ علیت حسی و تجربی نیست، علیت واقعی نیست.
۲ تجربه توالی را می‌بیند، علیت عقلی است.
۳ علیت ذهنی است، حس علیت را نمی‌بیند.
۴ تجربه توالی را می‌بیند، تجربه توالی را نمی‌بیند.

۲۱۸۸ کدام گزینه در مورد دیدگاه هیوم در باب علیت صحیح است؟

- ۱ علیت امری واقعی است.
۲ ساختار ذهن ما، پدیده‌ها را در قالب علت و معلول می‌بیند.
۳ تجربه فقط ضرورت میان علت و معلول را می‌بیند، نه علیت میان آن دو را.
۴ توالی پدیده‌ها باعث می‌شود که در ذهن ما دو پدیده هم‌زمان یکی را علت و دیگری را معلول در نظر بگیریم.

۲۱۸۹ از دیدگاه کدام فیلسوف درک علیت به صورت مادرزادی است؟

- ۱ هیوم ۲ دکارت ۳ ابن‌سینا ۴ بیکن

۲۱۹۰ از دیدگاه کدام فیلسوف علیت امری ذهنی است نه واقعی، و درک علیت از دیدگاه امپریست‌هایی چون جان لاک چگونه است؟

- ۱ دکارت، ما توالی میان دو حادثه را می‌بینیم و این توالی خود باعث درک علیت توسط ما می‌شود.
- ۲ دکارت، علیتی وجود ندارد؛ ولی چون دو حادثه متوالی است ما به آن علیت می‌گوییم.
- ۳ هیوم، ما توالی میان دو حادثه را می‌بینیم و این توالی خود باعث درک علیت توسط ما می‌شود.
- ۴ هیوم، علیتی وجود ندارد؛ اما ما عادت کرده‌ایم دو حادثه متوالی را علیت بگوییم.

۲۱۹۱ شعر زیر بیانگر کدام اصل است؟

«چو بد کردی مشو غافل ز آفات / که واجب شد طبیعت را مکافات»

- ۱ علیت
- ۲ ضرورت
- ۳ سنخیت
- ۴ تقدم علت بر معلول

آزمون جامع ۲

۲۱۹۲ علیت یکی از ترین مسائل فلسفی است.

- ۱ مهم
- ۲ کهن
- ۳ اساسی
- ۴ ابتدایی

۲۱۹۳ علیت پرسش از است و مانند رابطه آموزش و رابطه آن

- ۱ چرایی - است - وجودی است.
- ۲ چیستی - نیست - وجودی نیست.
- ۳ چرایی - نیست - وجودی است.
- ۴ چرایی - نیست - وجودی نیست.

۲۱۹۴ از نظر هیوم

- ۱ درک آن از شناخت حسی ممکن است.
- ۲ حس تنها راه شناخت واقعیت‌ها نیست.
- ۳ توالی پدیده‌ها باعث درک علیت است.
- ۴ علیت یک تداعی ذهنی است.

۲۱۹۵ تفاوت دیدگاه هیوم و تجربه‌گرایان چیست؟

- ۱ هیوم درک علیت را حسی می‌داند.
- ۲ هیوم توالی پدیده‌ها را علیت می‌داند.
- ۳ ذهن انسان بی‌واسطه علیت را می‌داند.
- ۴ از نظر هیوم اینکه خورشید علت روشنایی است با حس قابل رؤیت نیست.

۲۱۹۶ اصل سنخیت و اصل وجوب را ثابت می‌کند.

- ۱ تخلف‌ناپذیری - تناسب
- ۲ قطعیت - حتمیت
- ۳ هر معلول علت خاصی دارد - علت تامه حتماً معلول را موجود می‌کند
- ۴ تا علت نباشد معلول موجود نمی‌شود - تخلف‌ناپذیری

۲۱۹۷ تفاوت علیت با سایر روابط چیست؟

- ۱ وجود دو طرف، شرط رابطه است.
- ۲ رابطه علیت، پس از وجود است.
- ۳ هر دو طرف رابطه نیازمند هستند.
- ۴ یکی از دو طرف برای موجود شدن نیازمند طرف دیگر است.

۲۱۹۸ کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ معلول بدون علت امکان ذاتی دارد.
- ۲ همه انسان‌ها بدون واسطه عقل، سنخیت را درک می‌کنند.
- ۳ بدون اصل سنخیت، مطالعات علمی ممکن نبود.
- ۴ با موجود شدن علت یک چیز، موجود شدن آن چیز ضروری می‌شود.

۲۱۹۹ درک اصل وجوب منجر به درک

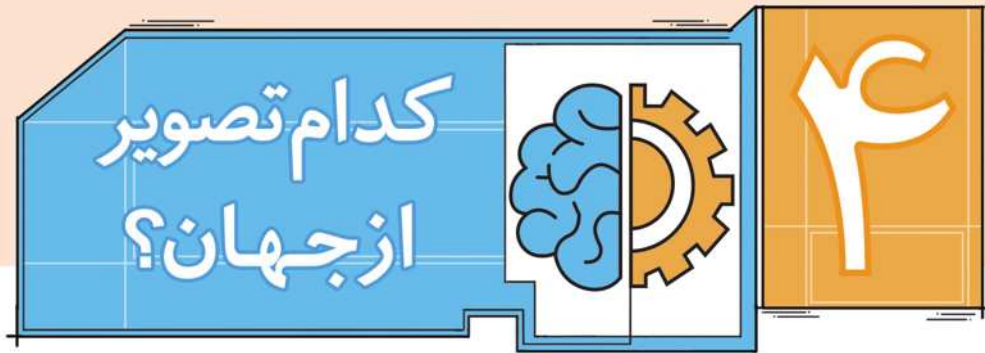
- ۱ نظم و انضباط هستی می‌شود.
- ۲ هر معلولی علت منحصر به فردی دارد، می‌شود.
- ۳ تخلف‌ناپذیری جهان هستی می‌شود.
- ۴ وجود جهانی که همیشه یکسان رفتار می‌کند.

۲۲۰۰ اصل برای نظم جهان ممکن می‌سازد.

- ۱ سنخیت - پشتوانه عقلی
- ۲ وجوب - ضرورت هماهنگی
- ۳ علیت - ضرورت وجودی
- ۴ علیت - کشف دلیل عقلی

۲۲۰۱ هر معلولی قطع نظر از علتش کدام گزینه نیست؟

- ۱ دارای امکان ذاتی
- ۲ نسبت به وجود، دارای ضرورت
- ۳ نداشتن وجوب وجودی
- ۴ تساوی وجود و عدم

۲۲۰۲ کدام مورد دربارهٔ واژهٔ اتفاق درست است؟

- ۱ از کلماتی است که در گفت‌وگوهای روزمرهٔ برخی اقوام و ملل کاربرد دارد.
- ۲ برخی از فیلسوفان مانند هراکلیتوس گاهی از واژهٔ اتفاق استفاده کرده‌اند.
- ۳ مردم در زندگی روزمره، اغلب امور را اتفاقی و تصادفی به شمار می‌آورند.
- ۴ امروزه مفهوم اتفاق نه تنها نزد عامهٔ مردم بلکه بر زبان برخی دانشمندان نیز جاری می‌شود.

۲۲۰۳ کدام متفکر مفهوم اتفاق را به معنی فلسفی آن به کار برده است و به نظر او سبب پیدایش عناصر و اشیای فعلی در جهان چیست؟

- ۱ دموکریتوس - برخورد اتفاقی اتم‌ها و ذرات ریز سرگردان
- ۲ هراکلیتوس - برخورد اتفاقی اتم‌ها و ذرات ریز سرگردان
- ۳ هراکلیتوس - برخورد هماهنگ اتم‌ها و ذرات ریز در فضای غیرمتناهی
- ۴ دموکریتوس - برخورد هماهنگ اتم‌ها و ذرات ریز در فضای غیرمتناهی

۲۲۰۴ کدام یک از فیلسوفان یونان باستان، از واژهٔ «اتفاق» استفاده کرده بود و کدام فیلسوف، دقت در مفاهیم عامیانه و نقد و تصحیح یا تعمیق آن‌ها را از وظایف

فیلسوفان می‌شمارد؟

- ۱ دموکریتوس - فارابی
- ۲ هراکلیتوس - ابن سینا
- ۳ دموکریتوس - ابن سینا
- ۴ هراکلیتوس - فارابی

۲۲۰۵ کدام مورد نظر دموکریتوس را دربارهٔ سبب پیدایش عناصر و اشیای فعلی در جهان بیان می‌کند؟

- ۱ عناصر و اشیای فعلی در جهان بر اثر یک انفجار بزرگ - مه بانگ - پیدا شده و به تدریج گسترش یافته است.
- ۲ برخورد اتفاقی اتم‌ها و ذرات ریز و غیرقابل تقسیم سرگردان در فضای غیرمتناهی سبب پیدایش عناصر و اشیای فعلی در جهان است.
- ۳ برخورد اتفاقی اتم‌ها و ذرات ریز و قابل تقسیم سرگردان در فضای غیرمتناهی سبب پیدایش عناصر و اشیای فعلی در جهان است.
- ۴ برخورد اتفاقی اتم‌ها و ذرات ریز و غیرقابل تقسیم سرگردان در فضای متناهی سبب پیدایش عناصر و اشیای فعلی در جهان است.

۲۲۰۶ کدام گزینه، بیانگر نظر دموکریتوس در خصوص مادهٔ اولیهٔ تشکیل‌دهندهٔ جهان است؟

- ۱ اتم‌ها و ذرات ریز سرگردان
- ۲ مه بانگ
- ۳ تحولات پی‌درپی موجودات ریز
- ۴ برخورد تصادفی مواد اولیه در فضای غیرمتناهی

۲۲۰۷ کدام عبارت، دیدگاه برخی زیست‌شناسان را در باب «ارتباط موجودات زندهٔ جهان و مفهوم اتفاق»، به درستی بیان می‌کند؟

- ۱ از ابتدای پیدایش موجود زنده، جانداران بی‌شماری پدید آمده‌اند که بیشتر آن‌ها به علت سازگاری با محیط زندگی، توانستند رشد کنند و تکثیر شوند.
- ۲ نه تنها آن دسته از جانداران که تغییرات بدنی آن‌ها اتفاقاً سازگار با محیط بوده به حیات خود ادامه دادند بلکه حتی آن‌هایی که با محیط سازگار نبوده‌اند.
- ۳ از میان جانداران بی‌شماری، جهان فقط آن دسته از جانداران که تغییرات بدنی آن‌ها اتفاقاً سازگار با محیط بوده به حیات خود ادامه دادند و رشد کردند.
- ۴ پیدایش و تکامل موجودات جهان طی یک انفجار بزرگ روی داده و این انفجار مفهوم اتفاق را تداعی می‌کند.

۲۲۰۸ اگر نظریهٔ مه‌بانگ که در زمینهٔ پیدایش جهان مطرح شده است را بپذیریم، این پذیرش، کدام نتیجه را در پی خواهد داشت؟

- ۱ همهٔ دانشمندان جهان با قاطعیت اثبات می‌کنند که پیدایش این جهان، اتفاقی و بدون یک علت وجوددهنده بوده است.
- ۲ برخی تصور کنند پیدایش این جهان، اتفاقی و بدون یک علت وجوددهنده بوده است.
- ۳ برخی تصور کنند پیدایش این جهان، اتفاقی اما به واسطهٔ یک علت وجوددهنده بوده است.
- ۴ همهٔ دانشمندان جهان با قاطعیت اثبات می‌کنند که پیدایش این جهان، اتفاقی نبوده بلکه یک علت وجوددهنده داشته است.

۲۲۰۹ با فرض اینکه جهان کنونی ما، بر اثر یک انفجار بزرگ مه‌بانگ آغاز شده و به تدریج گسترش یافته است، کدام تصور توسط برخی افراد بیان خواهد شد؟

- ۱ پیدایش این جهان، دفعی و به واسطه یک علت وجوددهنده بوده است.
- ۲ پیدایش این جهان، اتفاقی اما به واسطه یک علت وجوددهنده بوده است.
- ۳ پیدایش این جهان، دفعی و بدون یک علت وجوددهنده بوده است.
- ۴ پیدایش این جهان، اتفاقی و بدون یک علت وجوددهنده بوده است.

۲۲۱۰ این سینا در مهم‌ترین کتاب فلسفی یعنی درصدد بود نظر مردم را در مورد مفاهیم و تصحیح نماید.

- ۱ الهیات شفا - شانس - اتفاق
- ۲ اشارات و تنبیهات - اتفاق - شانس
- ۳ الهیات شفا - شانس - غایتمندی
- ۴ اشارات و تنبیهات - اتفاق - غایتمندی

۲۲۱۱ کدام اندیشمند، دقت در مفاهیم عامیانه و نقد و تصحیح یا تعمیق آن‌ها را از وظایف فیلسوفان دانسته و در مهم‌ترین کتاب فلسفی خویش به نام الهیات

شفا، تلاش کرده نظر مردم را در مورد کدام مفاهیم تصحیح نماید؟

- ۱ ابن سینا - شانس - اتفاق
- ۲ ابن سینا - اتفاق - شانس
- ۳ فارابی - شانس - غایتمندی
- ۴ فارابی - اتفاق - غایتمندی

(سراسری ۹۹)

۲۲۱۲ کدام عبارت مفهوم «شانس» در اصطلاح عامیانه را به نحو مناسب‌تری تحلیل می‌کند؟

- ۱ نفی قانون علیّت، به این معنی که هر معلولی، از هر علتی صادر می‌شود.
- ۲ عاملی خارج از قانون علیّت که بر روند امور یک شخص تأثیر می‌گذارد.
- ۳ نفی قانون علیّت، به این معنی که میان علت و معلول رابطه ضروری وجود ندارد.
- ۴ اعتقاد به این که در زنجیره حوادث زندگی، تعیین اهداف نهایی امکان‌پذیر نیست.

۲۲۱۳ کدام مورد، عبارت را به نحو درستی کامل می‌کند؟

«یکی از اقدامات مؤثر و مهم فیلسوفان

- ۱ دقت در مفاهیم فلسفی و نقد دیدگاه فلاسفه و تصحیح یا تعمیق آن‌ها بوده است.
- ۲ دقت در مفاهیم عامیانه و نقد و تصحیح یا تعمیق آن‌ها بوده است.
- ۳ دقت در مفاهیم عامیانه و تعریف و تصحیح مفاهیم اتفاق و شانس بوده است.
- ۴ دقت در مفاهیم فلسفی و نقد و تصحیح مفاهیم اتفاق و شانس بوده است.

۲۲۱۴ این سینا کدام یک از گزینه‌ها را وظیفه فیلسوف می‌داند؟

- ۱ کشف اینکه علت ایجاد جهان چیست
- ۲ بررسی اتفاق و همه معانی متنوع آن برای تصحیح باور مردم
- ۳ بررسی اصل علیت و فروع آن
- ۴ بررسی مفهوم اتفاق در گفت‌وگوهای معمولی میان مردم

۲۲۱۵ کدام گزینه صحیح نیست؟

- ۱ از نظر زیست‌شناسان عامل تعیین‌کننده‌ای برای تکامل و تحولات موجودات وجود ندارد.
- ۲ از دیدگاه نظریه مه بانگ تشکیل جهان تدریجی بوده است.
- ۳ دموکریتوس تشکیل عناصر جهان را با استدلال اثبات می‌کند.
- ۴ داروینیست‌ها اتفاق در معنای سوم را می‌پذیرند.

۲۲۱۶ در نظریه دموکریتوس کدام قسمت واژه اتفاق را تداعی می‌کند؟

- ۱ حرکت در فضایی بی‌کران
- ۲ سرگردانی ذرات
- ۳ برخورد ذرات سرگردان
- ۴ غیرقابل تقسیم بودن ذرات

۲۲۱۷ آنچه از نظر داروین اتفاقی بودن یا نبودن موجودات را تعیین می‌کند، کدام است؟

- ۱ قوانین زیست‌شناسی
- ۲ سازگاری بدنی موجودات
- ۳ تکامل زیستی
- ۴ سنخیت

۲۲۱۸ از اقدامات مؤثر فیلسوف کدام است؟

- ۱ آشنا کردن نوجوانان با مسائل فلسفی
- ۲ مفاهیمی که عامه مردم به آن معتقدند نفی کنند.
- ۳ باورهای عامیانه را نقد و تصحیح کنند.
- ۴ زبان علم و فلسفه را به زندگی مردم وارد کنند.

۲۲۱۹ کدام یک اتم‌ها را ذرات پراکنده و سرگردان می‌داند که با کنار هم قرار گرفتن آن‌ها اشیا موجود می‌شوند؟

- ۱ ابن سینا
- ۲ هراکلیتوس
- ۳ دموکریتوس
- ۴ ارسطو

۲۲۲۰ پذیرش کدام اصل، زمینه‌ساز نگاهی ویژه به جهان و اشیای پیرامونی است و قبول اصل علیت با نفی کدام موضوع هماهنگی دارد؟

- ۱ اصل سنخیت - شانس ۲ وجوب علی و معلولی - اتفاق ۳ اصل سنخیت - عدم اتفاق ۴ اصل علیت - اتفاق

۲۲۲۱ کدام مورد از نتایج و پیامدهای انکار اصل سنخیت نیست؟

- ۱ بی‌اعتباری همه علوم و بی‌اعتنایی به آن‌ها ۲ تشویق دانشمندان به کشف علل پدیده‌ها
۳ متناقض با هستی نظام‌مند و قانونمند ۴ عدم امکان تبیین نظم و هماهنگی موجود در طبیعت و ذکر دلایل آن

۲۲۲۲ انکار اصل سنخیت چه نتیجه‌ای می‌تواند در جهان به دنبال داشته باشد و کدام فلاسفه، نظریه اتفاق را انکار می‌کنند؟

- ۱ بی‌اعتباری همه علوم و بی‌اعتنایی به آن‌ها - داروین - دموکریتوس ۲ بی‌اعتباری اصل علیت و بی‌اعتنایی به آن - دموکریتوس - ابن‌سینا
۳ بی‌اعتباری همه علوم و بی‌اعتنایی به آن‌ها - ابن‌سینا - میرداماد ۴ بی‌اعتباری اصل سنخیت و بی‌اعتنایی به آن - فارابی - داروین

۲۲۲۳ اگر کسی مدعی شود که در برخی موارد، در عین وجود علت تامه، معلول به وجود نمی‌آید، این فرد، «اتفاق» به کدام معنا را پذیرفته است؟

- ۱ نفی علیت ۲ نفی ضرورت ۳ نفی سنخیت ۴ نفی علت و معلول

۲۲۲۴ جمله «نظم و قانونمندی‌های معین میان دسته‌های مختلف پدیده‌ها»، بیانگر چه اصلی است و چرا برخی از مردم می‌پندارند، میان علت و معلول، رابطه

ضروری وجود ندارد؟

- ۱ اصل سنخیت - زیرا از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند.
۲ اصل ضرورت - زیرا از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند.
۳ اصل ضرورت - زیرا می‌پندارند که هر معلولی به علت نیاز دارد و نمی‌تواند بدون علت موجود شود.
۴ اصل سنخیت - زیرا می‌پندارند که هر معلولی به علت نیاز دارد و نمی‌تواند بدون علت موجود شود.

۲۲۲۵ به ترتیب، در پرتو کدام اصل نظام جهان انتظام می‌یابد و به ما می‌فهماند که هر چیزی نمی‌تواند منشأ هر چیزی شود و یک باغبان براساس چه اصلی بذر

می‌کارد و آن را آبیاری می‌کند؟

- ۱ اصل سنخیت - اصل علیت ۲ اصل وجوب‌بخشی - اصل علیت
۳ اصل سنخیت - اصل وجوب‌بخشی ۴ اصل وجوب‌بخشی - اصل سنخیت

۲۲۲۶ یکسانی آثار و خواص پدیده‌های طبیعی، به اصل و تخلف‌ناپذیری و حتمیت نظام هستی به اصل و ارتباط و پیوستگی بین پدیده‌ها به اصل

..... مربوط می‌شود.

- ۱ سنخیت - سنخیت - علیت ۲ سنخیت - علیت - وجوب علی
۳ سنخیت - وجوب علی - علیت ۴ وجوب علی - وجوب علی - علیت

۲۲۲۷ با توجه به «اصل وجوب علی و معلولی»، «اصل سنخیت علت و معلول» و «اصل علیت»، به ترتیب کدام نتیجه استخراج می‌شود؟

(سراسری ۸۷)

- ۱ نظام معین هستی - تخلف‌ناپذیری و حتمیت نظام هستی - ارتباط و پیوستگی موجودات جهان
۲ ارتباط و پیوستگی موجودات جهان - تخلف‌ناپذیری و حتمیت نظام هستی - نظام معین هستی
۳ تخلف‌ناپذیری و حتمیت نظام هستی - ارتباط و پیوستگی موجودات جهان - نظام معین هستی
۴ تخلف‌ناپذیری و حتمیت نظام هستی - نظام معین هستی - ارتباط و پیوستگی موجودات جهان

۲۲۲۸ هر یک از مفاهیم «تناسب»، «تخلف‌ناپذیری» و «ارتباط»، به ترتیب با کدام گزینه، هماهنگی و تطابق دارد؟

- ۱ سنخیت علت و معلول - وجوب علی و معلولی - علیت ۲ وجوب علی و معلولی - سنخیت علت و معلول - علیت
۳ علیت - وجوب علی و معلولی - سنخیت علت و معلول ۴ علیت - سنخیت علت و معلول - وجوب علی و معلولی

۲۲۲۹ بذرافشانی و آبیاری آن توسط باغبان، ورزش کردن برای حفظ سلامتی، روشن کردن و هدایت خودرو توسط راننده و رفتن به فروشگاه جهت خرید کردن

و دیدن دوست خود در همان فروشگاه به ترتیب در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- ۱ اصل سنخیت - اصل وجوب‌بخشی - اصل وجوب‌بخشی - اتفاق به معنی رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده
۲ اصل سنخیت - اصل وجوب‌بخشی - اصل سنخیت - اتفاق به معنی رخ دادن حادثه محتمل
۳ اصل وجوب‌بخشی - اصل سنخیت - اصل سنخیت - اتفاق به معنی رخ دادن حادثه محتمل
۴ اصل وجوب‌بخشی - اصل سنخیت - اصل وجوب‌بخشی - اتفاق به معنی رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده

۲۲۳۰ هر یک از قضایای زیر به ترتیب با کدام معنی از معنای اتفاق هماهنگی و تطابق دارد؟

«همه عوامل پیدایش باران موجود باشند، اما باران ندارد - حرارت سبب یخ بستن آب شود - آفتاب سبب تاریکی شود.»

- ۱ میان علت و معلول رابطه ضروری وجود ندارد - سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست. - نبودن غایت و هدف خاص در حرکات جهان
- ۲ سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست - چه بسا از یک پدیده اثری ظاهر شود که هیچ ربطی به آن ندارد. - نبودن غایت و هدف خاص در حرکات جهان
- ۳ سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست - چه بسا از یک پدیده اثری ظاهر شود که هیچ ربطی به آن ندارد. - رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده است.
- ۴ میان علت و معلول رابطه ضروری نیست - سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست - چه بسا از یک پدیده اثری ظاهر شود که هیچ ربطی به آن ندارد.

۲۲۳۱ «وجود همه عوامل پیدایش باران اما عدم بارش» و «وجود باران بدون وجود همه عوامل بارش»، به ترتیب از آثار انکار کدام اصل شمرده می‌شود؟

- ۱ سنخیت - وجوب‌بخشی
- ۲ سنخیت - علت
- ۳ وجوب‌بخشی - علت
- ۴ وجوب‌بخشی - سنخیت

۲۲۳۲ اگر گفته شود «من امروز وقتی که در مسیر دانشگاه بودم، به طور اتفاقی در جلسه کنکور دوست خود را دیدم و با او درباره دشواری سؤالات فلسفه و

منطق گفت‌وگو کردم»، به کدام یک از معنای اتفاق اذعان کرده‌ایم؟

- ۱ رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده است.
- ۲ سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست.
- ۳ غایت و هدف خاص در حرکات جهان وجود ندارد.
- ۴ چه بسا از یک پدیده، اثری ظاهر شود که هیچ ربطی به آن ندارد.

۲۲۳۳ تفاوت بین دو عبارت «علت هست ولی معلول نیست» و «معلول هست ولی علت نیست» این است که اولی بر و دومی بر دلالت می‌کند و

مثال مناسب هر کدام به ترتیب عبارت است از:

- ۱ نفی وجوب‌بخشی - نفی علت - وجود همه عوامل پیدایش باران اما عدم بارش - وجود باران بدون وجود همه عوامل بارش
- ۲ نفی علت - نفی وجوب‌بخشی - وجود همه عوامل پیدایش باران اما عدم بارش - وجود باران بدون وجود همه عوامل بارش
- ۳ نفی علت - نفی وجوب‌بخشی - وجود باران بدون وجود همه عوامل بارش - وجود همه عوامل پیدایش باران اما عدم بارش
- ۴ نفی وجوب‌بخشی - نفی علت - وجود باران بدون وجود همه عوامل بارش - وجود همه عوامل پیدایش باران اما عدم بارش

۲۲۳۴ اینکه صبح‌ها کتری آب را روی گاز روشن می‌گذاریم و منتظر می‌مانیم تا جوش آید، کدام اصل را تداعی می‌کند؟

- ۱ علت
- ۲ سنخیت
- ۳ وجوب علی و معلولی
- ۴ اصل انتظام علت و معلول

۲۲۳۵ کدام گزینه در ارتباط با علت نیست؟

- ۱ در پی کشف منشأ و پیدایش پدیده‌ها هستیم.
- ۲ اجزای جهان را مرتبط با یکدیگر درک می‌کنیم.
- ۳ قوانین تجربی طبیعت یکسان عمل می‌کنند.
- ۴ زمینه‌ساز نگاه ویژه به جهان هستی است.

۲۲۳۶ اگر رابطه علت بین دو چیز برقرار باشد؟

- ۱ ممکن است از بعضی جوانب هم‌سنخ نباشند.
- ۲ سنخیت برقرار است اما شاید وجوب علی و معلولی نباشد.
- ۳ وجوب علی برقرار است اما حتماً سنخیت برقرار نیست.
- ۴ هم‌سنخیت هم‌وجوب علی و معلولی برقرار می‌شوند.

۲۲۳۷ کدام اصل در جهان موجب شده تا بدانیم همیشه بعد از بهار فصل تابستان در کشور ما رخ می‌دهد؟

- ۱ علت
- ۲ وجوب علی و معلولی
- ۳ سنخیت
- ۴ غایت‌مندی جهان

۲۲۳۸ طبق اتفاق به معنای اول

- ۱ واجب بالغیر، ممکن‌الوجودی بوده است که ضرورتاً باید موجود شد.
- ۲ واجب بالغیر از همیشه بوده است و نیازمند علت وجودی نیست.
- ۳ واجب بالغیر از حالت تساوی ماهوی خارج شده و و علت می‌تواند مسبب آن باشد یا نباشد.
- ۴ معلول، وجودی که از علت یافته است را می‌تواند پس دهد.

۲۲۳۹ به ترتیب کدام معنای اتفاق را همه فیلسوفان و کدام یک را بسیاری از فلاسفه مسلمان و برخی از فلاسفه اروپایی انکار می‌کنند؟

- ۱ رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده - میان علت و معلول رابطه ضروری وجود ندارد.
- ۲ میان علت و معلول رابطه ضروری وجود ندارد. - سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست.
- ۳ میان علت و معلول رابطه ضروری وجود ندارد. - نبودن غایت و هدف خاص در حرکات جهان
- ۴ رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده - سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست.

۲۲۴۰ در کدام مورد به درستی همگی افراد از مخالفان اتفاق به معنی نفی اصل سنخیت شمرده می‌شوند؟

- ۱ ملاصدرا - علامه طباطبایی - مارکس
۲ ابن سینا - ملاصدرا - دموکریتوس
۳ ابن سینا - ملاصدرا - علامه طباطبایی
۴ ابن سینا - ملاصدرا - مارکس

۲۲۴۱ کدام مورد بیانگر وجه اشتراک یا اختلاف دیدگاه بسیاری از فلاسفه، از جمله ابن سینا و ملاصدرا با نظر برخی فیلسوفان اروپایی است؟

- ۱ هر دو گروه اتفاق به معنی رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده را انکار می‌کنند.
۲ هر دو گروه اتفاق به این معنی که سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست را قبول می‌کنند.
۳ در میان دو گروه فیلسوفی یافت نمی‌شود که به طور صریح با معنی سوم اتفاق یعنی نبودن غایت و هدف خاص در حرکات جهان موافق باشد.
۴ هر دو گروه اتفاق به این معنی که سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست را انکار می‌کنند.

۲۲۴۲ کدام عبارت درباره معانی اتفاق درست نیست؟

- ۱ پذیرش معنای سوم اتفاق تنها با نفی اصل علیت امکان‌پذیر است.
۲ پذیرش معنی اول اتفاق با نفی اصل وجوب‌بخشی امکان‌پذیر است.
۳ پذیرش معنی چهارم اتفاق منافاتی با علیت ندارد.
۴ پذیرش معنی دوم اتفاق تنها با نفی اصل سنخیت امکان‌پذیر است.

۲۲۴۳ کدام دسته از فیلسوفان، غایت‌مندی زنجیره حوادث را انکار می‌کنند؟

- ۱ فیلسوفانی که معمولاً به علة‌العلل معتقد هستند.
۲ فیلسوفانی که معمولاً به علیت و لوازم آن معتقدند.
۳ فیلسوفانی که معمولاً به علة‌العلل معتقد نیستند.
۴ فیلسوفانی که معمولاً برای مجموعه هستی یک علت حقیقی قائل‌اند.

۲۲۴۴ پذیرفتن این معنای اتفاق که غایت و هدف خاص در حرکات و نظم جهان وجود ندارد و این حرکات و نظام‌ها به سمت غایت و هدف معینی به پیش نمی‌روند،

کدام پیامد و نتیجه اصلی را به دنبال خواهد داشت؟

- ۱ نفی و انکار علت نخستین یا علة‌العلل
۲ قبول معنی اول و دوم اتفاق
۳ نفی فرایندهای تکاملی جهان
۴ نفی غایت‌مندی زنجیره حوادث

۲۲۴۵ کدام عبارت دیدگاه منکرین علت نخستین را در باب «غایت‌مندی» بیان نمی‌کند؟

- ۱ نفی غایت‌مندی زنجیره حوادث
۲ جهان ما به طور اتفاقی به سوی کمال در حرکت است و مرحله به مرحله کامل‌تر می‌شود.
۳ وجود فرایندهای تکاملی در جهان امری اتفاقی است.
۴ وجود فرایندهای تکاملی در جهان از پیش تعیین شده نیست.

۲۲۴۶ کدام مورد، بیانگر تفاوت معتقدین به علت نخستین با منکرین آن است؟

- ۱ آن دسته از فلاسفه که برای جهان، علت نخستین را اثبات می‌کنند، معتقدند که هر نوع اتفاقی امکان‌پذیر نیست.
۲ منکرین علت نخستین معتقدند که همه حوادث جهان از ابتدا تاکنون و در آینده در جهت یک هدف و غایت از پیش تعیین شده قرار دارند.
۳ منکرین علت نخستین هر چند که غایت‌مندی زنجیره حوادث را می‌پذیرند اما وجود فرایندهای تکاملی در جهان را امری اتفاقی به حساب می‌آورند.
۴ به نظر معتقدین علت نخستین، جهانی که ما در آن زندگی می‌کنیم، به سوی کمال خود در حرکت است و مرحله به مرحله کامل‌تر می‌شود.

۲۲۴۷ زندگی معنادار کدام یک معنای اتفاق را باطل می‌داند؟

- ۱ اتفاق به معنی دوم
۲ اتفاق به معنی اول
۳ اتفاق به معنی سوم
۴ اتفاق به معنی حادثه پیش‌بینی نشده

۲۲۴۸ کدام گزینه، در تکمیل عبارت زیر مناسب‌تر است؟

«قبول غایت‌مندی جهان زمانی میسر است که»

- ۱ علت نخستین و علة‌العلل، یعنی آفریننده جهان مورد قبول واقع شود.
۲ باور کنیم که جهان به سوی کمال خود در حرکت است و مرحله به مرحله کامل‌تر می‌شود.
۳ وجود فرایندهای تکاملی در جهان را امری اتفاقی به حساب نیاوریم.
۴ همه حوادث جهان از ابتدا تاکنون و در آینده را در جهت یک هدف و غایت از پیش تعیین شده به حساب آوریم.

۲۲۴۹ کدام معنای اتفاق با هیچ‌یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست؟

- ۱ رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده است.
۲ سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست.
۳ میان علت و معلول رابطه ضروری وجود ندارد.
۴ نبودن غایت و هدف خاص در حرکات جهان

۲۲۵۰ کدام مورد تصویر مناسب‌تری از معنی اتفاق ارائه می‌دهد که با هیچ‌یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست؟

- ۱ رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده است.
- ۲ میان علت و معلول رابطه ضروری وجود ندارد.
- ۳ سنخیتی میان اشیا و آثار آنها نیست.
- ۴ نبودن غایت و هدف خاص در حرکات جهان

۲۲۵۱ در زمینه معنای چهارم اتفاق یعنی «رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده»، کدام گزینه صحیح است؟

- ۱ کاربرد درستی دارد و با همه اصول و لوازم علیت مخالف است.
- ۲ کاربرد درستی ندارد و مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است.
- ۳ کاربرد درستی ندارد و با هیچ‌یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست.
- ۴ کاربرد درستی دارد و مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است.

۲۲۵۲ کدام توصیف از اتفاق، کاربرد درستی دارد و مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است؟

- ۱ رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده است.
- ۲ میان علت و معلول رابطه ضروری وجود ندارد.
- ۳ سنخیتی میان اشیا و آثار آنها نیست.
- ۴ نبودن غایت و هدف خاص در حرکات جهان

۲۲۵۳ کدام گزینه به درستی و ترتیب معانی اتفاق را مشخص می‌کند؟

الف) مورد انکار همه فلاسفه	ب) مورد قبول همه فلاسفه	ج) مورد اختلاف بین فلاسفه
۱ اول، چهارم، دوم و سوم	۲ اول، اول، دوم و چهارم	۳ دوم، چهارم، دوم و سوم
۴ دوم، سوم، اول و چهارم		

۲۲۵۴ ابیات موجود در کدام گزینه اتفاق به معنای سوم را نفی می‌کنند؟

- الف) ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند / تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری
 - ب) آفرینش را جز او مقصود نیست / پاک دامن‌تر از او موجود نیست
 - ج) گفتم این شرط آدمیت نیست / مرغ تسبیح‌گوی و من خاموش
 - د) دانی چه گفت مرا آن بلبل سحری / تو خود چه آدمی ای کز عشق بی‌خبری
- ۱ الف، ج ۲ ج، د ۳ د، ب ۴ الف، ب

۲۲۵۵ علت اصلی اینکه تجربه‌گرایان معنای دوم اتفاق را می‌پذیرند، چیست؟

- ۱ علیت را امری عینی و تجربی می‌دانند.
- ۲ شناخت حسی را معتبر می‌دانند.
- ۳ عقل را در شناخت معتبر نمی‌دانند.
- ۴ علیت و فروع آن را ناشی از توالی پدیده‌ها می‌دانند.

۲۲۵۶ اینکه گیاهی را دور از حرارت و در سردخانه نگاه‌داری کنیم و پس از گذشت دو ماه بر خلاف انتظار ما پژمرده شود، نشان‌دهنده باور به کدام‌یک از معانی اتفاق می‌باشد؟

- ۱ اول
- ۲ دوم
- ۳ سوم
- ۴ چهارم

۲۲۵۷ کدام گزینه درباره عبارت زیر نادرست است؟

- «دیروز در بازار یکی از معلمان دوره ابتدایی‌ام را دیدم و او مرا شناخت و از دیدن من ابراز خوش‌حالی کرد.»
- ۱ این معنا از اتفاق نقض‌کننده اصل علیت است.
 - ۲ این معنا از اتفاق مورد قبول فلاسفه است.
 - ۳ در این معنا از اتفاق ما هیچ پیشینه‌ای از رخداد مورد نظر در ذهن نداریم.
 - ۴ این معنا از اتفاق با اصل علیت بی‌ارتباط نیست.

۲۲۵۸ کدام گزینه در تأیید اتفاق متفاوتی است؟

- ۱ اگر لوازم ساخت یک ماکت به طور کامل حاضر باشد بدون اراده انسان نیز ماکت ساخته می‌شود.
- ۲ اگر بیشتر مجموعه علل یک چیز حاضر باشد، وجود می‌یابد.
- ۳ تکامل موجودات می‌تواند بدون حاکم بودن علت خاصی پیش برود.
- ۴ روشنایی گاهی بدون وجود نور اتفاق می‌افتد.

۲۲۵۹ رد کدام‌یک از معنای علیت ممکن است برای افراد عادی دشوارتر باشد؟

- ۱ اتفاق به معنای پدید آمدن هر معلولی از هر علتی
- ۲ اتفاق به معنای نبود حتمیت میان علت و معلول
- ۳ اتفاق به معنای نبود غایت و هدف
- ۴ اتفاق به معنای رخداد حادثه پیش‌بینی نشده

۲۲۶۰ اگر با این نظر راسل موافق باشیم که «اگر چیزی بدون علت، وجود تواند داشت می تواند هم خدا باشد هم جهان»، به کدام اصل پشت پا زده ایم؟

- ۱ سنخیت ۲ غایتمندی جهان ۳ وجوب علت و معلول ۴ یگانگی واجب الوجود

۲۲۶۱ کدام گزینه معنی مختلفی از اتفاق را دنبال می کند؟

- ۱ با روشن شدن چراغ، اتاق روشن نشود.
۲ با وجود علل مهم تر معلول پدید آید.
۳ یک معلول بدون هدف خاصی وجود یابد.
۴ در تکامل موجودات، علتی وجود نداشته باشد.

صفحه ۲۴ تا ۲۵ کتاب درسی

علت تامه و ناقصه

۲۲۶۲ کدام گزینه درست است؟

- ۱ علت ناقصه به معلول وجوب وجود می دهد.
۲ علت ناقصه گاهی به معلول وجوب وجود می دهد.
۳ تحقق معلول بیانگر وجوب وجود اوست.
۴ گاهی با وجود علت تامه معلول می تواند به وجود نیاید.

۲۲۶۳ راجع به علت تامه و علت ناقصه کدام مورد صحیح نیست؟

- ۱ در مواردی که معلول، از مجموعه ای از عوامل پدید می آید، هر یک از عوامل را «علت ناقصه» و مجموعه عوامل را «علت تامه» می نامند.
۲ برخی از مردم چون از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند، گاهی فکر می کنند که در برخی موارد، در عین وجود علت تامه، معلول آن پدید نیامده است.
۳ ممکن است یک جزء از اجزای علت تامه مانند اراده کردن موجود نباشد، اما معلولی هم چون نقاشی پدید آید.
۴ همواره میان علت تامه و معلول، رابطه ضروری وجود دارد؛ اما رابطه علت ناقصه با معلول رابطه امکانی است.

۲۲۶۴ وابستگی معلول به علت به نحوی از انحاء و وابستگی آن به علت، آنگاه که هستی و وجود رقم بخورد و شرط لازم برای تحقق معلول، متصرف به علت و علت و علت اند.

(خارج کشور ۸۷)

- ۱ ناقصه - تامه - ناقصه ۲ ناقصه - ناقصه - تامه ۳ تامه - ناقصه - تامه ۴ تامه - تامه - ناقصه

۲۲۶۵ کدام گزینه جاهای خالی موجود در عبارات زیر را به درستی پر می کند؟

(الف) وجود وابستگی های خاص در جهان از نتایج اصل است.

(ب) وجود تضمینی برای ایجاد معلول نیست.

(ج) در صورتی که معلول هنوز ایجاد نشده باشد شاید ایجاد شده باشد.

- ۱ سنخیت، علت ناقصه، علت تامه ۲ سنخیت، علت تامه، علت تامه ۳ علیت، علت تامه، علت ناقصه ۴ علیت، علت ناقصه، علت ناقصه

۲۲۶۶ در رابطه ما علت تامه و ناقصه کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ علت تامه شرط کافی و لازم است.
۲ علت ناقصه شرط کافی است.
۳ رابطه این دو عموم خصوص من وجه است.
۴ وجود ناشی از علت تامه است.

۲۲۶۷ وقتی یکی از علل ناقصه موجود نباشد،

- ۱ وجود معلول بسته به اراده دیگر علل ناقصه موجود است.
۲ معلول همچنان می تواند وجود پیدا کند زیرا از علل موجود، وجود می طلبد.
۳ معلول دخالت می کند و توسط علل ناقصه موجود و ذات خود می تواند وجود یابد.
۴ می توان مطمئن بود که علت تامه معلول نیز موجود نیست.

یک گام تا صد

۲۲۶۸ در هر یک از موارد زیر کدام یک از معانی اتفاق محقق شده است؟

(الف) کلیت قوانین تجربی نقض شود.

(ب) ضرورت تحقیقات علمی انکار شود.

(ج) اتفاقی بیفتد که انتظار آن را هرگز نداشته ایم.

(د) با وجود روشن کردن پنکه هوای اتاق همچنان گرم باشد.

- ۱ دوم، دوم، چهارم، اول ۲ اول، دوم، دوم، چهارم ۳ دوم، اول، چهارم، دوم ۴ اول، اول، دوم، سوم

۲۲۶۹ ارزش‌گذاری چند مورد از گزاره‌های زیر نادرست است؟

- (الف) اینکه برخی حوادث را نمی‌شود شناخت ناشی از این است که نمی‌توان نتایج آن‌ها را پیش‌بینی کرد. (درست)
 (ب) هر کس علت‌العلل را بپذیرد، اتفاق به معنای سوم را انکار کرده است. (نادرست)
 (ج) بیت «هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت» معنای سوم اتفاق را نفی می‌کند. (نادرست)

۱ ۱) ۲ ۲) ۳ ۳) ۴ ۴) صفر

۲۲۷۰ با خواندن جمله زیر کدام‌یک از گزینه‌ها را می‌توان برداشت کرد؟

«رابطه بدون نظم و قانون هرگز وجود ندارد.»

- ۱) اصل سنخیت از فروع اصل علیت محسوب می‌شود.
 ۲) اصل علیت و سنخیت را در عمل نمی‌توان انکار کرد.
 ۳) اصل علیت و سنخیت جدایی‌ناپذیراند.
 ۴) نمی‌توان اتفاق به معنای اول و دوم را قبول داشت.

۲۲۷۱ کدام گزینه موارد صحیح و غلط را به درستی مشخص می‌کند؟

(الف) می‌توانیم تنها علت را طلب کنیم.

(ب) معلول حتماً به علت نیاز دارد: اصل علیت.

(ج) نسبت بین علت تامه و علت ناقصه تباین است.

۱) صحیح، غلط، صحیح ۲) غلط، غلط، صحیح ۳) صحیح، غلط، غلط ۴) غلط، صحیح، غلط

۲۲۷۲ بیت «ما به فلک بوده‌ایم یار ملک بوده‌ایم / باز همان‌جا رویم جمله که آن شهر ماست» نافی کدام‌یک از موارد زیر است؟

- ۱) آن معنا از اتفاق که باعث ایجاد هرج و مرج در جهان می‌شود.
 ۲) آن معنا از اتفاق که دموکریتوس آن را پذیرفته بود.
 ۳) آن معنا از اتفاق که توانایی کشف منشأ هر چیز را انکار می‌کند.
 ۴) آن معنا از اتفاق که باور دارد نتایج کارها از بین می‌روند.

۲۲۷۳ کدام بیت از ابیات زیر صادر شدن هر معلولی از هر علتی را نفی نمی‌کنند؟

(الف) هنر خوار شد جادویی ارجمند / نهان راستی آشکارا گزند

(ج) آنچه بر ما می‌رسد آن هم ز ماست

(ه) فلک به مردم نادان دهد زمام مراد / تو اهل فضلی و دانش همین گناهت بس

- (ب) نهان گشت کردار فرزنانگان / پراگنده شد نام دیوانگان
 (د) اگر نرم گوید زبان کسی / به گوشش درشتی نیاید بسی
 (و) این جهان کوه است و فعل ما ندا / سوی ما آید نداها را صدا

۱) الف، د، ه ۲) و، ه، ب ۳) الف، ب، ه ۴) ج، و، د

۲۲۷۴ مصرع زیر دقیقاً اتفاق به کدام معنا را رد می‌کند؟

«چو بد کردی مباش ایمن ز آفات»

۱) نفی اصل سنخیت ۲) نفی غایت‌مندی ۳) نفی علت‌العلل ۴) نفی اصل وجوب علی

۲۲۷۵ ناکارآمدی علوم می‌تواند ناشی از

- ۱) معلولی باشد که علت خودش نیز هست.
 ۲) رد اصل سنخیت باشد.
 ۳) ناپایداری طبیعت و تجربه حسی باشد.
 ۴) قبول تسلسل علل باشد.

۲۲۷۶ پدر علی از علت خطاقتادگی روی ماشینش می‌پرسد و او می‌گوید که اطلاعی ندارد، این مورد
 ۱) انکار اصل علیت است. ۲) انکار تقدم وجوب بر وجود است. ۳) انکار سنخیت است. ۴) کاربرد درستی از علیت است.

۲۲۷۷ آنچه تا به حال مستقیماً انگشت بطلان فیلسوفی را به خود ندیده است

۱) رابطه ضروری میان علت و معلول ۲) هم‌سنخ بودن علت معلول ۳) تسلسل علل ۴) غایت‌مندی طبیعت

۲۲۷۸ شعر زیر در نفی کدام اتفاق کارآمد است؟

«اول و آخر تویی ما در میان / هیچ هیچی که نیاید در بیان»

۱) اتفاق به معنای اول ۲) اتفاق به معنای دوم ۳) اتفاق به معنای چهارم ۴) اتفاق به معنای سوم

۲۲۷۹ کدام گزینه نمی‌تواند ادامه‌دهنده این جمله باشد که: آن دسته از فلاسفه که غایت‌مندی زنجیره حوادث را نفی می‌کنند

- ۱) علت نخستین را ثابت نمی‌کنند.
 ۲) تکامل در جهان را برنامه‌ریزی نشده و اتفاقی می‌دانند.
 ۳) می‌توانند به وجوب علی و معلولی معتقد باشند.
 ۴) جهش موجودات زنده را تبیین می‌کنند.

۲۲۸۰ کدام یک از ابیات زیر به رد اتفاق در معنای سوم کمکی نمی‌کند؟

- ۱ از کن حق ماسوا شد جدا / تا شود پیکان تو سندان گذار
- ۲ در دلبری به غایت خوبی رسیده‌ام / منعم مکن ز عشق وی ای مفتی زمان
- ۳ جهان‌آفرین تا جهان آفرید / سواری چو رستم نیامد پدید
- ۴ خانه آب و گل آدم من می‌سازم بی‌واسطه که گنج معرفت در او تعبیه خواهیم کرد.

۲۲۸۱ بیت زیر به کدام گزینه نزدیک‌تر است؟

- ۱ «ندانستم که در پایان صحبت / چنین باشد وفای حق گزاران»
- ۲ وقتی آفتاب دلیل سرما واقع شود.
- ۳ وقتی علت حمله پروانه به شهر برای همیشه نامعلوم بماند.
- ۴ وقتی بدون وجود خورشید زمین روشن شود.

۲۲۸۲ کدام گزینه اتفاق به معنای اول را مردود نمی‌داند؟

- ۱ باد ما و بود ما از یاد توست / هستی ما جمله از ایجاد توست
- ۲ کاین سبب را آن سبب آورد پیش / بی‌سبب کی شد سبب هرگز به خویش
- ۳ ابر جهان فیضی که از وی می‌رسد / بر وی از بالا پیاپی می‌رسد
- ۴ هر قضایی سببی دارد و من در غم دوست / عجلم می‌کشد و درد فراقش سبب است

آزمون جامع ۱

۲۲۸۳ مهم‌ترین کتاب فلسفی ابن‌سینا چه نام دارد؟

- ۱ اشارات
- ۲ الهیات شفا
- ۳ نجات
- ۴ قانون

۲۲۸۴ ارتباط میان پدیده‌ها از کدام اصل ناشی می‌شود؟

- ۱ علیت
- ۲ ضرورت
- ۳ سنخیت
- ۴ تقدم علت بر معلول

۲۲۸۵ معنای اول اتفاق نقض کدام اصل یا اصول است؟

- ۱ علیت
- ۲ علیت و وجوب
- ۳ علیت و سنخیت
- ۴ وجوب

۲۲۸۶ کدام معنای اتفاق مورد بحث بیشتری در میان فلاسفه قرار گرفته است؟

- ۱ اتفاق به معنای نقض اصل علیت
- ۲ اتفاق به معنای نقض اصل سنخیت
- ۳ اتفاق به معنای رخداد حادثه پیش‌بینی نشده
- ۴ اتفاق به معنای نبود غایت و هدف در نظم جهان

۲۲۸۷ اگر تفاوت میان علت تامه و علت ناقصه را درک نکنیم، کدام اصل را ممکن است نپذیریم؟

- ۱ علیت
- ۲ وجوب
- ۳ سنخیت
- ۴ اصل تقدم علت

۲۲۸۸ کدام گزینه از نتایج پذیرش اتفاق معنای دوم نیست؟

- ۱ به هیچ کاری نمی‌توان دست زد.
- ۲ با پذیرش این معنا باید معنای اول را نیز پذیرفت.
- ۳ امکان تبیین نظم که در طبیعت وجود دارد، از بین می‌رود.
- ۴ پذیرش آن به معنای بی‌اعتنایی به همه علوم است.

۲۲۸۹ کدام گزینه صحیح است؟

- ۱ معنای سوم اتفاق، مورد رد تمامی فیلسوفان قرار گرفته است.
- ۲ هیچ‌یک از فلاسفه معنای اول و دوم اتفاق را قبول نکردند.
- ۳ رخداد حادثه پیش‌بینی نشده به معنای تعارض با علیت یا لوازم آن نیست.
- ۴ اثبات پشتوانه عقلی برای نظم جهان به معنای اصل وجوب است.

۲۲۹۰ رد شانس به معنای سوم مستلزم باور به چیست؟

- ۱ اصل سنخیت
- ۲ واجب‌الوجود
- ۳ اصل وجوب
- ۴ هدفمندی

۲۲۹۱ حتمیت در نظام هستی ناشی از کدام اصل است؟

- ۱ علیت
- ۲ وجوب
- ۳ سنخیت
- ۴ تقدم علت

۲۲۹۲ کدام گزینه از ویژگی‌های ماده اولیه تشکیل‌دهنده جهان از دید دموکریتوس نیست؟

- ۱ اتم‌های ریز
- ۲ اتم‌های تجزیه‌ناپذیر
- ۳ اتم‌های مرکب
- ۴ اتم‌ها در فضای غیرمتناهی بودند.

آزمون جامع ۲

۲۲۹۳ به ترتیب، پیوستگی، قانون مندی و حتمیت مربوط به کدام اصول می باشد؟

- ۱ علیت - سنخیت - وجوب
 ۲ وجوب - سنخیت - علیت
 ۳ سنخیت - علیت - وجوب
 ۴ علیت - سنخیت - وجوب

۲۲۹۴ علت تامه شرط و علت ناقصه شرط برای به وجود آمدن معلول می باشد.

- ۱ لازم - کافی
 ۲ ممکن - متغییر
 ۳ کافی - وجوددهنده
 ۴ لازم و کافی - لازم

۲۲۹۵ به ترتیب نفی اصول «وجوب، سنخیت» کدام معانی اتفاق هستند؟

- ۱ اول - سوم
 ۲ اول - دوم
 ۳ دوم - سوم
 ۴ دوم - اول

۲۲۹۶ کدام گزینه درباره معنای دوم اتفاق درست است؟

- ۱ ممکن است از هر معلولی علتی پدید آید.
 ۲ رخ دادن حادثه پیش بینی نشده
 ۳ حرکات و نظم جهان اتفاقی است.
 ۴ نفی اصل سنخیت و نظم

۲۲۹۷ به ترتیب کدام معانی اتفاق را همه فیلسوفان رد می کنند و کدام معانی را برخی قبول دارند؟

- ۱ چهارم - اول
 ۲ دوم - اول
 ۳ سوم - دوم
 ۴ اول - سوم

۲۲۹۸ مهم ترین کتاب فلسفی ابن سینا است و در آن درباره چه مفاهیمی سخن گفته است؟

- ۱ قانون - اتفاق و شانس
 ۲ شفا - اتفاق و شانس
 ۳ اشارات و تنبیهات - برهان های فلسفی
 ۴ نجات - علوم طبیعی

۲۲۹۹ کدام گزینه درست است؟

- ۱ پذیرفتن معنای سوم اتفاق، پذیرش آفریننده و علت العلل را به دنبال دارد.
 ۲ معنای چهارم اتفاق با اصول علیت مغایرت دارد.
 ۳ پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی معنی دوم اتفاق است.
 ۴ ما از اصل سنخیت، پیوستگی و ارتباط را می فهمیم.

۲۳۰۰ اثبات یا نفی معنای اتفاق نیازمند دقت و تأمل بیشتر است.

- ۱ اول
 ۲ دوم
 ۳ سوم
 ۴ چهارم

۲۳۰۱ وقوع یک حادثه بیش بینی نشده بدون وجود علت به کدام معنی اتفاق اشاره می کند؟

- ۱ دوم
 ۲ اول
 ۳ چهارم
 ۴ سوم

۲۳۰۲ کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ کسی که معنی دوم اتفاق را پذیرفته باشد، به هیچ کاری دست نخواهد زد.
 ۲ قبول غایت مندی جهان، قبول علت العلل است.
 ۳ کسانی که معنی سوم اتفاق را بپذیرند، وجود فرایندهای تکاملی را اتفاقی می دانند.
 ۴ بارش باران بدون وجود شرایط آن معنای دوم اتفاق است، زیرا سنخیتی میان آن ها برقرار نیست.

۲۳۰۳ با توجه به گزارش‌های تاریخی و کتاب‌های آسمانی، کدام عبارت در مورد خداوند صحیح نیست؟

- ۱ اندیشه درباره خدا یک اندیشه دیرین در تمام جوامع بشری بوده است.
- ۲ تلاش حکیمان جوامع همانند پیام آوران الهی عرضه دریافتی درست از خداوند به مردم بود.
- ۳ تلاش فرزندان جوامع در راستای ارائه دریافتی به دور از جهل و خرافات از خداوند به مردم بود.
- ۴ رایه دریافتی به دور از جهل و خرافات وظیفه مختص پیام‌آوران الهی، اما ارائه دریافتی درست وظیفه خاص حکیمان و فرزندان بود.

۲۳۰۴ منظور حکمای ایران باستان از خدا کدام است؟

- ۱ هستی مطلق
 - ۲ حقایق مجرده
 - ۳ نور هستی
 - ۴ نخستین پرتو
- ۲۳۰۵ تعبیر حکمای ایران باستان از بهمن، کدام است و از نظر آنان، بهمن چگونه وجودی است؟
- ۱ نخستین پرتو و مخلوق - مجرد
 - ۲ نور هستی - مجرد
 - ۳ نخستین پرتو و مخلوق - مادی
 - ۴ نور هستی - مادی

۲۳۰۶ کدام مورد زیر بیانگر رویکرد جامعه یونان باستان در دوره فلاسفه بزرگ یونانی به شمار نمی‌رود؟

- ۱ مردم آن جامعه به خدایان متعدد اعتقاد داشتند.
- ۲ مردم آن جامعه، هر کدام از خدایان را مبدأ و منشأ یک حقیقت در جهان می‌شمردند.
- ۳ نزد جامعه یونانی، زئوس خدای آسمان و باران بود.
- ۴ نزد جامعه یونانی آپولون خدای عفت و خویشتن‌داری بود.

۲۳۰۷ کدام مورد زیر رویکرد دقیق‌تر و مناسب‌تری از جامعه یونان باستان در مورد خدایان ارائه می‌کند؟

- ۱ اعتقاد به ده‌ها خدا سبب شده بود که هر کدام از خدایان را مبدأ و منشأ یک حقیقت در جهان به شمار آورند.
- ۲ اعتقاد مردم به خدای یونانی ریشه‌دار و محکم بود.
- ۳ انکار خدای آتن طرد از جامعه یونان و گاه از دست دادن جان را به دنبال داشت.
- ۴ حاکمان و بزرگان جامعه یونان اجازه نمی‌دادند که کسی با اندیشه ایمانی‌شان مخالفت کند و به خدایان آنان توهین نماید.

۲۳۰۸ در بررسی خدایان یونانی، خدای آسمان و باران، خدای خورشید و هنر و موسیقی و خدای عفت و خویشتن‌داری به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- ۱ آپولون - زئوس - آرتیمیس
- ۲ زئوس - آپولون - آرتیمیس
- ۳ زئوس - آرتیمیس - آپولون
- ۴ زئوس - آرتیمیس - آپولون

۲۳۰۹ با توجه به سخنان ملتوس در دادگاه، اتهام اصلی سقراط در کدام گزینه آمده است؟

- ۱ سخن گفتن از خدای جدید و نافرمانی از سروش
- ۲ فاسد کردن جوانان و نافرمانی از سروش معبد دلفی
- ۳ فاسد کردن جوانان و نافرمانی از سروش معبد دلفی
- ۴ انکار خدایان یونان و سخن گفتن از خدای جدید

۲۳۱۰ کدام عبارت بیانگر تلاش سقراط درباره اندیشه آنتی‌ها در خصوص خداوند است؟

- ۱ اندیشه آنتی‌ها را درباره خدا اصلاح کند، به گونه‌ای که آنان متوجه حقیقتی برتر در هستی شوند که اداره‌کننده اصلی جهان است.
- ۲ با دقتی فلسفی و استدلالی درباره خدا صحبت کند و پندارها را اصلاح نماید.
- ۳ تلاش کرد تا به آنتی‌ها نشان دهد که هر کدام از خدایان متعدد را باید مبدأ و منشأ یک حقیقت در جهان شمرد.
- ۴ تلاش کرد تا به آنتی‌ها نشان دهد که اجازه ندهند کسی به خدایان آن‌ها توهین نماید.

۲۳۱۱ حکمای جوامع تلاش می‌کردند برداشت به دور از و از خداوند به انسان‌ها عرضه کنند و آپولون همان خدای است

- ۱ جهل، مغالطه - خورشید و آسمان و باران
- ۲ خرافات، مغالطه - آسمان و باران و هنر
- ۳ جهل، خرافات - خورشید و هنر و موسیقی
- ۴ تردید، خرافات - آسمان و هنر و موسیقی

۲۳۱۲ از نگاه ایرانیان باستان بهمن نخستین و به اعتقاد و امکان اثبات خداوند وجود ندارد.

- ۱ مخلوق - هیوم و کانت
- ۲ خالق - هیوم و کانت
- ۳ مخلوق - هیوم و کانت
- ۴ خالق - هیوم و کانت

۲۳۱۳ کدام گزینه صحیح است؟

- ۱ سقراط مخالفتی نسبت به چندخدایی یونان ابراز نکرد.
- ۲ ملتوس سقراط را به خاطر اعتقاد به چندخدایی متهم کرد.
- ۳ سقراط با سخنوری پندار مردم درباره خدا را اصلاح کرد.
- ۴ سقراط از معتقدان به آپولون به شمار نمی‌رفت.

۲۳۱۴ موارد و از بین موارد زیر درباره خدانشناسی در دیدگاه افلاطون صحیح است.

- الف) افلاطون با دیدن خفقان موجود در یونان آن زمان فوراً تصمیم گرفت این باورها را اصلاح کند.
 - ب) مبدع خدانشناسی فلسفی شاگرد سقراط بود.
 - ج) چندخدایی همان کفر است.
 - د) خلقت آگاهانه در اعتقاد به وجود خدایی با ویژگی‌های روشن معنا پیدا می‌کند.
 - ه) یگر خدای افلاطون را خدایی هدفمند می‌دانست.
- ۱ ه، الف ۲ د، ج ۳ ب، ه ۴ ج، الف

۲۳۱۵ شرک در جامعه یونان باستان

- ۱ اعتقادی اشرافی بود.
- ۲ باوری جمعی بود.
- ۳ مخصوص فلاسفه آن زمان بود.
- ۴ فقط در حد افسانه‌ها رایج بود.

۲۳۱۶ هدف حکیمان و فرزندانگان جوامع چه بوده است؟

- ۱ همراهی با پیامبران الهی
- ۲ حفظ کتب الهی
- ۳ عرضه اندیشه‌های دور از جهل
- ۴ گسترش فلسفه

۲۳۱۷ جمله زیر در مورد کدام خدای یونان باستان است؟

- «با نیروی موسیقی خود می‌توانست همه را مطیع اراده خود سازد»
- ۱ زئوس
 - ۲ خدای آواز کوه المپ
 - ۳ آپولون
 - ۴ آرتیمیس

۲۳۱۸ کدام گزینه نمی‌تواند توصیفی از «بهمن» باشد؟

- ۱ موجود مجرد
- ۲ اولین مخلوق خدا
- ۳ جاوید و نامتناهی
- ۴ پرتوی اشراق الهی

صفحه ۳۲ تا ۳۳ کتاب درسی

افلاطون

۲۳۱۹ کدام مورد عبارت زیر را به نحو درستی کامل می‌کند؟

«افلاطون در فضای شرک‌آلود جامعه یونان باستان

- ۱ تصمیم گرفت با دقتی فلسفی و استدلالی درباره خدا صحبت کند و به تدریج پندارها را اصلاح نماید.
- ۲ تلاش کرد خدایانی را که همه به آن‌ها معتقد بودند، انکار کند.
- ۳ تصمیم گرفت یک خدانشناسی استدلالی و فلسفی به سبک چندخدایی جامعه یونانی ابداع کند.
- ۴ به عنوان پیام‌آور الهی تلاش کرد دریافتی درست و به دور از جهل و خرافات از خداوند به مردم عرضه کند.

۲۳۲۰ مطابق با دیدگاه تیلور

- ۱ فلسفه افلاطون مادر همه فلسفه‌های الهی است.
- ۲ ارسطو اولین کسی است که برهان‌هایی بر وجود خدا و مبدأ نخستین جهان ارائه کرد.
- ۳ افلاطون ابداع‌کننده خدانشناسی فلسفی است.
- ۴ ارسطو اولین فیلسوف الهی است.

۲۳۲۱ کدام عبارت مناسب‌ترین پاسخ را به این سؤال می‌دهد؟ «چرا به نظر تیلور، افلاطون ابداع‌کننده خدانشناسی فلسفی است؟»

- ۱ زیرا افلاطون تلاش کرد خدایانی را که جامعه یونان باستان به آن‌ها معتقد بودند، به شکل استدلالی رد کند.
- ۲ چون افلاطون تصمیم گرفت با دقتی فلسفی و استدلالی درباره خدا صحبت کند و به تدریج پندارها را اصلاح نماید.
- ۳ چون افلاطون تصمیم گرفت یک خدانشناسی استدلالی و فلسفی به سبک چندخدایی جامعه یونانی ابداع کند.
- ۴ زیرا افلاطون سعی کرد به عنوان پیام‌آور الهی، دریافتی درست و به دور از جهل و خرافات از خداوند به مردم عرضه کند.

۲۳۲۲ کدام عبارت به این سؤال که چرا خدای افلاطون با چندخدایی یونان تفاوت دارد، پاسخ نمی‌دهد؟

- ۱ زیرا در چندخدایی یونان، خلقت آگاهانه معنا ندارد.
- ۲ چون چندخدایی شکل دیگری از همان کفر و بی‌خدایی است که افلاطون از آن یاد می‌کند.
- ۳ زیرا چندخدایی نیز قادر است نظم حکیمانه جهان را تبیین کند.
- ۴ چون خدای افلاطون یک خدای معین با ویژگی‌های روشن است.

۲۳۲۳ کدام عبارت با نظرات افلاطون در مورد توصیف خداوند سازگار نیست؟

- ۱ پیوسته ثابت است و نه دیدنی است و نه از طریق تعقل دریافتنی است.
- ۲ برای ما معیار هر چیزی خداست؛ نه آن طور که برخی می‌گویند، این یا آن فرد.
- ۳ هر که بخواهد محبوب خدا شود، باید با همه نیرو بکوشد تا در حد امکان شبیه او شود.
- ۴ از میان ما تنها کسی محبوب خداست که خویشتن‌دار باشد و از دایره اعتدال پا بیرون نگذارد؛ زیرا چنین کسی شبیه خداست.

۲۳۲۴ با توجه به افکار افلاطون، کدام عبارت درست نیست؟

- ۱ همه چیز در پرتو مثال خیر دارای حقیقت می‌شوند.
- ۲ همان‌گونه که روشنایی خود خورشید است حقایق نیز همان مثال خیر هستند.
- ۳ روشنایی شبیه خورشید است و حقایق نیز شبیه مثال خیر.
- ۴ می‌توان گفت که کل جهان در زیر فرمان عقل قرار دارد.

۲۳۲۵ کدام عبارت، «مثال خیر» افلاطون را به درستی توصیف می‌کند؟

- ۱ سایه‌هایی از حقیقت برین است.
- ۲ همه چیز در پرتو آن دارای حقیقت می‌شوند.
- ۳ بدل موجودات طبیعی است.
- ۴ اصل و حقیقت هر موجود طبیعی است.

۲۳۲۶ کدام گزینه تعبیر افلاطون از «خالق» را بیان نمی‌کند؟

- ۱ دمیورژ
- ۲ آفریننده جهان
- ۳ محرک نامتحرک
- ۴ مثال خیر

۲۳۲۷ کدام مورد تصویر مناسب‌تری از معنی «مثال خیر» و «دمیورژ» ارائه می‌دهد؟

- ۱ مثال خیر در مرتبه الوهیت و متصف به صفات فعل است اما دمیورژ، فقط اشاره به ذات خداوند دارد.
- ۲ هر دو در مرتبه الوهیت و متصف به صفات فعل هستند.
- ۳ دمیورژ، خدا در مرتبه الوهیت و متصف به صفات فعل است، اما مثال خیر، فقط اشاره به ذات خداوند دارد.
- ۴ هر دو فقط اشاره به ذات خداوند دارند.

۲۳۲۸ عبارت: «یگانه سخنی که درباره نظم جهان و گردش آفتاب و ماه و ستارگان می‌توان گفت این است که کل جهان در زیر فرمان عقل قرار دارد»، از کدام متفکر یونانی است و بیان اولیه و ساده‌ای از کدام برهان است که فلاسفه از آن استفاده کرده‌اند؟

- ۱ افلاطون - برهان نظم
- ۲ ارسطو - برهان حرکت
- ۳ ارسطو - برهان نظم
- ۴ افلاطون - برهان حرکت

۲۳۲۹ کدام گزینه ویژگی‌های خدای افلاطون را بیان می‌کند؟

- ۱ نامتناهی، ابدی، علیم، ثابت
- ۲ ازلی، ابدی، قادر، هدفمند
- ۳ قادر، علیم، ابدی، ازلی
- ۴ ابدی، ازلی، ثابت، هدفمند

۲۳۳۰ موارد و از ویژگی‌های خدای افلاطون و و از ویژگی‌های خدای ارسطو هستند.

- الف) همه امور را تدبیر و اداره می‌کند.
ب) نمی‌توان او را از طریق حواس درک کرد.
ج) غیرمادی است.
د) راه شناخت وی عقل است.

ه) تغییر در او راه ندارد.

- ۱ ب، د، ج، ه
- ۲ الف، ه، د، ب
- ۳ الف، ه، د، ب
- ۴ ج، ب - الف، د

۲۳۳۱ هدف افلاطون از خالق نامیدن خداوند چیست؟

- ۱ اینکه بگوید همه جهان در پرتو او حقیقت می‌یابند.
- ۲ اینکه با مردم آتن ارتباط برقرار کند.
- ۳ اینکه خلقت توسط او را آگاهانه معرفی کند.
- ۴ اینکه بگوید کل جهان در زیر فرمان عقل قرار دارد.

۲۳۳۲ چرا تیلور معتقد است خدا نزد افلاطون یک خدای معین است؟

- ۱ زیرا تمام ویژگی‌های وی بر افلاطون روشن است.
- ۲ کار خداوند را هدف‌دار است.
- ۳ نظم حکیمانه جهان به دست اوست.
- ۴ جنگ و اختلاف چندخدایی در این‌جا از بین می‌رود.

۲۳۳۳ کدام ویژگی از خداوند در توصیف‌های افلاطون وجود ندارد؟

- ۱ نوعی از هستی
- ۲ هستی ثابت
- ۳ نامحسوس
- ۴ نامتناهی

۲۳۳۴ اینکه خداوند در جسم حضرت مسیح ظاهر شده باشد را افلاطون چگونه باطل می‌داند؟

- ۱ خداوند نمی‌زاید.
- ۲ خداوند از میان نمی‌رود.
- ۳ خداوند دیدنی نیست و با عقل دریافت می‌شود.
- ۴ چیزی به او راه ندارد و به چیزی راه نمی‌یابد.

۲۳۳۵ بنا بر نظر افلاطون کدام‌یک از خدایانی که یونانیان باستان می‌پرستیدند، می‌تواند مخلوق محبوب‌تری برای خدا باشد؟

- ۱ افلاطون
- ۲ آرتیمیس
- ۳ زئوس
- ۴ آپولون

۲۳۳۶ کدام گزینه در تأیید نظر افلاطون درست است؟

- ۱ افلاطون همیشه از خداوند با عنوان مثال خیر یاد می‌کند.
- ۲ خداوند نوعی از هستی است که با زایش می‌آفریند.
- ۳ شناخت خداوند با همکاری حس و عقل ممکن است.
- ۴ آنچه نظم حکیمانه جهان را تبیین می‌کند یگانگی خداوند است.

۲۳۳۷ نسبت حقایق به مثال خیر چگونه است؟

- ۱ برگ و درخت
- ۲ عقل و فرایند تفکر
- ۳ فرد و تندیس خودش
- ۴ لباس یک کودک و لباس یک بزرگسال

۲۳۳۸ افلاطون نظم جهان را

- ۱ ثابت می‌بیند.
- ۲ همان گردش خورشید و ماه می‌پندارد.
- ۳ فرمانبردار عقل می‌داند.
- ۴ مثال خیر تعبیر می‌کند.

صفحه ۳۴ کتاب درسی

۲۳۳۹ گزینه نادرست درباره دیدگاه ارسطو در خصوص خداوند کدام است؟

- ۱ هر جا که یک خوبتر و بهتر وجود دارد، خوبتر و بهتری نیز هست. حال، در میان موجودات برخی خوبتر و بهتر از برخی دیگراند.
- ۲ حقیقتی هم که خوبترین و بهترین است وجود دارد که از همه برتر است و این، همان واقعیت الهی است.
- ۳ نمی‌شود که یک نظم و انتظام بر جهان حاکم باشد، بدون اینکه موجودی جاویدان و برتر از ماده در کار باشد.
- ۴ خدا تعریف‌شدنی و توصیف‌پذیر است و آنچه ما را به وجود خدا می‌رساند دانستن است نه ایمان.

۲۳۴۰ کدام گزینه بیانگر نظر پیگرو، مورخ برجسته فلسفه یونان است؟

- ۱ استدلال واقعی بر وجود خدا، نخستین بار در آثار اولیة افلاطون یافت می‌شود.
- ۲ ارسطو در کتاب سوم خود با یک استدلال و قیاس «برترین و والاترین موجود» را اثبات می‌کند.
- ۳ افلاطون ابداع‌کننده خدانشناسی فلسفی است.
- ۴ فلسفه ارسطو مادر همه فلسفه‌های الهی است.

۲۳۴۱ عبارت «نمی‌شود که یک نظم و انتظام بر جهان حاکم باشد، بدون اینکه موجودی جاویدان و برتر از ماده در کار باشد» و برهان حرکت از سوی کدام یک از فیلسوفان زیر ارائه شده است؟

- ۱ افلاطون - ارسطو
- ۲ ارسطو - افلاطون
- ۳ ارسطو - ارسطو
- ۴ افلاطون - افلاطون

۲۳۴۲ یکی از برهان‌های ارسطو در اثبات وجود خدا براساس چه مفهومی شکل می‌گیرد و مشهورترین برهان وی بر اثبات وجود خدا، به ترتیب کدام است؟

- ۱ معیار هر چیزی خداست - برهان حرکت
- ۲ خوبترین و بهترین موجود - برهان نظم
- ۳ خوبترین و بهترین موجود - برهان حرکت
- ۴ معیار هر چیزی خداست - برهان نظم

۲۳۴۳ به اعتقاد ارسطو در مشهورترین برهان وی، خدا علت همه حرکت‌ها است.

- ۱ فاعلی
- ۲ بی‌واسطه
- ۳ حرکت
- ۴ بی‌نهایت بودن

۲۳۴۴ اساس استدلال ارسطو بر اینکه «وجود حرکت در عالم نیازمند محرکی است که خود آن محرک، حرکت نداشته باشد»، در کدام گزینه بیان شده است؟

- ۱ زیرا اگر آن محرک نیز حرکت داشته باشد، نیازمند یک محرک دیگر است و سلسله محرک‌ها ممکن نیست تا نهایت به جلو برود.
- ۲ زیرا سلسله محرک‌ها تا بی‌نهایت جلو خواهد رفت و باعث تسلسل می‌شود هر چند چنین تسلسلی عقلاً محال نیست.
- ۳ زیرا آن محرک دوم نیز به همین ترتیب نیازمند محرک است تا جایی که سلسله محرک‌ها تا بی‌نهایت به جلو نرود.
- ۴ زیرا اگر سلسله محرک‌ها تا بی‌نهایت جلو برود به تسلسل می‌انجامد و چنین تسلسلی عقلاً محال است.

۲۳۴۵ کدام گزینه اوصاف خدا و مبدأ نخستین جهان را از دیدگاه ارسطو مناسب‌تر بیان می‌کند؟

- ۱ فعلیت محض - غیرمادی بودن - خالق بودن
- ۲ معشوق بودن - ضرورتاً موجود - فعلیت محض
- ۳ عالی‌ترین اندیشه - محرک غیرمتحرک - شریف‌ترین موجود
- ۴ محرک اول - عالی‌ترین اندیشه - مثال خیر

۲۳۴۶ نمی‌توان گفت که ارسطو علاوه بر قبول موجودات غیرمادی

- ۱ در میان آن‌ها یک موجود را برتر می‌داند.
- ۲ موجود برتر را مبدأ همه امور تلقی می‌کند.
- ۳ شریف‌ترین موجود را خدا و مبدأ نخستین جهان تلقی می‌کند.
- ۴ عالی‌ترین اندیشه را مثال خیر تلقی می‌کند.

۲۳۴۷ کدام گزینه جاهای خالی گزاره‌های زیر را به درستی پر می‌کند؟

(الف) استدلال‌های اولیهٔ ارسطو از قوت کافی برخوردار

(ب) منجر به تسلسل علل می‌شود.

(ج) برترین وجود با توسط ارسطو اثبات شد.

- ۱ بودند، محرک غیرمحرک، قیاس
۲ نبودند، متحرک غیرمحرک، استقرا
۳ بودند، متحرک غیرمحرک، تمثیل
۴ نبودند، محرک غیرمحرک، قیاس

۲۳۴۸ برهان حرکت در پی اثبات چیست؟

- ۱ خداوند را مبدأ امور بداند. ۲ خداوند را ضرورتاً موجود بیابد. ۳ اثبات محرک بودن خداوند. ۴ نفی وجود قوه در خداوند

۲۳۴۹ آنچه براهین ارسطو را اهمیت می‌بخشد، چیست؟

- ۱ براهانی مستدل و عقلی است ۲ قدم‌های اولیه بودن آن ۳ روشن‌تر ساختن ادامهٔ راه ۴ دارای قدرت منطقی قوی است.

صفحه ۳۵ کتاب درسی

۲۳۵۰ دکارت در میان صفات خداوند علاوه بر صفت علم و قدرت بر کدام صفت او نیز تأکید می‌ورزید؟

- ۱ حکیم بودن ۲ فعلیت بالذات بودن ۳ تغییرناپذیر بودن ۴ نامتناهی بودن

۲۳۵۱ استدلال دکارت برای اثبات وجود خدا مبتنی بر کدام مورد است؟

- ۱ داشتن وجدان اخلاقی ۲ داشتن تصور از خالق نامتناهی ۳ معناداری حیات ۴ تجربه‌های معنوی درونی

۲۳۵۲ به موجب استدلال دکارت دربارهٔ اثبات وجود خداوند، کدام گزینه درست نیست؟

- ۱ تصور خدا حاکی از یک وجود نامتناهی است و من به عنوان یک موجود متناهی نمی‌توانم علت آن باشم.
۲ من از حقیقتی نامتناهی و علیم و قدیر که خود من و هر چیز دیگری به وسیلهٔ او خلق شده‌ایم، تصوری دارم.
۳ تصور خدا حاکی از یک وجود نامتناهی است و تنها اوست که می‌تواند چنین ادراکی به من بدهد.
۴ تصور خدا حاکی از یک وجود متناهی است و این تصور نمی‌تواند از من و یا هر موجود متناهی دیگری صورت گیرد.

۲۳۵۳ به عقیدهٔ دکارت تصور ما از نامتناهی چگونه حاصل می‌شود؟

- ۱ از اشیای متناهی حاصل می‌شود.
۲ می‌تواند ساخته و پرداختهٔ ذهن باشد.
۳ امری است که از سوی موجود نامتناهی به ما داده شده و گواه و علامت وجود الهی است.
۴ از هیچ طریقی حاصل نمی‌شود.

۲۳۵۴ براساس اندیشه‌های دکارت کدام گزینه درست‌تر است؟

- ۱ برهان حرکت ارسطو مبنی بر اثبات خدا را پذیرفته و به عنوان برهان محکم از آن یاد می‌کند.
۲ خدا در فلسفهٔ او از دیدگاه وجودشناسی مطرح است و در استدلال وی بیشتر بر صفت علم و قدرت خداوند تأکید شده است.
۳ او از میان صفات خداوند بر صفت نامتناهی بودن خدا تأکید کرده است و لذا وجود خدا یا نامتناهی را می‌پذیرد.
۴ نمی‌توان دربارهٔ خدا با قاطعیت سخن گفت؛ زیرا خداوند موجودی نامتناهی است.

۲۳۵۵ اساس استدلال دکارت را تشکیل می‌دهد که است.

- ۱ قدیر بودن خدا - تجربی ۲ قدیر بودن خدا - فطری ۳ تصور خدا - فطری ۴ تصور خدا - تجربی

صفحه ۳۵ تا ۳۶ کتاب درسی

۲۳۵۶ مناسب‌ترین توصیف برای تعیین دیدگاه هیوم دربارهٔ خدا چیست؟

- ۱ اثبات خدا ۲ انکار خدا ۳ اعتقاد به خداشناسی فلسفی ۴ اعتقاد به خداشناسی طبیعی

۲۳۵۷ هیوم براساس فلسفهٔ تجربی خود دربارهٔ اعتقاد به وجود خداوند چه تعبیری داشت؟

- ۱ به خداشناسی طبیعی معتقد بود. ۲ خدای دینی را باور داشت. ۳ موضع لادری داشت. ۴ مُلحد و منکر وجود خدا بود.

۲۳۵۸ کدام گزینه ایراد هیوم به برهان نظم را نشان می‌دهد؟

- ۱ برای ناظم این جهان اثبات علم نامتناهی میسر است.
- ۲ با حدوث پدیده‌های جهان وجود خدا را مبهم ثابت می‌کند.
- ۳ براساس نظم موجود جهان، به سختی می‌توان به یک خالق نامتناهی و واجب‌الوجود بالذات رسید.
- ۴ براساس نظم موجود جهان، حداکثر می‌توان یک ناظم را اثبات کرد.

۲۳۵۹ کدام عبارت مورد عقیده هیوم نیست؟

- ۱ نه تنها دلایل دکارت، بلکه دلایل گذشتگان درباره اثبات وجود خدا همه قابل نقدند.
- ۲ دلایلی که صرفاً متکی بر عقل باشند مردودند؛ زیرا عقل اساساً ادراک مستقل از حس و تجربه ندارد.
- ۳ برهان نظم توانایی اثبات یک وجود ازلی و ابدی و نامتناهی را ندارد.
- ۴ به جای اثبات وجود خدا، باید ضرورت وجود خدا را از طریق وظایف اخلاقی اثبات کرد.

۲۳۶۰ از نظر هیوم، مهم‌ترین برهان فیلسوفان الهی، کدام است و دلیل ناتوانی آن، برای اثبات یک وجود ازلی و ابدی و نامتناهی چیست؟

- ۱ برهان نظم - این برهان فقط می‌تواند ثابت کند که یک ناظم و مدبر این جهان را اداره می‌کند.
- ۲ برهان حرکت - این برهان فقط می‌تواند یک محرک غیرمحرک را ثابت کند.
- ۳ برهان حرکت - این برهان فقط می‌تواند ثابت کند که یک مدبر این جهان را اداره می‌کند.
- ۴ برهان نظم - این برهان فقط ثابت می‌کند که این ناظم نیازمند به علت نیست.

۲۳۶۱ کدام عبارت با نظر تجربه‌گرایان درباره ارتباط خدا و برهان نظم سازگار نیست؟

- ۱ همه فیلسوفان تجربه‌گرا، برهان نظم را معتبر نمی‌دانستند.
- ۲ برخی فیلسوفان تجربه‌گرا، برهان نظم را معتبر می‌دانستند.
- ۳ برخی فیلسوفان تجربه‌گرا، برهان نظم را معتبر می‌دانستند و از آن در اثبات وجود خدا استفاده کردند.
- ۴ آن دسته از فیلسوفان تجربه‌گرا که عموماً به خدا اعتقاد داشتند، برهان نظم را معتبر می‌دانستند.

۲۳۶۲ کدام عبارت درست است؟

- ۱ کانت وجود خدا را از طریق نفس غیرمادی انسان اثبات می‌کند.
- ۲ به اعتقاد ویلیام جیمز، عمده دلایل وجود خدا تجربی هستند.
- ۳ هیوم براساس دلایل حسی - تجربی اثبات می‌کند که خدا وجود ندارد.
- ۴ به عقیده دکارت، تصور موجود نامتناهی نمی‌تواند از جانب موجود متناهی باشد.

۲۳۶۳ از چه جهت هیوم برهان نظم را ثابت‌کننده واجب‌الوجود نمی‌داند؟

- ۱ هر وجود ازلی لزوماً واجب‌الوجود نیست.
- ۲ برهان نظم از تجربه گرفته شده است.
- ۳ از آن جهت که مهم‌ترین برهان فلاسفه الهی است.
- ۴ دلایل تمام فیلسوفان قبل خود را ناکارآمد می‌داند.

(سراسری ۹۹)

صفحه ۳۶ تا ۳۷ کتاب درسی

۲۳۶۴ کدام فیلسوف عقل‌گرا، راهی متفاوت با دکارت و دیگر فیلسوفان عقل‌گرای پیشین برای پذیرش خدا پیمود و به جای اثبات وجود خدا از طریق مخلوقات

یا برهان علیت از چه طریقی به اثبات وجود خدا پرداخت؟

- ۱ برگسون - عشق و عرفان
- ۲ کانت - وظایف اخلاقی
- ۳ کرکگور - ایمان
- ۴ ویلیام جیمز - تجربه‌های معنوی درونی

۲۳۶۵ بنا بر اندیشه کانت، کدام‌یک از موارد زیر ملاک تعیین مسئولیت‌پذیری و رعایت اخلاق به شمار می‌رود؟

- ۱ کسب فضیلت
- ۲ رأی اکثریت و نخبگان
- ۳ اختیار و اراده انسان
- ۴ وجدان

۲۳۶۶ اندیشه اخلاقی کانت مبتنی بر چه اصلی است و مشخصه جامعه‌ای که انسان‌ها در زندگی اجتماعی آن، حدودی از اخلاق را رعایت نکنند و مسئول کارهای

خود نباشند، چیست؟

- ۱ مسئولیت‌پذیری و رعایت اخلاق - هرج و مرج
- ۲ کسب فضیلت و رعایت اصول اخلاقی - منفعت‌طلبی
- ۳ کسب فضیلت و رعایت اصول اخلاقی - لذت‌جویی و منفعت‌طلبی
- ۴ مسئولیت‌پذیری و رعایت اخلاق - لذت‌جویی و منفعت‌طلبی

۲۳۶۷ دلیل اخلاقی بر اثبات وجود خداوند توسط چه کسی مورد طرح و پذیرش قرار گرفت و مفاهیم خدا، روح و اختیار انسان در فلسفه او چگونه وجودی به

حساب می‌آید؟

- ۱ دکارت - وجود عینی و واقعی سوبرژکتیو
- ۲ کانت - وجود ذهنی سوبرژکتیو
- ۳ کانت - وجود عینی و واقعی سوبرژکتیو
- ۴ دکارت - وجود ذهنی سوبرژکتیو

۲۳۶۸ نظر کانت دربارهٔ اختیار و ارادهٔ انسان در همهٔ گزینه‌ها آمده است؛ به جز گزینهٔ

- ۱ اختیار و ارادهٔ انسان نمی‌تواند ویژگی بدن باشد که ماده‌ای مانند سایر مواد است.
 - ۲ اختیار و ارادهٔ انسان باید ویژگی نفسی غیرمادی باشد که فناپذیر است و با مرگ بدن از بین نمی‌رود.
 - ۳ اختیار و ارادهٔ انسان مشروط به وجود خدایی جاودان و نامتناهی است.
 - ۴ وظیفهٔ اخلاقی، فقط در موجودات مختار معنی دارد و برای موجودات بدون اختیار، وظیفه اخلاقی معنا ندارد.
- ۲۳۶۹ به عقیدهٔ روح و نفس مجرد که سعادتش در کسب فضیلت و رعایت اصول اخلاقی است، چون موجودی است، برای سعادت دائمی خود به

جهانی ماورای دنیای ما نیاز دارد و چنین جهانی نیز مشروط به وجود خدایی و است.

- ۱ برگسون - غیرمادی - جاودان - نامتناهی
- ۲ کانت - غیرمادی - جاودان - نامتناهی
- ۳ برگسون - جاودانه - علیم - نامتناهی
- ۴ کانت - جاودانه - علیم - نامتناهی

۲۳۷۰ کدام توصیف مربوط به کانت نمی‌باشد؟

- ۱ قبول خداوند، پشتوانهٔ رعایت اصول اخلاقی است.
- ۲ اگر خدا را فرض نکنیم و قبول نداشته باشیم، عمل اخلاقی و مسئولیت‌پذیری اخلاقی ممکن نیست.
- ۳ اگر خدایی وجود نداشته باشد، آن وقت هر کاری مجاز است.
- ۴ انسان، با قبول خداوند، خود را در جهانی زنده و با شعور می‌یابد که رفتار انسان را زیر نظر دارد.

۲۳۷۱ دکارت و کانت در مورد درستی کدام قضیه با هم توافق دارند؟

- ۱ تلاش جهت استوار ساختن پایه‌های عقلی اعتقاد به خدا
- ۲ تلاش جهت اثبات خدا از طریق وجدان و اصول اخلاقی و مسئولیت‌پذیری
- ۳ توجه به نقش معناداری حیات و ارتباط این نوع زندگی با اخلاق
- ۴ توجه به رابطهٔ معناداری زندگی و اعتقاد به خدا

۲۳۷۲ کانت مقدمهٔ استدلال خود قرار می‌دهد و نفس را شرط چه چیز می‌داند؟

- ۱ اراده و اختیار انسان را - جهان ماورایی
- ۲ حدودی از اخلاق - جهان ماورایی
- ۳ اراده و اختیار انسان - داشتن اختیار
- ۴ حدودی از اخلاق - داشتن اختیار

۲۳۷۳ از نظر کانت

- ۱ اثبات وجود خداوند شعور را در زندگی زنده می‌کند.
- ۲ پشتوانهٔ رعایت اصول اخلاقی این است که خداوند را بپذیریم.
- ۳ جاودانگی نفس در گرو کسب فضیلت و اصول اخلاقی است.
- ۴ اصول اخلاقی اختیار را شکوفا می‌کنند.

۲۳۷۴ عمدهٔ فیلسوفان بعد از کانت

- ۱ قادر به اثبات وجود خدا نیستند.
- ۲ نه منکر خدا می‌شوند نه وجودش را ثابت می‌کنند.
- ۳ می‌توانند به او معتقد باشند.
- ۴ اثبات وجود خدا را با ابزار تجربی دنبال می‌کنند.

۲۳۷۵ این جملهٔ کانت با کدام بخش از اثبات ضرورت فرض خدا در ارتباط است؟

«دو چیز همواره مرا به شگفتی وا می‌دارد: یکی آسمان بالای سر ما و دیگری وجدان درون ما»

- ۱ قسمتی که شرط زندگی در جامعه است.
- ۲ قسمتی که مشروط به جهانی ماورایی است.
- ۳ آن قسمت که مشروط به وجود خدای ابدی است.
- ۴ قسمتی که مشروط به اراده و اختیار است.

صفحهٔ ۳۷ تا ۳۹ کتاب درسی

خدا و معناداری زندگی

۲۳۷۶ عاملی که پایه‌های اعتقاد به خدا را در جامعهٔ اروپایی سست کرد و زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داد در کدام گزینه ذکر نشده است؟

- ۱ رشد تفکر حسی و حس‌گرایی
- ۲ ظهور فیلسوفانی که جهان را مادی می‌دانستند.
- ۳ ظهور فیلسوفانی که انسان را موجودی مادی می‌شمردند.
- ۴ رشد تفکر نسبی‌گرایی

۲۳۷۷ رشد تفکر حسی و حس‌گرایی در جامعهٔ اروپایی نشان‌دهندهٔ کدام مورد نیست؟

- ۱ فاقد شدن زندگی از جنبه‌های متعالی
- ۲ بحران معناداری زندگی
- ۳ رشد نسبی‌گرایی و تجربه‌های معنوی درونی برای خداوند
- ۴ محدود شدن جامعهٔ اروپایی به اهداف مادی

۲۳۷۸ کدام عبارت زیر بیانگر رویکرد ویلیام جیمز به مسئلهٔ خداوند است؟

- ۱ من معتقدم که دلیل وجود خداوند عمدتاً در تجربه‌های شخصی درونی ما نهفته است.
- ۲ من معتقدم که قبول خداوند، زندگی ما را در بستری قرار می‌دهد که آن را با ارزش و با اهمیت می‌سازد.
- ۳ قبول خداوند این امید را می‌دهد که به جای اینکه احساس کنیم در جهان بیگانه‌ای افتاده‌ایم، می‌توانیم مأمن و پناهگاهی بیابیم.
- ۴ من معتقدم که خدا عامل اصلی معنابخشی به زندگی است.

۲۳۷۹ کدام یک از فیلسوفان زیر، از تجربه‌های معنوی درونی و عشق و عرفان برای اثبات خداوند استفاده کردند؟

- ۱ برگسون - ویلیام جیمز ۲ کانت - برگسون ۳ برگسون - کاتینگهام ۴ کاتینگهام - ویلیام جیمز

۲۳۸۰ نظر برگسون دربارهٔ اثبات وجود خداوند چیست؟

- ۱ از طریق برهان عقلانی اثبات می‌شود. ۲ از طریق تجربه‌های درونی و عشق و عرفان اثبات می‌شود.
 ۳ از طریق براهین جهان‌شناختی اثبات می‌شود. ۴ وجود خداوند نیازی به استدلال و برهان ندارد.

۲۳۸۱ کدام مورد زیر بیانگر رویکرد کرکگور به مسئلهٔ ایمان است؟

- ۱ ایمان امری درونی و نوعی التزام و تعهد است. ۲ ایمان همراه با بیم و امید است.
 ۳ ایمان هدیه‌ای الهی است که خداوند به انسان عطا می‌کند. ۴ ایمان مربوط به قلمرو داشتن است.

۲۳۸۲ عقیدهٔ کرکگور دربارهٔ «ایمان» کدام است؟

- ۱ تنها ایمان نوعی ارتباط مستقیم میان انسان و خدا است. ۲ ایمان همراه با تمایلات شخصی سنجیده می‌شود.
 ۳ ایمان هدیه‌ای الهی است که خداوند به انسان عطا می‌کند. ۴ خدا به همهٔ انسان‌ها ایمان هدیه می‌کند.

۲۳۸۳ مقصود از زندگی معنادار چیست؟

- ۱ یک زندگی دارای غایت و هدف و سرشار از ارزش‌های اخلاقی که انسان را نسبت به آینده مطمئن کرده و آرامشی برتر به او می‌دهد.
 ۲ زندگی معنادار زندگی‌ای است که در آن ایمان همراه با بیم و امید وجود دارد.
 ۳ یک زندگی همراه با تعهد و مسئولیت‌پذیری که در آن، خدا عامل اصلی معنا بخشی به زندگی معرفی می‌شود.
 ۴ یک زندگی دارای اعتقاد به خدایی که مبدأ خیر و زیبایی و ناظر بر انسان تلقی می‌شود.

۲۳۸۴ در قرن بیستم و بیست و یکم فیلسوفانی ظهور کردند که به جای ذکر دلایل اثبات وجود او، به رابطهٔ و توجه کردند.

- ۱ اعتقاد به اخلاق - خلأ معنایی و پوچی آزردهنده ۲ زندگی بدون خدا - خلأ معنایی و پوچی آزردهنده
 ۳ اعتقاد به خدا - معناداری زندگی ۴ زندگی بدون اخلاق - معناداری زندگی

۲۳۸۵ در قرن بیستم و یکم فیلسوفانی ظهور کردند که نشان دادند زندگی که مبدأ خیر و زیبایی و ناظر بر انسان است دچار می‌شود.

- ۱ بدون اعتقاد به خدایی - خلأ معنایی و پوچی آزردهنده ۲ همراه با اعتقاد به خدایی - خلأ معنایی و پوچی آزردهنده
 ۳ همراه با اعتقاد به خدایی - معناداری ارزش‌های اخلاقی ۴ بدون اعتقاد به خدایی - معناداری ارزش‌های اخلاقی

۲۳۸۶ از دیدگاه ، پس از سیر نزولی استدلال‌های عقلی و فلسفی در اروپا بر اثبات وجود خدا، برخی از فیلسوفان به این سمت حرکت کردند که

را عامل اصلی معنا بخشی به زندگی معرفی کنند.

- ۱ کاتینگهام - اخلاق ۲ کرکگور - خدا ۳ کاتینگهام - خدا ۴ کرکگور - اخلاق

۲۳۸۷ عبارت «اگر خدایی وجود نداشته باشد، آن وقت هر کاری مجاز است»، از کیست و این بیان با مبانی اندیشهٔ کدام فیلسوف موافقت دارد؟

- ۱ کاتینگهام - کانت ۲ داستایوفسکی - کانت ۳ داستایوفسکی - کاتینگهام ۴ کاتینگهام - داستایوفسکی

۲۳۸۸ این عبارت داستایوفسکی که «اگر خدایی وجود نداشته باشد، آن وقت هر کاری مجاز است»، با کدام گزینه موافقت ندارد؟

- ۱ معناداری حیات با پذیرش وجود خدا امکان‌پذیر است.
 ۲ مخالف دیدگاهی است که می‌خواهد بدون قبول خداوند، معناداری حیات را توجیه کند.
 ۳ یادآور این بیان کانت است که عمل اخلاقی و مسئولیت‌پذیری اخلاقی ممکن نخواهد بود.
 ۴ توجیه عمل اخلاقی و مسئولیت‌پذیری اخلاقی هیچ‌گاه سخت نخواهد شد.

۲۳۸۹ کدام عبارت درست نیست؟

- ۱ فیلسوفان اروپایی، ابتدا بیشتر به این سمت گرایش داشتند که مسئلهٔ خدا و مبدأ نخستین، یک مسئلهٔ عقلی است.
 ۲ از قرن هجدهم میلادی به بعد این گرایش پیدا شد که عقل و به خصوص عقل تجربی توانایی ورود به مسئلهٔ خدا را ندارد.
 ۳ از قرن هجدهم میلادی به بعد همهٔ فلاسفهٔ اروپا به سوی انکار وجود خدا قدم برداشتند.
 ۴ از قرن بیستم میلادی به بعد برخی از فلاسفهٔ اروپا به سوی تجربه‌های معنوی درونی و عشق و عرفان برای خداوند حرکت کردند.

۲۳۹۰ زندگی فاقد جنبه‌های متعالی، تلاش‌های کدوم گروه از فلاسفهٔ زیر را پایمال کرد؟

- ۱ کانت - هیوم ۲ کانت - کرکگور ۳ دکارت - کانت ۴ برگسون - کانت

یک گام تا صد

۲۳۹۱ کدام گزینه به ترتیب صاحبان دیدگاه‌های زیر را به درستی مشخص می‌کند؟

- (الف) خداوند را از طریق تجربیات معنوی و دینی خویش اثبات می‌کند.
 (ب) خداوند هرگز وجود ندارد.
 (ج) وظایف اخلاقی راهی برای اثبات خداوند برای ما ایجاد می‌کنند.
 (د) نمی‌توان وجود خداوند را اثبات کرد.
 (ه) خدا همان موجود نامتناهی و قادر و علیم است.

- ۱ جیمز، کنت، کانت، هیوم، دکارت
 ۲ برگسون، کنت، کانت، هیوم، دکارت
 ۳ جیمز، هیوم، کنت، کانت، بیکن
 ۴ برگسون، هیوم، کنت، کانت، بیکن

۲۳۹۲ چند مورد از گزاره‌های زیر دربارهٔ خداشناسی در یونان باستان صحیح است؟

- (الف) به عقیدهٔ افلاطون و ارسطو هر خدا منشأ یک حقیقت در جهان است.
 (ب) اعتقاد به آرمیس خدای هنر و موسیقی، اعتقادی محکم و استوار بود.
 (ج) انکار خدایان یونانی می‌توانست منجر به مرگ شود.
 (د) حاکمان یونان به مردم اجازهٔ مخالفت با خدایان را نمی‌دادند.

- ۱ ۱
 ۲ ۲
 ۳ ۳
 ۴ ۴

۲۳۹۳ چند مورد از ویژگی‌های زیر دربارهٔ چندخدایی صادق است؟

- (الف) توانایی تبیین نظم موجود در جهان
 (ب) خلقت آگاهانه
 (ج) درگیری و جنگ میان خدایان
 (د) هدفمندی

- ۱ ۱
 ۲ ۲
 ۳ ۳
 ۴ ۴

۲۳۹۴ چرا چندخدایی نمی‌تواند نظم موجود در جهان را تأمین کند؟

- ۱ هدفمند نبودن
 ۲ معنا نداشتن خلقت آگاهانه
 ۳ جنگ و درگیری میان خدایان
 ۴ طلب چیرگی خدایان بر یکدیگر

۲۳۹۵ کدام گزینه موارد صحیح و غلط را به درستی مشخص می‌کند؟

- (الف) مثال خیر همان خورشید واقعی است.
 (ب) افلاطون به دلیل اعتقاد به چندخدایی در سخنان خود واژهٔ خدایان استفاده می‌کند.
 (ج) هدف افلاطون از خالق نامیدن خداوند ایجاد مقدماتی برای برهان نظم است.
 ۱ صحیح، غلط، صحیح
 ۲ غلط، غلط، صحیح
 ۳ صحیح، غلط، غلط
 ۴ غلط، غلط، غلط

۲۳۹۶ ارزش‌گذاری کدام دو مورد از گزاره‌های زیر اشتباه است؟

- (الف) استدلال‌های اولیهٔ ارسطو با وجود برخورداری از استحکام کافی نتوانستند زمینه را برای قدم‌های بعدی او فراهم بیاورند. (درست)
 (ب) استدلال دکارت به علت وجود مقدمات غلط باطل است. (نادرست)
 (ج) دیوید هیوم به برهان نظم اعتقادی نداشت. (نادرست)
 (د) از نظر هیوم برهان نظم توان اثبات واجب بالذات را ندارد. (درست)

- ۱ د، الف
 ۲ ج، ب
 ۳ الف، ب
 ۴ ج، د

۲۳۹۷ هر یک از موارد زیر دربارهٔ کدام‌یک از فلاسفهٔ غرب است؟

- (الف) راه متفاوت از سایرین در اثبات خدا
 (ب) بی‌اختیاری در پرستش خدا
 ۱ کنت، کانت، کاتینگهام، کرکگور
 ۲ کانت، کنت، کرکگور، کاتینگهام
 ۳ کنت، هیوم، کاتینگهام، کرکگور
 ۴ کانت، هیوم، کرکگور، کاتینگهام

۲۳۹۸ بیت زیر به نظر کدام فیلسوف نزدیک‌تر است؟

«در شب تاریک برداری نقاب از روی خویش / مرد نابینا ببیند باز یابد راه را»

- ۱ کانت
 ۲ کرکگور
 ۳ هانی برگسون
 ۴ ویلیام جیمز

۲۳۹۹ کدام عبارت درست است؟

- ۱) ویلیام جیمز عمده دلایل وجود خدا را تجربی می‌داند.
- ۲) کانت راه متفاوتی می‌گیرد و خدا را از طریق لزوم سعادت نفس اثبات می‌کند.
- ۳) ادراک موجود نامتناهی از جانب یک موجود متناهی برای دکارت عقلاً محال است.
- ۴) هیوم به این دلیل برخی عقاید گذشتگان را قابل نقد می‌داند که صرفاً متکی به تجربه‌اند.

(آزمون‌های سراسری گاج)

۲۴۰۰ کدام گزینه دیدگاه فیلسوفان جدید را درباره خدا به درستی بیان نکرده است؟

- ۱) دکارت معتقد بود من تصویری از یک موجود نامتناهی دارم و من چون متناهی هستم، نمی‌توانم ایجادکننده این تصور باشم؛ پس این تصور را یک موجود نامتناهی باید ایجاد کرده باشد.
- ۲) هیوم می‌گوید مهم‌ترین برهان فیلسوفان الهی، برهان نظم است که از تجربه گرفته شده و فقط این برهان است که توانایی اثبات خدای نامتناهی را دارد.
- ۳) کانت ضرورت وجود خدا را از طریق اخلاق و وظایف اخلاقی اثبات کرد.
- ۴) اوگوست کنت بر آن بود که چون ما ابزاری جز حس و تجربه برای شناخت نداریم، یا خدایی نیست و یا نمی‌توانیم او را اثبات کنیم.

آزمون جامع ۱

۲۴۰۱ خدای موسیقی در یونان باستان که بود؟

- ۱) ژئوس
- ۲) آپولون
- ۳) آرتیس
- ۴) اتنا

۲۴۰۲ چرا افلاطون ابداع‌کننده خداشناسی فلسفی است؟

- ۱) زیرا نخستین فیلسوفی بود که از خدا حرف زد.
- ۲) زیرا در فلسفه از خدا حرف زده است.
- ۳) زیرا نخستین کسی بود که دقتی فلسفی و استدلالی در بحث خدا به کار گرفت.
- ۴) زیرا برای اولین بار برای وجود خدا دلیل آورد.

۲۴۰۳ کدام گزینه از ویژگی‌های خدا در نظر افلاطون نیست؟

- ۱) ثابت
- ۲) نامحسوس
- ۳) نامتناهی
- ۴) فناپذیر

۲۴۰۴ استدلال واقعی برای اثبات وجود خدا نخستین بار توسط کدام فیلسوف مطرح شد؟

- ۱) افلاطون
- ۲) سقراط
- ۳) ارسطو
- ۴) ابن‌سینا

۲۴۰۵ ویژگی‌هایی از خدا که از برهان نظم به دست می‌آید، کدام‌اند؟

- ۱) نامتناهی و جاودان
- ۲) معقول و نامتناهی
- ۳) ابدی و معقول
- ۴) مجرد و فاعل بالذات

۲۴۰۶ استدلال دکارت برای اثبات خداوند مبتنی بر چیست؟

- ۱) نامتناهی بودن خدا
- ۲) متناهی بودن انسان
- ۳) قدرت خدا
- ۴) علت وجودی خدا

۲۴۰۷ با کدام اصل می‌توان برهان دکارت در مورد اثبات خدا را نقض کرد؟

- ۱) اصل سنخیت علت و معلول
- ۲) اصل مغایرت وجود و ماهیت
- ۳) اصل علیت
- ۴) اصل نامتناهی بودن خدا

۲۴۰۸ چرا برهان دکارت از دید هیوم مردود است؟

- ۱) زیرا نظم را اثبات نمی‌کند.
- ۲) زیرا خالق نامتناهی را اثبات نمی‌کند.
- ۳) زیرا دلیل عقلی محض است.
- ۴) زیرا سنخیت را قبول ندارد.

۲۴۰۹ مهم‌ترین برهان فیلسوفان از دید هیوم برهان نظم است، چرا و چه ایرادی بر آن وارد می‌کنند؟

- ۱) زیرا تجربی است، ناظم را اثبات می‌کند، نه خالق نامتناهی را.
- ۲) زیرا عقلی نیست، ناظم را اثبات می‌کند، نه خالق نامتناهی را.
- ۳) زیرا تجربی است، نظم نیازی به ناظم ندارد.
- ۴) زیرا عقلی نیست، نظم نیازی به ناظم ندارد.

۲۴۱۰ مراحل برهان کانت در کدام گزینه به درستی به تصویر کشیده شده است؟

- ۱) نیاز به زندگی اجتماعی - نیاز به رعایت اخلاق - نیاز به اراده و اختیار - نیاز به نفس - نیاز به جهان ماوراءالطبیعه - نیاز به خدا
- ۲) نیاز به زندگی جمعی - نیاز به اختیار - نیاز به بعد غیرمادی - نیاز به اختیار - نیاز به جهان ماوراءالطبیعه - نیاز به خدا
- ۳) نیاز به زندگی جمعی - نیاز به اراده - نیاز به اخلاق - نیاز به نفس - نیاز به جهان ماوراءالطبیعه - نیاز به خدا
- ۴) نیاز به زندگی جمعی - نیاز به رعایت اخلاق - نیاز به اراده - نیاز به جهان ماوراءالطبیعه - نیاز به بعد نامتناهی - نیاز به خدا

آزمون جامع ۲

۲۴۱۱ تلاش حکیمان و فرزانشان در جوامع چه بوده است؟

- ۱ ابلاغ پیام الهی
۲ رشد دادن فکر مردم
۳ دریافتی درست و به دور از جهل و خرافات از خدا
۴ مخالفت با اساطیر و اشعار قدیم

۲۴۱۲ آرتمیسی خدای و زئوس خدای است و چه کسی با دقت فلسفی و استدلالی تصمیم به اصلاح جامعه یونان گرفت؟

- ۱ خورشید و هنر - آسمان و باران - سقراط
۲ آسمان و باران - عفت و خویشتن‌داری - سقراط
۳ عفت و خویشتن‌داری - آسمان و باران - افلاطون
۴ آسمان و باران - خورشید و هنر - سقراط

۲۴۱۳ کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ افلاطون معنی سوم اتفاق را قبول ندارد.
۲ حقایق شبیه مثال خیر هستند، نه خود آن.
۳ قدم‌های اولیه ارسطو در اثبات خدا استحکام لازم را نداشتند.
۴ برهان مشهور ارسطو برای اثبات خدا «برهان حرکت» است.

۲۴۱۴ کدام گزینه در رابطه با دوره جدید اروپا درست است؟

- ۱ هیوم همه نظرات گذشتگان را اشتباه خواند.
۲ عقل‌گرایی جریان غالب اروپا شد.
۳ دکارت تصور وجود منتهای را از خودش می‌داند.
۴ از نظر کانت روح انسان برای سعادت دائمی خود، نیازمند جهانی ماورائی است.

۲۴۱۵ کدام گزینه در رابطه با استدلال کانت درباره خدا نادرست است؟

- ۱ در زندگی اجتماعی رعایت اخلاق الزامی است.
۲ وی وجود خدا را از طریق اخلاق و وظایف اخلاقی اثبات کرد.
۳ شرط غیرمستقیم سعادت روح، وجود جهان ماورائی است.
۴ بدون اختیار وظایف اخلاقی بی‌معنی است.

۲۴۱۶ دکارت در اثبات وجود خدا را از نتیجه می‌گیرد.

- ۱ موجود منتهای - تصور موجود منتهای
۲ موجود نامتنهای - تصور موجود منتهای
۳ موجود نامتنهای - تصور موجود نامتنهای
۴ تصور موجود نامتنهای - موجود نامتنهای

۲۴۱۷ چه کسی ایمان را هدیه‌ای الهی معرفی می‌کند؟

- ۱ برگسون
۲ کاتینگهام
۳ ویلیام جیمز
۴ کرکگور

۲۴۱۸ کدام گزینه از نظر هیوم صحیح است؟

- ۱ دلایل گذشتگان به غیر از برهان نظم قابل نقد است.
۲ دلایل گذشتگان به علت اینکه همگی عقلی هستند، مردودند.
۳ برهان فیلسوفان الهی توان اثبات یک وجود نامتنهای را ندارد.
۴ مهم‌ترین برهان الهیون، برهان نظم است که خدای نامتنهای را اثبات می‌کند.

۲۴۱۹ جمله «بالا تر از هر دانا، داناتری وجود دارد»، با کدام گزینه مرتبط است؟

- ۱ ارسطو در اثبات نظم جهان
۲ غایتمند دانستن افعال خدا از نظر افلاطون
۳ اثبات خدا از نظر ارسطو
۴ اثبات خدا از نظر دکارت

۲۴۲۰ کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ افلاطون از خداوند به عنوان «مثال خیر» یاد می‌کند.
۲ ارسطو تسلسل حرکتی را محال می‌داند.
۳ ارسطو خداوند را «دارای حیات، ضرورتاً موجود و متحرک غیرمحرک» می‌خواند.
۴ کرکگور معتقد است اگر انسان شایسته دریافت هدیه ایمان از جانب خداوند نشود، زندگی او تاریک خواهد شد.

۲۱۰۹ ۲ چون هر چیزی را براساس حس و تجربه تحلیل می‌کنند، معتقدند که انسان از طریق حس به توالی پدیده‌ها پی می‌برد و رابطه علیت را بنا می‌نهد. طبق نظریه هیوم، تجربه مبنای همه شناخت‌های بشر است و جز تجربه، راه دیگری برای آگاهی از جهان وجود ندارد؛ پس علیت رابطه‌ای نیست که بتوان آن را از طریق تجربه و مشاهده کشف کرد.

۲۱۱۰ ۱ چون هر چیزی را براساس حس و تجربه تحلیل می‌کنند، معتقدند که انسان از طریق حس به توالی پدیده‌ها پی می‌برد و رابطه علیت را بنا می‌نهد.

۲۱۱۱ ۳ طبق نظریه هیوم تجربه مبنای همه شناخت‌های بشر است و جز تجربه راه دیگری برای آگاهی از جهان وجود ندارد؛ پس علیت رابطه‌ای نیست که بتوان آن را از طریق تجربه و مشاهده کشف کرد.

۲۱۱۲ ۲ هیوم درصدد توضیح چرایی باور عموم آدمیان به اصل علیت است؛ یعنی می‌خواهد بیان کند که چگونه انسان‌ها به اصل علیت اعتقاد پیدا کرده‌اند. وی چون چیزی را براساس حس و تجربه تحلیل می‌کند، می‌گوید، انسان از طریق حس به توالی پدیده‌ها پی می‌برد و رابطه علیت را بنا می‌نهد.

۲۱۱۳ ۱ به نظر هیوم، انسان از طریق حس به توالی پدیده‌ها پی می‌برد و رابطه علیت را بنا می‌نهد.

۲۱۱۴ ۱ تداعی چیزی جز یک امر روانی ناشی از توالی و پشت سرهم آمدن پدیده‌ها نیست. از این طریق است که ما پنداشته‌ایم یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین برقرار است. ممکن است که در صبح یک روز ببینیم که خورشید طلوع کرده، اما زمین روشن نشده است.

۲۱۱۵ ۲ تجربه و حواس، علت روشن شدن زمین را تشخیص نمی‌دهند.

۲۱۱۶ ۱ حواس، علت و معلول را درک نمی‌کند.

۲۱۱۷ ۱ حواس، علت سوختن چوب را درک نمی‌کند، اما سوختن چوب را درک می‌کند.

۲۱۱۸ ۲ حواس علت تبخیر شدن آب را درک نمی‌کند؛ اما تبخیر شدن آب را درک می‌کند. به عبارتی، از طریق حس و تجربه نمی‌توان گفت که گرما سبب تبخیر می‌شود.

۲۱۱۹ ۴ هیوم، چون هر چیزی را براساس حس و تجربه تحلیل می‌کند، معتقد است که انسان از طریق حس به توالی پدیده‌ها پی می‌برد و رابطه علیت را بنا می‌نهد؛ اما نزد دکارت علیت یک اصل فطری و جزء مفاهیم اولیه است؛ یعنی هر انسانی، با درکی از رابطه علیت متولد می‌شود و درک این رابطه، نیاز به تجربه و یا آموزش ندارد ولی یافتن مصداق‌های علت و معلول نیازمند تجربه و آموزش است.

۲۱۲۰ ۲ به نظر امپریست‌ها، یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین وجود دارد و تجربه به این رابطه ضروری گواهی می‌دهد.

۲۱۲۱ ۴ الف ← اصل و معرفت

ب و ج ← ترتیب و توالی

۲۱۲۲ ۲ موارد ه، د و الف درست و از دیدگاه‌های دیوید هیوم درباره علیت است.

بررسی سایر موارد:

(ب) این دیدگاه، دیدگاه دکارت است.

(ج) این دیدگاه دیدگاه امپریست‌ها به‌جز هیوم است.

(و) این که علیت جعلی است درباره هیوم صادق است اما بخش دوم این عبارت دیدگاه مشترک فلاسفه مسلمان و دکارت است.

۲۱۲۳ ۴ دقت کنید که علیت از نظر هیوم ذهنی ولی از نظر فلاسفه مسلمان امری عینی و ابزکتیو است.

۲۰۹۲ ۳ انسان با طرح سؤال «چرا» می‌کوشد از طریق استدلال رابطه‌های علی میان پدیده‌ها را بشناسد. در منطق خواندیم که در تعریف از «چرا» استفاده نمی‌کنیم، بلکه در استدلال است که از «چرا» بهره می‌بریم. مفهوم «چرا» به اصل علیت اشاره می‌کند، نه به سایر رابطه‌ها از جمله رابطه دوستی.

۲۰۹۳ ۴ نخستین مسئله‌ای که فکر بشر را به خود متوجه ساخته و او را به تفکر و اندیشه وادار کرده است، مسئله علت و معلول است. علیت رابطه‌ای وجودی است و کلمه «چرا» بازتابی از همین رابطه وجودی یعنی رابطه علیت است.

۲۰۹۴ ۴ در رابطه علیت، این معلول است که وجود ندارد و نه علت.

۲۰۹۵ ۲ رابطه ضرورت‌بخشی میان علت و معلول، رابطه وجوب‌بخشی علت و معلول نامیده می‌شود و نه رابطه علیت. رابطه علیت رابطه وجودبخشی است.

۲۰۹۶ ۱ رابطه علیت رابطه ضروری بین وجود معلول و وجود علت است.

۲۰۹۷ ۳ بررسی گزینه‌ها:

(۱) رابطه، رابطه عاشقی است.

(۲) رابطه پیر و مرید

(۳) حکایت معلول نی است. نی، علت و صدا معلول نی است.

(۴) رابطه دوستی است که در هر سه مورد، وجود دو طرف رابطه برای ایجاد رابطه امری لازم و ضروری است.

۲۰۹۸ ۴ به ترتیب: علت: خالق، صانع، مؤلف، کاتب / معلول: مخلوق، مصنوع، و مؤلف، مکتوب.

۲۰۹۹ ۳ کشف تصدیقات مجهول با استدلال اتفاق می‌افتد که در یافتن رابطه علی میان پدیده‌ها کاربرد دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) شاید اصل شناخت تقدم زمانی داشته باشد اما علیت نه.

(۲) این مسئله اصل علیت بوده است.

(۴) این مسئله شاید علیت باشد نه قطعاً.

۲۱۰۰ ۱ درک رابطه علیت با درک علت بودن امری خاص برای امری دیگر متفاوت است. همچنین دقت کنید که مبنای علیت امتناع اجتماع نقیضین است که اصلی بدیهی است. اساسی‌ترین تفاوت علیت با سایر روابط در گزینه (۳) مطرح شده هر چند که سایر موارد نیز از تفاوت‌های علیت با روابط دیگر محسوب می‌شوند.

۲۱۰۲ ۲ «چرا» ادات استفهامی است که علیت را بازتاب می‌دهد.

۲۱۰۳ ۳ انسان از همان اوایل کودکی که زبان می‌گشاید به دنبال چرایی اشیا است.

۲۱۰۴ ۲ برعکس این وابستگی وجودی برقرار نیست و تنها یکی طرف به طرف دیگر وجود می‌دهد.

۲۱۰۵ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۴) رابطه‌ای که فرع بر وجود دو طرف باشد رابطه اتکایی است مثل رابطه مادر فرزندی که بعد از وجود دو طرف ایجاد می‌شود.

(۲) علیت رابطه یک طرف وجودی است و فقط علت به معلول وجود می‌دهد.

۲۱۰۶ ۴ به نظر دکارت اصل علیت بدون دخالت تجربه به دست می‌آید و جزء مفاهیم اولیه است که انسان از آن درک فطری دارد.

۲۱۰۷ ۱ به نظر دکارت اصل علیت بدون دخالت تجربه به دست می‌آید و جزء مفاهیم اولیه است که انسان از آن درک فطری دارد.

۲۱۰۸ ۱ امپریست‌ها که در زمره منکرین اصل علیت شمرده می‌شوند تأثیر و تأثر میان حوادث یعنی وجود رابطه میان حوادث جهان را قبول نداشته و معتقدند که تنها چیزی که ذهن انسان مشاهده می‌کند، توالی حوادث است.

بر اصل «امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین» است؛ یعنی دو نقیض نه قابل جمع هستند و نه قابل رفع هستند و در مرحله بعد بر اصل «امتناع ترجیح بلامرجّح» مبتنی است. طبق نظریه هیوم، تجربه مبنای همه شناخت‌های بشر است و جز تجربه راه دیگری برای آگاهی از جهان وجود ندارد. از نظر فلاسفه مسلمان، اصل علیت یک قاعده عقلی است و از تجربه به دست نمی‌آید.

۲۱۳۶ ۳ اصل وجوب علی و معلولی.

۲۱۳۷ ۳ علت ناتوانی از تبیین منطقی اصل علیت در دیدگاه ابن‌سینا به دیدگاه معرفت‌شناسی که می‌گوید «تجربه و حس اساس شناخت هر چیزی محسوب می‌شوند» باز می‌گردد.

۲۱۳۸ ۴ دکارت یافتن مصداق‌های علت و معلول را نیازمند تجربه و حس می‌دانست.

۲۱۳۹ ۳ هیوم - دکارت - فلاسفه اسلامی - دکارت

۲۱۴۰ ۲ معلول با قطع نظر از علت، «امکان ذاتی» دارد؛ یعنی ذات و ماهیت آن نسبت به وجود و عدم مساوی است.

۲۱۴۱ ۱ براساس اصل امتناع ترجیح بلامرجّح، اگر علتی به معلولی وجود نداده باشد، به معنای این است که بدون مرجّح پدیده آمده و این امری محال است.

۲۱۴۲ ۲ ابن‌سینا به گونه‌ای از علیت سخن گفته که گویا پاسخی برای هیوم آماده نموده است. به نظر ابن‌سینا، درک رابطه علیت و پی بردن به علیت از طریق تجربه امکان‌پذیر نیست؛ زیرا ما از طریق حس و تجربه، فقط به دنبال هم آمدن یا همراه هم آمدن برخی پدیده‌ها را می‌یابیم اما به دنبال هم آمدن دو حادثه به معنای «علیت» نیست. لذا طبیعی است که کسی که صرفاً تجربه‌گراست نمی‌تواند تبیین قانع‌کننده‌ای از علیت ارائه کند. بعد از درک علیت، برای این‌که علت حوادث طبیعی را بدانیم، باید از حس و تجربه خود استفاده کنیم. کشف علل امور طبیعی از طریق حس و تجربه صورت می‌گیرد.

۲۱۴۳ ۳ با قبول اصل سنخیت، می‌توان برای نظم دقیق جهان پشتوانه عقلی قائل شد.

۲۱۴۴ ۱ این بیت بر اصل سنخیت علت و معلول اشاره دارد.

۲۱۴۵ ۴ این بیت بر اصل سنخیت علت و معلول اشاره دارد.

۲۱۴۶ ۴ بیت گزینه (۴) بر اصل سنخیت علت و معلول دلالت نمی‌کند.

۲۱۴۷ ۲ با قبول اصل سنخیت می‌توان برای نظم دقیق جهان پشتوانه عقلی قائل شد. مقصود از اصل سنخیت این است که هر علتی، معلول خاص خودش را پدید می‌آورد و هر معلولی از علت خاصی صادر می‌شود و پدید می‌آید.

۲۱۴۸ ۲ انتظام جهان و قاعده «الواحد لایصدر عنه الا الواحد» بیانگر اصل سنخیت است.

۲۱۴۹ ۱ در این بیت به نظم و انتظام جهان اشاره شده و بیانگر اصل سنخیت است و قاعده «الواحد» بیانگر اصل سنخیت علت و معلول است.

۲۱۵۰ ۱ سنن و نوامیس جهان در این آیه شریف مورد بحث قرار گرفته که بیانگر اصل سنخیت است.

۲۱۵۱ ۲ مواردی که مفهوم سنخیت را به تصویر می‌کشند، عبارت‌اند از: ب، ج، د و ه.

۲۱۵۲ ۴ گزاره بیان‌شده در صورت سؤال بیشتر با ویژگی ذکرشده در گزینه (۴) هم‌مفهوم است.

۲۱۵۳ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) حوزه اعتبار ابزار شناخت متفاوت است و سنخیت ذیل اصول عقلی قرار دارد. (۲ و ۴) اثبات کردن یا نکردن این اصل عقلی لطمه‌ای به جریان‌های در طبیعت است نمی‌زند مثل نظم آن و یا تناسب علت و معلول.

در نتیجه، حتی اگر در اثبات آن دچار اشتباه شویم باز هم در زندگی از این اصل بهره می‌بریم، همین که هنگام تشنگی آب می‌نوشیم حکایت از سنخیت دارد.

۲۱۲۴ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) علیت از نظر دکارت بدیهی و فطری است و به اثبات و استدلال عقلی نیاز ندارد. (۲) رابطه علیت تماماً توسط عقل درک می‌شود و این علت و معلول‌اند که توسط تجربه یافت می‌شوند.

(۳) علیت اکتسابی نیست و انسان از آن درک فطری دارد.

۲۱۲۵ ۴ از نظر دکارت علیت به هیچ‌گونه اثباتی چه تجربی و چه عقلانی نیاز ندارد.

۲۱۲۶ ۲ از آن‌جا که هر چیزی را براساس حس و تجربه تحلیل می‌کنند، معتقدند انسان از طریق حس به توالی پدیده‌ها پی می‌برد و رابطه علیت را بنا می‌نهد.

۲۱۲۷ ۲ هیوم به علیت معتقد نیست.

گزینه (۴) برای درک این موضوع ما باید متوجه اصل امتناع اجتماع نقیضین باشیم (که اصلی بدیهی است).

۲۱۲۸ ۱ هر دو علیت را ناشی از تعاقب می‌بینند اما با این فرق که هیوم معتقد است، این تعاقب مقدمه است برای یک عادت ذهنی تا علیت را تداعی کند اما تجربه‌گرایان دیگر این تعاقب را دلیلی تجربی برای علیت می‌دانند.

۲۱۲۹ ۲ وی علیت را رد می‌کند و آن را تداعی می‌داند بنابراین یافتن مصادیق آن نیز برحسب عادت است.

درباره گزینه (۳) هیوم می‌گوید این مشاهده امور ذهنی است که باعث می‌شود چنین رابطه‌ای تداعی می‌شود.

۲۱۳۰ ۴ اصل امتناع اجتماع نقیضین به دو دلیل پایه و اساس اصل علیت است. ۱ نمی‌توان یک چیز را فرض کرد که در آن واحد هم سیاه باشد و هم سفید.

۲ پدیده‌ها خود به خود به وجود نمی‌آیند. این‌که چیزی خودش به خودش وجود بدهد، به معنای آن است که چیزی که نیست باید قبلاً باشد (چون علت است) تا بتواند خودش را به وجود بیاورد؛ یعنی هم باید باشد و هم نباید باشد. پس اجتماع امتناع نقیضین، اصلی ریشه‌ای و یقینی برای پذیرش اصل علیت است. کشف علل امور طبیعی از طریق حس و تجربه صورت می‌گیرد.

۲۱۳۱ ۱ به عقیده فلاسفه مسلمان، اصل علیت یک قاعده عقلی است و از تجربه به دست نمی‌آید؛ زیرا هر داده تجربی خود مبتنی بر این قاعده است یعنی درک اصل علیت از طریق عقل صورت می‌گیرد و نه از طریق تجربه. از سویی دیگر، انسان، بعد از درک علیت، برای شناخت علت حوادث طبیعی، باید از حس و تجربه خود استفاده کند. بنابراین کشف علل امور و حوادث طبیعی (یعنی کشف علت این امور و حوادث) از طریق حس و تجربه صورت می‌گیرد. به بیانی دیگر، به عقیده فلاسفه مسلمان، انسان بعد از درک علیت، برای یافتن مصادیق آن به سراغ حس و تجربه می‌رود.

۲۱۳۲ ۱ ما از طریق حس و تجربه، فقط به دنبال هم آمدن یا همراه هم آمدن برخی پدیده‌ها را می‌یابیم؛ یعنی انسان تعاقب دو حادثه را از طریق تجربه دریافت می‌کند اما تعاقب یا به دنبال هم آمدن دو حادثه به معنای «علیت» نیست.

۲۱۳۳ ۳ به عقیده فلاسفه مسلمان، اصل علیت یک قاعده عقلی است و از تجربه به دست نمی‌آید؛ پس فیلسوفان مسلمان متفق بوده‌اند که یک اصل غیرتجربی است.

۲۱۳۴ ۴ فارابی، ابن‌سینا و دیگر فیلسوفان مسلمان بیان می‌کنند که اصل علیت یعنی هر حادثه‌ای (ممکن‌الوجود) نیازمند علت است از شاخه‌های اصل «امتناع اجتماع و ارتفاع دو نقیض» است به این نحو که اصل «امتناع ترجیح بلامرجّح» از اصل «امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین» به‌دست می‌آید و اصل علیت از اصل امتناع ترجیح بلامرجّح؛ یعنی اگر بخواهیم تصوراتی را که از علت و معلول داریم به شکل یک قاعده کلی در بیاوریم و بگوییم هر حادثه‌ای نیازمند علت است، در واقع با یک فرآیند عقلی و نه تجربی روبه‌رو هستیم. این فرآیند عقلی نیز در وهله نخست مبتنی

۲۱۵۴ ۳ اگر علت (تامه) یک چیزی موجود شود، موجود شدن آن چیز نیز واجب می‌شود و ضرورت می‌یابد و آن چیز نیز موجود می‌شود. براساس اصل امتناع ترجیح بلامرجح، اگر علتی به معلولی وجود نداده باشد، به معنای این است که بدون مرجح پدیده آمده و این، امری محال است.

۲۱۵۵ ۱ یک شیء به لحاظ ذات و ماهیت خویش، نسبت به وجود و عدم، حالت تساوی دارد و برای خروج از این حالت تساوی به علتی بیرون از ذات (عامل بیرونی) = علت تامه) خود نیازمند است.

۲۱۵۶ ۲ رابطه وجودبخشی میان علت و معلول را رابطه علیت و رابطه ضرورتبخشی علت به معلول را وجوب علی و معلولی می‌گویند.

۲۱۵۷ ۲ رابطه وجودبخشی میان علت و معلول را رابطه علیت و رابطه ضرورتبخشی علت به معلول را وجوب علی و معلولی می‌گویند.

۲۱۵۸ ۴ وقتی از «لزوماً انتظار شادابی و رشد این نهال را داریم.» سخن به میان می‌آید، پس به وجوب علی و معلولی اشاره می‌کند که امری حتمی و ضروری است. همچنین واژه انتظار به باور ناخودآگاه ذهن انسان نسبت به این اصل اشاره می‌کند و اصل وجوب علی و معلولی از فروع و لوازم اصل علیت است.

۲۱۵۹ ۲ علت، اگر علت تامه و وجوددهنده باشد ابتدا وجوب سپس وجود را به معلول می‌دهد. یعنی تقدم وجوب بر وجود یک امر ذهنی است و در مقام تحلیل عقلی است وگرنه در خارج از ذهن وجوب و وجود معلول با هم هستند.

۲۱۶۰ ۴ علت تامه هر معلول به معلول خودش وجوب و ضرورت می‌بخشد و معلول در نتیجه این ضرورت به وجود خواهد آمد؛ پس علت تامه عامل ضرورتبخش است. از سوی دیگر، وجوب و ضرورت بر وجود و ایجاد مقدم است.

۲۱۶۱ ۲ حکم کردم اشاره به یک امر واجب و تخلف‌ناپذیر می‌کند.

۲۱۶۲ ۱ این‌که بین موجودات قطعاً ارتباط وجود دارد و تخلف از این موضوع ممکن نیست، نشان‌دهنده اصل وجوب علی و معلولی می‌باشد.

۲۱۶۳ ۲ اگر علت چیزی موجود باشد، ابتدا وجود یافتن آن ضرورت می‌یابد و سپس موجود می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) وجوب علت و معلول ربطی به منشأ ایجاد شیء ندارد و نشان‌دهنده ضرورت آن است. ۳) وجود معلول حتمی و تابع ضرورت است.

۴) قبل از وجود یافتن رخ می‌دهد. ۲۱۶۴ ۴ وجوب بر وجود تقدم دارد و یک معلول از علت خودش هم وجوب و هم وجود را می‌گیرد.

۲۱۶۵ ۳ با قبول اصل سنخیت علت و معلول است که می‌توان برای نظم دقیق جهان پشتوانه‌ای عقلی قائل شد. کسی که اصل سنخیت علت و معلول را نپذیرد، نمی‌تواند به پشتوانه‌ای عقلی برای نظم جهان باور داشته باشد. دست به تجربه زدن و پیگیری تحقیقات علمی ناشی از اصل سنخیت علت و معلول است.

۲۱۶۶ ۴ ملاک نیازمندی معلول به علت یعنی این‌که دربابیم در یک شیء کدام خصوصیت نشانه معلولیت آن است و گواهی می‌دهد که شیء دیگری حتماً به عنوان علت آن شیء باید وجود داشته باشد.

۲۱۶۷ ۳ فلاسفه مشاء قبل از ملاصدرا معتقدند که ملاک نیازمندی معلول به علت، امکان ذاتی است یعنی این‌که معلول می‌تواند باشد و می‌تواند نباشد.

۲۱۶۸ ۲ بررسی موارد نادرست:

الف) وجود معلول متوقف بر علت است نه بالعکس.

ج) تجربه‌گرایان سنخیت را به دلیل تعمیم به آینده قبول ندارند.

د) فلاسفه مسلمان تجربه را برای درک مصادیق علیت به کار می‌گیرند.

۲۱۶۹ ۴ همه موارد جز مورد ج نادرست هستند.

بررسی موارد نادرست:

الف) معلول قبل از علت وجود ندارد که چیزی طلب کند.

ب) ادراک علیت انسان را وارد مسیر تفکر کرد.

د) ممتنع‌الوجود هرگز به علت نیاز ندارد چرا که قرار نیست موجود شود.

ه) هر تأثیر و تأثری به علیت باز می‌گردد اما هر توالی نه.

۲۱۷۰ ۱ موارد د و ه صحیح و باقی موارد غلطاند.

بررسی موارد نادرست:

الف) هر تأثیر و تأثری در جهان به علیت بازمی‌گردد نه هر تقدم و تأخری.

ب) از اصل امتناع اجتماع نقیضین نخست به امتناع ترجیح بلامرجح می‌رسیم و سپس علیت را از امتناع ترجیح بلامرجح نتیجه می‌گیریم.

ج) عاملی که ترجیح می‌دهد، مرجح نام دارد.

و) پرسش‌های کودکان درباره چرایی امور از ابتدای کودکی که انسان زبان‌گشود، وجود دارند و با بزرگ‌تر شدن او عمیق‌تر و بیشتر می‌شوند.

۲۱۷۱ ۲ بررسی موارد نادرست:

موارد الف و ج به اشتباه ارزش‌گذاری شده‌اند.

الف) از نظر دکارت درک علیت بی‌واسطه است.

ج) این دیدگاه دیدگاه دکارت است نه هیوم. هیوم علیت را تداعی ذهن ناشی از تکرار می‌داند نه انتزاع ذهن.

۲۱۷۲ ۲ بررسی موارد:

الف) وجوب	ب) علیت	ج) وجوب
د) علیت	ه) سنخیت	و) سنخیت

۲۱۷۳ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) معلول در وجود خود نیازمند علت است.

۲) معلول قبل از علت وجود ندارد و نمی‌تواند درخواستی کند.

۴) آن‌چه به معلول ضرورت وجود می‌دهد نیز علت است. (ابتدا وجوب پیدا می‌کند و بعد وجود می‌یابد).

۲۱۷۴ ۱ علیت یک رابطه وجودی است و وقتی از علت چیزی می‌پرسیم پیرامون وجودیابی آن معلول است.

۲۱۷۵ ۳ این گزینه به علیت اشاره می‌کند و سه گزینه دیگر به اصل سنخیت علت و معلول.

۲۱۷۶ ۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) رابطه نجار و میز رابطه‌ای بعد از وجود و اتکایی است.

۳) خورشید معلول آتش سینه شاعر است.

۴) همین‌که ما علت‌یابی می‌کنیم نشان می‌دهد ذهن ما اصل علیت را درک کرده و ما براساس آن عمل می‌کنیم و نیازی نیست حتماً استدلال عقلی صورت دهیم.

۲۱۷۷ ۳ دکارت علیت را اصلی بدیهی می‌پندارد اما به وجود این ضرورت در خارج معتقد است. همچنین امپریست‌ها نیز این ضرورت را ناشی از توالی پدیده‌ها می‌دانند که قابل اثبات است؛ اما هیوم این ضرورت را یک عادت ذهنی یافته است معتقد است بنا به تجربه وجود چنین چیزی در خارج قابل اثبات نیست.

۲۱۷۸ ۳ آن‌ها علیت را با تعاقب پدیده‌ها ثابت می‌کنند.

۲۱۹۲ ۲ علیت یکی از کهن‌ترین مسائل فلسفی است.

۲۱۹۳ ۳ رابطه علیت یک رابطه وجودی است که تا علت نباشد، معلول هم به وجود نمی‌آید و علت وجوددهنده است.

۲۱۹۴ ۴ علیت از نظر هیوم فراتر از حس است و توالی پدیده‌ها به تنهایی باعث درک علیت نمی‌شود و با تداعی پدیده‌ها در ذهن است که علیت شکل می‌گیرد.

۲۱۹۵ ۴ هیوم علیت را فراتر از حس می‌داند. توالی پدیده‌ها که منجر به تداعی ذهنی می‌شود و این تداعی ذهنی منجر به علیت می‌شود.

۲۱۹۶ ۳ اصل سنخیت، تناسب میان علت و معلول است و هر علت معلول خاصی را پدید می‌آورد و اصل وجوب حتمیت و تخلف‌ناپذیری است و اگر علت تامه باشد، بی‌شک معلول هم پدید می‌آید.

۲۱۹۷ ۴ رابطه علیت یک رابطه وجودی است و باید علت که یک طرف رابطه است به طور تمام و کمال باشد تا به طرف دیگر که معلول است وجود بدهد، پس یک طرف رابطه «معلول» برای موجود شدن نیازمند است.

۲۱۹۸ ۲ اصل سنخیت نیز مانند اصل علیت یک قاعده عقلی است و بدون عقل نمی‌توان آن را درک کرد.

۲۱۹۹ ۳ تخلف‌ناپذیری و حتمیت از درک اصل وجوب علی و معلولی حاصل می‌شود و درک این‌که جهان همیشه یکسان رفتار می‌کند، از اصل سنخیت حاصل می‌شود.

۲۲۰۰ ۱ اصل سنخیت برای نظم جهان پشتوانه عقلی می‌آورد.

۲۲۰۱ ۲ هر معلولی با قطع نظر نسبت به علت خود نسبت به وجود و عدم حالت تساوی دارد.

۲۲۰۲ ۴ اتفاق از کلماتی است که در گفت‌وگوهای روزمره همه (نه برخی) اقوام و ملل کاربرد دارد. مردم در زندگی روزمره، برخی (نه اغلب) امور را اتفاقی و تصادفی به شمار می‌آورند. همچنین برخی از فیلسوفان مانند دموکریتوس گاهی از واژه اتفاق استفاده کرده‌اند.

۲۲۰۳ ۱ برخی از فیلسوفان مانند دموکریتوس گاهی از واژه اتفاق استفاده کرده‌اند. به نظر دموکریتوس برخورد اتفاقی این ذرات سرگردان سبب پیدایش عناصر و اشیای فعلی در جهان شده است.

۲۲۰۴ ۳ برخی از فیلسوفان مانند دموکریتوس گاهی از واژه اتفاق استفاده کرده‌اند. یکی از اقدامات مؤثر و مهم فیلسوفان، دقت در مفاهیم عامیانه و نقد و تصحیح یا تعمیق آن‌ها بوده است. ابن‌سینا که خود این دقت را دارد، آن را از وظایف فیلسوفان به شمار می‌آورد.

۲۲۰۵ ۲ به نظر دموکریتوس ماده اولیه تشکیل‌دهنده جهان، اتم‌ها و ذرات ریز تجزیه‌ناپذیر و غیرقابل تقسیمی هستند که در فضای غیرمتناهی پراکنده بوده و به شکلی سرگردان حرکت می‌کرده‌اند. برخورد اتفاقی این ذرات سرگردان سبب پیدایش عناصر و اشیای فعلی در جهان شده است.

۲۲۰۶ ۱ اتم‌ها و ذرات ریز سرگردان

۲۲۰۷ ۳ شکل دیگری از اتفاق که در دوره‌های اخیر مطرح شده، در سخنان برخی دانشمندان زیست‌شناس آمده است. آنان می‌گویند: از ابتدای پیدایش موجود زنده بر روی زمین، جانداران بی‌شماری پدید آمده‌اند که بیشتر آن‌ها، به علت ناسازگاری با محیط زندگی، از بین رفته‌اند. فقط آن دسته از جانداران که تغییرات بدنی آن‌ها «اتفاقاً» سازگار با محیط بوده به حیات خود ادامه داده، رشد کرده‌اند و تکثیر شده‌اند.

۲۲۰۸ ۲ برخی از دانشمندان احتمال می‌دهند که جهان کنونی ما، یعنی این میلیارد‌ها کهکشان، بر اثر یک انفجار بزرگ مه‌بانگ آغاز شده و به تدریج گسترش یافته است. این بیان باعث شده برخی تصور کنند پیدایش این جهان، اتفاقی و بدون یک علت وجوددهنده بوده است.

۲۱۷۹ ۳ معلول با قطع نظر از علت امکان ذاتی دارد یعنی نسبت آن با وجود و عدم مساوی است، نام این اصل، امکان ماهوی یا امکان ذاتی است.

۲۱۸۰ ۳ این اصل مانند خود اصل علیت یکی اصل عقلی است و نه تجربی (همکاری عقل و حس).

۲۱۸۱ ۳ جمله ب از هیوم است که مورد تأیید فلاسفه مسلمان نیز می‌باشد.

بررسی سایر موارد:

ج) فطری بودن علیت نظر فلاسفه مسلمان نیست.

د) این رابطه اتکایی (دانش‌آموز و معلم) هست که متفرع از دو طرف شرکت‌کننده تشکیل می‌شود.

۲۱۸۲ ۲ تفاوت اصلی رابطه علیت با دیگر روابط این است که در سایر روابط دو طرف وجود دارند و بعد میان آن‌ها رابطه برقرار می‌گردد؛ اما در رابطه علیت قبل از شکل‌گیری، طرفین وجود ندارند و به محض حضور علت، معلول به وجود می‌آید، پس رابطه علیت حین وجود دو طرف است، نه بعد از وجود دو طرف.

۲۱۸۳ ۳ استفهام «چرا» بازتاب‌کننده رابطه علیت است.

۲۱۸۴ ۴ از دیدگاه دکارت رابطه علیت جزء مفاهیم اولیه، بدیهی و فطری است که هر انسانی به محض تولد بالفعل آن را درک می‌کند، لذا امری اکتسابی نیست و گویی خدا آن را در آفرینش انسان منظور کرده است، اما مصادیق آن را با تجربه می‌شناسیم.

۲۱۸۵ ۱ اشتباه جناب هیوم این است که راه شناخت معرفت را تنها تجربه می‌بیند، حال تجربه نیز تنها توالی و پشت سر هم آمدن دو رابطه را می‌بیند، اما این را نمی‌بیند که علت به معلول وجود دهد، پس از این‌جا که معرفت فقط از تجربه به دست می‌آید و علیت تجربی نیست به این‌جا می‌رسد علیت واقعی نیست.

۲۱۸۶ ۳ هیوم می‌گوید حس انسان تعاقب و پشت سر هم آمدن پدیده‌ها و همچنین خواص ماده‌ها و سردی و گرمی و این‌جور موارد را درک می‌کند؛ اما این‌که اگر معلول باشد علت حتماً هست یا این‌که هر معلولی علت می‌خواهد، از تجربه به دست نمی‌آید.

۲۱۸۷ ۱ هیوم می‌گوید علیت ذهنی است نه واقعی. تجربه و حس تنها توالی و نیز امور محسوس را می‌بیند. عقل به تنهایی معرفتی ندارد، پس علیت صرفاً تداعی ذهن است، اما از آن‌جا که ابن‌سینا عقل را هم موجب شناخت حقیقت می‌داند، می‌گوید ما با عقل به علیت می‌رسیم و لذا عقل واقعی است.

۲۱۸۸ ۴ هیوم می‌گوید این‌که دو حادثه متوالی رخ می‌دهند، باعث می‌شود ما اشتباه کنیم و بگوییم اولی علت دومی است. حال وقتی به حواسمان که تنها رساننده ما به حقیقت است رجوع می‌کنیم، می‌بینیم آن‌ها نمی‌گویند اولی علت دومی است و چون حواس نمی‌گویند، لذا واقعی نیست بلکه تداعی ذهن است.

۲۱۸۹ ۲ دکارت می‌گوید خداوند در ذهن انسان‌ها مفاهیمی را قرار داده است. هر انسانی به طور فطری این مفاهیم را دارد. یکی از این مفاهیم علیت است که حتی برای ادراکش نیازی به استدلال هم نداریم.

۲۱۹۰ ۳ هیوم علیت را ذهنی می‌داند. توجه کنید دکارت معتقد است که هم ذهن ما و هم ساختار جهان را خدا آفریده، پس قطعاً علیت در خارج هم وجود دارد و واقعی است؛ اما هیوم راه رسیدن به واقعیت را تنها حس می‌داند و چون حس، علیت را نشان نمی‌دهد، وجود علیت را انکار می‌کند.

۲۱۹۱ ۳ این شعر به اصل سنخیت اشاره دارد و به دلیل واجب آن را وجوب نگیرد. در واقع شهر می‌گوید جواب خشم، خشم است و اگر بدی کنی بدی می‌بینی و اگر خوبی کنی خوبی می‌بینی «فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ» این آیه و آیه بعدی از قرآن نیز بیانگر سنت سنخیت میان علت و معلول است.

۲۲۲۶ ۳ یکسانی خواص و آثار پدیده‌های طبیعی به اصل سنخیت و تخلف‌ناپذیری به اصل وجوب علی و معلولی و ارتباط و پیوستگی موجودات به اصل علت مربوط است.

۲۲۲۷ ۴ یکسانی خواص و آثار پدیده‌های طبیعی به اصل سنخیت و تخلف‌ناپذیری به اصل وجوب علی و معلولی و ارتباط و پیوستگی موجودات به اصل علت مربوط است.

۲۲۲۸ ۱ یکسانی خواص و آثار پدیده‌های طبیعی به اصل سنخیت و تخلف‌ناپذیری به اصل وجوب علی و معلولی و ارتباط و پیوستگی موجودات به اصل علت مربوط است.

۲۲۲۹ ۴ باغبان براساس وجوب‌بخشی بذر می‌کارد و آن را آبیاری می‌کند و راننده با همین مبنا خودروی خود را روشن و به جلو هدایت می‌کند، اما ورزش کردن برای سلامتی بیانگر اصل سنخیت و رفتن به فروشگاه جهت خرید کردن و دیدن دوست خود در همان فروشگاه بر معنی چهارم اتفاق به معنی رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده دلالت می‌کند.

۲۲۳۰ ۴ میان حوادث جهان و پدیده‌های آن هیچ رابطه ضروری‌ای نیست؛ مثلاً چه بسا همه عوامل پیدایش باران موجود باشد، اما باران نبارد و چه بسا مثلاً بدون وجود ابر و مانند آن، خود به خود باران ببارد.

۲۲۳۱ ۳ علت هست ولی معلول نیست = نفی وجوب‌بخشی، معلول هست ولی علت نیست = نفی علیت

۲۲۳۲ ۱ رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده.

۲۲۳۳ ۱ اگر علت باشد و معلول نباشد بیانگر نفی وجوب علی و معلولی است و معلول بدون علت بیانگر نفی علیت است.

۲۲۳۴ ۳ این‌که ما از جوش آمدن آب اطمینان داریم تابع رابطه‌ای حتمی در اصل وجوب علی و معلولی است.

۲۲۳۵ ۳ قوانین تجربی مربوط به اصل سنخیت‌اند؛ سنخیت است که اصول را تعمیم می‌دهد.

۲۲۳۶ ۴ این دو اصل از فروعات علیت‌اند و با برقراری علیت الزاماً برقرار می‌شوند.

۲۲۳۷ ۳ آن‌چه برای نظم جهان پشتوانه عقلی به حساب می‌آید اصل سنخیت است و این نظم در آمد و شد فصول را دربرمی‌گیرد.

۲۲۳۸ ۳ معنای اول اتفاق این است که میان حوادث جهان پدیده‌های آن رابطه ضروری برقرار نیست پس معلول‌ها می‌توانند علت داشته باشند یا نداشته باشند؛ مثلاً بدون وجود ابر و مانند آن باران که حالت امکانی دارد، خود به خود به وجود بیاید.

۲۲۳۹ ۲ فیلسوفی یافت نمی‌شود که به طور صریح و روشن با معنای اول اتفاق (میان علت و معلول رابطه ضروری وجود ندارد)، موافق باشد. همه فیلسوفان چنین اتفاقی را انکار می‌کنند و می‌گویند هر معلولی به علت نیاز دارد و نمی‌تواند بدون علت موجود شود. به عقیده همه فلاسفه یک رابطه ضروری میان علت و معلول آن است، نمی‌شود که میان حوادث رابطه‌ای ضروری برقرار نباشد. اگر عوامل پیدایش باران وجود داشته باشد، حتماً باران خواهد بارید. اتفاق به این معنا (سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست) از نظر بسیاری از فلاسفه، مانند ابن‌سینا، ملاصدرا و علامه طباطبایی و برخی فیلسوفان اروپایی، امکان‌پذیر نیست؛ زیرا قبول این معنای اتفاق، نفی اصل سنخیت علت و معلول را به دنبال دارد. آنان می‌گویند اگر کسی واقعاً اصل سنخیت میان علت و معلول را انکار کند و پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی را ممکن بداند، به هیچ کاری دست نخواهد زد؛ مثلاً نمی‌تواند برای رفع عطش آب بیاشامد؛ زیرا میان آب و رفع عطش رابطه‌ای مشاهده نمی‌کند.

۲۲۴۰ ۳ فیلسوفان مسلمان مانند ابن‌سینا، ملاصدرا و علامه طباطبایی اتفاق به معنی نفی سنخیت را قبول ندارند.

۲۲۰۹ ۴ پیدایش این جهان اتفاقی و بدون یک علت وجوددهنده بوده است.

۲۲۱۰ ۱ یکی از اقدامات مؤثر و مهم فیلسوفان، دقت در مفاهیم عامیانه و نقد و تصحیح یا تعمیق آن‌ها بوده است. ابن‌سینا که خود این دقت را دارد و آن را از وظایف فیلسوفان می‌شمارد، در مهم‌ترین کتاب فلسفی خود، یعنی «الهیات شفا» درباره «اتفاق» و درباره «شانس» سخن گفته و تلاش کرده است نظر مردم را در مورد این مفاهیم تصحیح نماید.

۲۲۱۱ ۱ ابن‌سینا - شانس و اتفاق

۲۲۱۲ ۲ عاملی خارج از قانون علیت که بر روند امور یک شخص تأثیر می‌گذارد.

۲۲۱۳ ۲ یکی از اقدامات مؤثر و مهم فیلسوفان، دقت در مفاهیم عامیانه و نقد و تصحیح یا تعمیق آن‌ها بوده است.

۲۲۱۴ ۲ ابن‌سینا معتقد است که یکی از اقدامات مؤثر و مهم و وظیفه فیلسوفان، دقت در مفاهیم عامیانه، نقد و تصحیح یا تعمیق آن‌هاست.

۲۲۱۵ ۳ دموکریتوس معتقد است، تشکیل عناصر جهان اتفاقی و بدون علت است پس نمی‌تواند استدلالی برای آن بیاورد.

۲۲۱۶ ۲ از نظر وی، برخورد ذرات سرگردان، دلیلی بر اتفاقی بودن است.

۲۲۱۷ ۲ در این نظریه سازگاری اتفاقی اندام‌ها و اعضای بدنشان با محیط باعث ادامه حیات می‌شود.

۲۲۱۸ ۳ از این اقدامات دقت در مفاهیم عامیانه و نقد و تصحیح یا تعمیق آن‌هاست.

۲۲۱۹ ۳ نظریه دموکریتوس این است که اتم‌ها را ذرات پراکنده و سرگردان تشکیل داده‌اند که با کنار هم قرار گرفتن آن‌ها، اشیا موجود می‌شوند.

۲۲۲۰ ۴ پذیرش اصل علیت زمینه‌ساز نگاهی ویژه به جهان و اشیا پیرامونی است و قبول اصل علیت یعنی انکار و نفی صدفه و اتفاق.

۲۲۲۱ ۲ فردی که اصل سنخیت را انکار کند، نمی‌تواند نظم و هماهنگی موجود در طبیعت را تبیین کند و دلیل آن را به دست آورد. او حتی نمی‌تواند دانشمندان را به کشف علل پدیده‌ها تشویق نماید. در حقیقت، انکار اصل سنخیت، بی‌اعتباری همه علوم و بی‌اعتنایی به آن‌ها را به دنبال دارد و متناقض با یک هستی نظام‌مند و قانون‌مند است.

۲۲۲۲ ۳ بسیاری از فلاسفه مانند ابن‌سینا، میرداماد، ملاصدرا و علامه طباطبایی، اتفاق به این معنا که سنخیتی میان علت و معلول وجود ندارد را قبول نمی‌کنند. انکار اصل سنخیت، بی‌اعتباری همه علوم و بی‌اعتنایی به آن‌ها را به دنبال دارد و متناقض با یک هستی نظام‌مند و قانون‌مند است.

۲۲۲۳ ۲ برخی از مردم که از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند، گاهی فکر می‌کنند که در برخی موارد، در عین وجود علت، معلول آن پدید نیامده است و بر این اساس، می‌پندارند میان علت و معلول، رابطه ضروری وجود ندارد.

۲۲۲۴ ۱ نظم و قانون‌مندی‌های معین میان دسته‌های مختلف پدیده‌ها، لازمه و نتیجه اصل سنخیت است و چون برخی از مردم که از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند، گاهی فکر می‌کنند که در برخی موارد، در عین وجود علت، معلول آن پدید نیامده است و بر این اساس، می‌پندارند، میان علت و معلول، رابطه ضروری وجود ندارد.

۲۲۲۵ ۳ اصل سنخیت علت و معلول نظم خاصی در جهان برقرار می‌کند و به ما می‌فهماند که هر چیزی نمی‌تواند منشأ هر چیزی شود و اگر علت با تمام حقیقت خود تحقق یافت، یقین پیدا می‌کنیم که تحقق معلول نیز ضروری و حتمی می‌شود و وجود آن، وجوب پیدا می‌کند. باغبان بر همین اساس بذر می‌کارد و آن را آبیاری می‌کند و راننده با همین مبنا خودروی خود را روشن و به جلو هدایت می‌کند.

۲۲۵۹ ۳ نفی این اتفاق به دقت و تأمل بیشتری نیاز دارد.

۲۲۶۰ ۳ به اتفاق اول معتقد می‌شویم که این معنا از اتفاق یعنی میان علت و معلول ضرورتی نباشد و معلول بدون علت نیز وجود یابد.

۲۲۶۱ ۳ این گزینه به اتفاق در معنای سوم اشاره دارد که غایت و هدف در هستی نفی می‌شود و سه گزینه دیگر در تأیید اتفاق اول هستند که بین معلول و علت رابطه حتمی نمی‌بیند. در گزینه (۲) نیز همهٔ مجموع علل باید موجود باشند نه فقط علل مهم‌تر زیرا علت ناقصه هستند و وجود نمی‌بخشند.

۲۲۶۲ ۳ هرگاه معلول به وجود آمده بود، بیانگر این است که علت تامه‌ای داشته است وگرنه به وجود نمی‌آمد. البته ممکن است ما تمام اجزای علت تامه را نشناسیم. علت ناقصه نمی‌تواند به معلول وجوب وجود بدهد بلکه رابطه ناقصه با معلول رابطه امکانی است. (رد گزینه‌های (۱) و (۲)).

هرگاه علت تامه وجود شیء فراهم شود قطعاً معلول به وجود می‌آید (رد گزینه (۴)).

اگر فرض کنیم با وجود علت تامه، معلول هنوز به وجود نیامده؛ این امر تخلف معلول از علت است و امری محال است.

۲۲۶۳ ۳ مثلاً نقاشی روی کاغذ معلول عواملی از قبیل انسان، مداد رنگی، گرفتن قلم در دست، اندیشه کردن، اراده کردن و حرکت دست می‌باشد. نقاشی وقتی محقق می‌شود که همهٔ عوامل دخیل در آن موجود باشند. حتی اگر یک عامل هم نباشد، مثلاً انسان نباشد، اما اراده نکند، نقاشی پدید نخواهد آمد. حال، ممکن است برخی افراد بدون توجه به «اراده کردن»، چنین تصور کنند که همهٔ عوامل نقاشی وجود دارد ولی نقاشی صورت نگرفته است و در نتیجه تصور کنند که میان علت و معلول آن، رابطه ضروری برقرار نیست.

۲۲۶۴ ۱ وابستگی معلول به علت به نحوی از انحاء بیانگر علت ناقصه است و وابستگی معلول به علت زمانی که معلول توسط علت به وجود آید بیانگر علت تامه است و فقط شرط لازم برای تحقق معلول بیانگر علت ناقصه است.

۲۲۶۵ ۴ به ترتیب: علت تامه و علت ناقصه، جای خالی عبارات را تکمیل می‌کند.

۲۲۶۶ ۲ علل ناقصه شرط لازم‌اند و نه کافی.

۲۲۶۷ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) تا تمام علل ناقصه موجود نباشند علت تامه‌ای در کار نیست و معلول هستی پیدا نمی‌کند.

۲ و (۳) معلول پیش از علت تامهٔ خود اصلاً موجود نیست که بخواهد طلب کند یا دخالت داشته باشد.

۲۲۶۸ ۳ دقت کنید مورد ج هم می‌تواند مفهوم نفی سنخیت و هم معنای ۴ اتفاق را به تصویر بکشد چرا که کسانی که به سنخیت معتقد نیستند نیز نمی‌توانند نتایج حوادث را پیش‌بینی کنند.

۲۲۶۹ ۲ موارد الف و ب به درستی ارزش‌گذاری نشده‌اند.

بررسی موارد:

الف) این عبارت نادرست است چرا که علت این‌که نمی‌توان برخی حوادث را پیش‌بینی کرد این است که نمی‌توان آن‌ها را شناخت نه برعکس.

ب) ارزش این عبارت باید درست باشد.

ج) در حقیقت این بیت اتفاق به معنای دوم را نفی می‌کند.

۲۲۷۰ ۳ وجود رابطه و پیوستگی مربوط به علت و وجود نظم و قانون در آن مربوط به سنخیت است.

۲۲۴۱ ۴ اتفاق به این معنا که «سنخیتی میان اشیا و آثار آن‌ها نیست» از نظر بسیاری از فلاسفه، مانند ابن‌سینا، ملاصدرا و علامه طباطبایی و برخی فیلسوفان اروپایی، امکان‌پذیر نیست.

۲۲۴۲ ۱ پذیرش معنای سوم اتفاق به معنی نفی غایت‌مندی است.

۲۲۴۳ ۲ فیلسوفانی که معمولاً به علل‌العلل معتقد نیستند غایت‌مندی زنجیرهٔ حوادث را انکار می‌کنند.

۲۲۴۴ ۱ پذیرفتن این معنای اتفاق، نتیجهٔ اصلی آن نفی علت نخستین یا علل‌العلل و آفریننده را به دنبال دارد.

۲۲۴۵ ۲ آن دسته از فلاسفه که برای جهان علت نخستین و آفریننده را اثبات می‌کنند، معتقدند که این نوع اتفاق هم مانند دو معنای اول امکان‌پذیر نیست و همهٔ حوادث جهان از ابتدا تاکنون و در آینده در جهت یک هدف و غایت از پیش تعیین شده قرار دارند. به عبارت دیگر جهانی که ما در آن زندگی می‌کنیم، به سوی کمال خود در حرکت است و مرحله به مرحله کامل‌تر می‌شود.

۲۲۴۶ ۱ معتقدین به علت نخستین هر نوع اتفاقی را امکان‌پذیر نمی‌دانند.

۲۲۴۷ ۳ زندگی معنادار یک زندگی دارای غایت و هدف و سرشار از ارزش‌های اخلاقی است.

۲۲۴۸ ۱ قبول غایت‌مندی با قبول علل‌العلل برایشان میسر است.

۲۲۴۹ ۱ معنای چهارم اتفاق، یعنی «رخ دادن حادثهٔ پیش‌بینی نشده» با هیچ یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست.

۲۲۵۰ ۱ معنای چهارم اتفاق، یعنی «رخ دادن حادثهٔ پیش‌بینی نشده» با هیچ یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست.

۲۲۵۱ ۴ معنای چهارم اتفاق کاربرد درستی دارد و به علم ناقص و محدود ما به حوادث پیرامونی برمی‌گردد.

۲۲۵۲ ۱ معنای چهارم اتفاق، یعنی «رخ دادن حادثهٔ پیش‌بینی نشده» با هیچ یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست. بنابراین کاربرد درستی دارد و مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است.

۲۲۵۳ ۱ به ترتیب شامل معانی: اول، چهارم، دوم، سوم است.

۲۲۵۴ ۴ موارد الف و ب دارای مفهوم غایت‌مندی هستند که معنای سوم اتفاق را نفی می‌کند.

۲۲۵۵ ۳ معنای دوم اتفاق همان نفی سنخیت است. تجربه‌گرایان این‌که علت‌های خاص معلول‌های خاص دارند را می‌پذیرند اما به این‌که طبیعت و جهان همواره یکسان عمل می‌کنند و این اصل را می‌توان به همهٔ علت‌ها تعمیم داد، مورد قبول آن‌ها نیست و این ناشی از دیدگاه آن‌ها در معرفت‌شناسی است که عقل را در شناخت پدیده‌ها نمی‌پذیرند.

۲۲۵۶ ۱ در واقع ما اصل وجوب علی و معلولی را انکار کرده‌ایم. یکی از علل ناقصه برای رشد و به ثمر رسیدن گیاه دریافت نور و حرارت خورشید است که ما با نگاه‌داری گیاه در سردخانه او را از این علت محروم در نتیجه اجازهٔ تحقق وجوب و وجود را به او نداده‌ایم اما توقع داریم علت تامه محقق شده و گیاه ما به ثمر برسد.

۲۲۵۷ ۱ این معنا از اتفاق اصل علیت را نقض یا رد نمی‌کند.

۲۲۵۸ ۳ مربوط به اتفاق به معنای سوم است و سه گزینهٔ دیگر اتفاق به معنای اول را نشان می‌دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) ارادهٔ انسان نیز از جمله علت ناقصه است و باید باشد.

(۲) باید تمام مجموعهٔ علل حاضر باشد.

(۴) روشنایی معلول نور است و بدون علتش ممکن نیست.

۲۲۷۱ ۴ بررسی موارد نادرست:

الف) نمی‌توانیم تنها علت را طلب کنیم چرا که معلول در ادامه علت حتماً محقق می‌شود و این ناشی از اصل وجوب علی و معلولی است.

ج) نسبت میان این دو عموم و خصوص مطلق است.

۲۲۷۲ ۲ این بیت مفهوم غایتمندی و هدفمندی را به تصویر می‌کشد که اتفاق به معنای سوم را رد می‌کند.

۲۲۷۳ ۳ صادر شدن هر معلولی از هر علتی به معنای نفی سنخیت و اتفاق به معنای دوم است که پذیرفتن آن باعث ایجاد هر ج و مرج در جهان می‌شود. مفاهیم موجود در ابیات الف، ب، ه بیان‌کننده همین موضوع هستند اما ابیات ج، د و و نفی‌کننده اتفاق به معنای دوم و بیان‌کننده سنخیت‌اند.

۲۲۷۴ ۱ بیت «چو بد کردی مشو غافل ز آفات / که واجب شد طبیعت را مکافات»، ناظر بر اصل سنخیت علت و معلول است؛ یعنی هر عملی نتیجه متناسب با خودش را دارد. پس این بیت، اتفاق به معنی نفی اصل سنخیت علت و معلول را رد می‌کند.

۲۲۷۵ ۲ رد اصل سنخیت بی‌اعتباری همه علوم و بی‌اعتنایی به همه آن‌ها را به دنبال دارد.

۲۲۷۶ ۴ اتفاق به معنای چهارم است به معنای رخداد پیش‌بینی نشده که مخالف لوازم علت نیست.

۲۲۷۷ ۱ همه فیلسوفان چنین اتفاقی را انکار می‌کنند و می‌گویند چون هر معلولی به علت نیاز دارد نمی‌شود که میان حوادث رابطه‌ای ضروری برقرار نباشد.

۲۲۷۸ ۴ این بیت اشاره به نهایت زندگی دارد و آن را هم بازگشت به علت‌العلل می‌داند که در ادیان الهی خدا نامیده می‌شود و بدون اعتقاد به آن نمی‌توان اتفاق به معنای سوم را رد کرد. (دقت شود کوشش‌هایی در رد اتفاق بدون استفاده از علت‌العلل وجود دارد اما به درستی نمی‌توانند منکر این اتفاق شوند).

۲۲۷۹ ۴ همان‌طور که گفتیم آن‌ها فرایندهای تکاملی در جهان را اتفاقی تلقی می‌کنند (جهش یا جهش تکاملی نیز عموماً از سوی آن‌هایی به کار می‌رود که کمال و تکامل را ناشی از اتفاق می‌دانند).

۲۲۸۰ ۲ در سه گزینه دیگر به علت‌العلل و آفرینش پس اشاره شده که شرط نفی اتفاق به معنای سوم است.

۲۲۸۱ ۳ در واقع ما منکر اصل علت و لوازم آن نیستیم بلکه صرفاً نسبت به علت ناآگاهیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) رد اصل سنخیت

۲) رد وجوب علی

۴) نفی غایتمندی جهان

۲۲۸۲ ۳ برخلاف سه گزینه دیگر این گزینه به وظیفه فیض‌رسانی اشاره دارد و رابطه ضروری میان علت و معلول را تبیین نمی‌کند؛ همچنین که واسطه فیض‌رسانی عقول هستند.

۲۲۸۳ ۲ الهیات شفا مهم‌ترین کتاب فلسفی ابن‌سینا است.

۲۲۸۴ ۱ ارتباط و پیوستگی میان موجودات جهان از اصل علت ناشی می‌شود.

۲۲۸۵ ۲ اگر علت باشد و معلول نباشد، نقض وجوب و اگر معلول باشد و علت نباشد، نقض اصل علت است.

۲۲۸۶ ۴ اتفاق به معنای نقض هدفمندی میان پدیده‌ها مورد بحث بسیار زیادی بوده است.

۲۲۸۷ ۲ در این صورت انتظار داشتیم با وجود علت ناقصه هم باید معلول به وجود بیاید و چون علت لازمه باعث موجود شدن معلول نمی‌شد به نقض وجوب می‌پرداختیم.

۲۲۸۸ ۲ نپذیرفتن سنخیت ارتباطی به علت ندارد، اما برعکس آن صحیح است، یعنی اگر علت را نپذیریم، عملاً سنخیت را نیز نپذیرفته‌ایم.

۲۲۸۹ ۳ بررسی گزینه‌ها:

۱) برخی فلاسفه که به علت‌العلل اعتقاد ندارند، معنای سوم اتفاق را تأیید می‌کنند. ۲) تنها معنای اول اتفاق را همگی انکار کرده‌اند.

۳) برخی مردم به تمامی اجزای یک مسئله آگاه نیستند و گمان می‌کنند حادثه پیش‌بینی نشده است.

۴) نظم جهان به اصل سنخیت مربوط است.

۲۲۹۰ ۲ باید به خدا یا همان علت‌العلل یا در درس ۲ یاد گرفتیم واجب‌الوجود اعتقاد داشت تا اتفاق معنای سوم را نقض کرد.

۲۲۹۱ ۲ تخلف‌ناپذیری و حتمیت مربوط به وجوب است.

۲۲۹۲ ۳ این اتم‌های تقسیم‌ناپذیر و در نتیجه واحد بودند.

۲۲۹۳ ۱ اصل علت ارتباط و پیوستگی میان هر شیء و منشأ آن است.

وجوب تخلف‌ناپذیری و حتمیت و اصل سنخیت نظم و قانون‌مندی است.

۲۲۹۴ ۴ علت تامه هم شرط کافی است و هم لازم و وجوددهنده می‌باشد، اما علت ناقصه فقط شرط لازم است و برای به وجود آمدن علت کافی نیست.

۲۲۹۵ ۲ معنای اول اتفاق، انکار وجوب و علی و معلولی است.

معنای دوم اتفاق، انکار اصل سنخیت است.

۲۲۹۶ ۴ گزینه (۱) اشتباه است، چون علت معلول را پدید می‌آورد، نه برعکس.

گزینه (۲) به معنای چهارم اتفاق اشاره دارد.

گزینه (۳) با توجه به کلیدواژه «اتفاقی» به اصل سنخیت اشاره ندارد.

۲۲۹۷ ۴ معنی اول را تمامی فلاسفه رد می‌کنند و معنای دوم و سوم را برخی رد و برخی قبول می‌کنند.

۲۲۹۸ ۲ مهم‌ترین کتاب فلسفی ابن‌سینا شفا است که در بخش الهیات آن درباره مباحثی چون اتفاق و شانس سخن گفته است.

۲۲۹۹ ۳ پذیرش معنای سوم نفی علت‌العلل است و معنای چهارم مغایرتی با اصول علت ندارد و ما از اصل علت ارتباط و پیوستگی را می‌فهمیم.

۲۳۰۰ ۳ اثبات یا نفی معنای سوم اتفاق نیازمند دقت بیشتری می‌باشد.

۲۳۰۱ ۲ این سؤال وقوع یک معلول بدون علت را بیان می‌کند که معنی اول است.

۲۳۰۲ ۴ بارش باران بدون وجود شرایط آن، یعنی معلول بدون علت که اتفاق در معنی اول آن است.

۲۳۰۳ ۴ گزارش‌های تاریخی و کتاب‌های آسمانی بیانگر آن هستند که اندیشه درباره خدا یک اندیشه دیرین در تمام جوامع بشری بوده است. حکیمان و فرزندان جوامع در همراهی با پیام‌آوران الهی تلاش می‌کردند دریافتی درست و به دور از جهل و خرافات از خداوند به مردم عرضه کنند.

۲۳۰۴ ۳ با اشاره‌هایی که سهروردی، فیلسوف بزرگ اسلامی به دوره قدیم ایران دارد و نیز از داستان‌سرایی فردوسی در شاهنامه روشن می‌شود که در ایران قدیم حکیمان و فرزندان می‌زیسته‌اند که اندیشه‌های درخور ستایشی درباره خدا و مبدأ هستی داشته‌اند. آنان خدا را نور هستی می‌دانستند که با پرتو و اشراق خود پدیده‌ها را ظاهر می‌سازد و خلق می‌کند.

۲۳۲۳ ۱ خدا از طریق حواس دریافتنی نیست و از طریق تعقل قابل درک است چون غیرمادی و مجرد است.

۲۳۲۴ ۲ افلاطون، در مواردی از خداوند با عنوان «مثال خیر» یاد می‌کند و توضیح می‌دهد که همه چیز در پرتو آن دارای حقیقت می‌شوند و همان‌طور که روشنایی شبیه خورشید است، اما خود خورشید نیست، حقایق نیز شبیه به «مثال خیر» هستند، نه خود آن. افلاطون گاهی نیز از خدا به عنوان «خالق» و آفریننده این عالم یاد می‌کند تا به انسان‌ها یادآوری نماید که: «یگانه سخنی که درباره نظم جهان و گردش آفتاب و ماه و ستارگان می‌توان گفت این است که کل جهان در زیر فرمان عقل قرار دارد.»

۲۳۲۵ ۲ افلاطون، در مواردی از خداوند با عنوان «مثال خیر» یاد می‌کند و توضیح می‌دهد که همه چیز در پرتو آن دارای حقیقت می‌شوند.

۲۳۲۶ ۳ تعبیر محرک نامتحرک از ارسطو است. برخی از افلاطون‌شناسان بزرگ، از جمله تیلور معتقدند که «مثال خیر» و «خالق» (دمیورژ) هر دو، نام‌های دیگر خداوند است. «دمیورژ، خدا در مرتبه الوهیت و متصف به صفات فعل است، اما مثال خیر، فقط اشاره به ذات خداوند دارد». افلاطون‌شناسان بزرگ همچنین معتقدند که اگر گاهی افلاطون از خدایان نام می‌برد، به معنای اعتقاد وی به چندخدایی نیست، بلکه برای ارتباط برقرار کردن با جامعه آتن است که به شدت مشرک‌اند و استاد وی، سقراط را هم به همین جهت به قتل رساندند. همچنین او تلاش می‌کند، خداوند (مثال خیر) را در جایگاهی قرار دهد که هیچ موجود دیگری نمی‌تواند به آن جایگاه برسد.

۲۳۲۷ ۳ دمیورژ، خدا در مرتبه الوهیت و متصف به صفات فعل است، اما مثال خیر فقط اشاره به ذات خداوند دارد.

۲۳۲۸ ۱ به نظر افلاطون «یگانه سخنی که درباره نظم جهان و گردش آفتاب و ماه و ستارگان می‌توان گفت این است که کل جهان در زیر فرمان عقل قرار دارد». این سخن افلاطون بیان اولیه و ساده‌ای از برهان نظم است که فلاسفه از آن استفاده کرده‌اند.

۲۳۲۹ ۴ گزینه (۴) ویژگی‌های خدای افلاطون را بیان می‌کند.

۲۳۳۰ ۱ موارد د و ب از ویژگی‌های خدای افلاطون و الف، ج و ه از ویژگی‌های خدای ارسطو است.

۲۳۳۱ ۴ طبق متن کتاب درسی گزینه (۴) صحیح است.

۲۳۳۲ ۲ این‌که کار خداوند هدف‌دار است نشان می‌دهد این هدف از آگاهی است و در چندخدایی خلقت آگاهانه بی‌معنا است.

۲۳۳۳ ۴ دیدگاه دکارت، پیرامون خدا می‌باشد.

۲۳۳۴ ۴ این‌که خداوند از نظر افلاطون در چیز دیگری فرو نمی‌شود یعنی در کالبدی ظهور نمی‌کند.

۲۳۳۵ ۲ «تنها کسی محبوب خداست که عقیف باشد و از دایره اعتدال خارج نشود، زیرا چنین کسی شبیه خداست.» آرتیمیس نیز خدای عفت و خویش‌داری بود.

۲۳۳۶ ۴ مقصود تیلور آن است که چندخدایی نمی‌تواند نظم حکیمانه جهان را تبیین کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) به قید «در مواردی» توجه شود!

(۲) خداوند نمی‌زاید!

(۳) فقط با تفکر و تعقل می‌توان از او بهره برد.

۲۳۳۷ ۳ حقایق شبیه به مثال خیراند نه خود آن.

۲۳۳۸ ۳ افلاطون نظم جهان را فرمانبردار و تابع عقل می‌داند.

۲۳۰۵ ۱ حکیمان و فرزندان ایرانی نخستین پرتو و مخلوق خدا را «بهمن» می‌نامیدند و معتقد بودند که وی وجودی مجرد و غیرمادی دارد.

۲۳۰۶ ۴ در بررسی خدایان یونانی، زئوس خدای آسمان و باران، آپولون خدای خورشید و هنر و موسیقی و آرتیمیس خدای عفت و خویش‌داری بود.

۲۳۰۷ ۱ مردم یونان باستان به خدایان متعدد که تعدادشان به ده‌ها مورد می‌رسید، اعتقاد داشتند و نه یک خدا، لذا گزینه‌های (۲) و (۳) دقیق نیست. همچنین حاکمان و بزرگان جامعه یونان اجازه نمی‌دادند که کسی با اندیشه شرک‌آلودشان (نه ایمانی) مخالفت کند.

۲۳۰۸ ۲ «زئوس» خدای آسمان و باران، «آپولون» خدای خورشید و هنر و موسیقی و «آرتیمیس» خدای عفت و خویش‌داری بود.

۲۳۰۹ ۴ اتهام اصلی سقراط را چنین بیان کرد: «او خدایانی را که همه به آن‌ها معتقدند، انکار می‌کند و از خدایی جدید سخن می‌گوید».

۲۳۱۰ ۱ سقراط تلاش کرد که اندیشه آتنی‌ها را درباره خدا اصلاح کند و به گونه‌ای که آن‌ها متوجه حقیقتی برتر در هستی شوند.

۲۳۱۱ ۳ موارد گزینه (۳) صحیح می‌باشند.

۲۳۱۲ ۳

۲۳۱۳ ۴ **بررسی سایر گزینه‌ها:**

(۱) سقراط با چندخدایی مبارزه کرد.

(۲) اتهام به او به خاطر انکار چندخدایی و اعتقاد به یک خدای واحد بود.

(۳) او این کار را با روشی فلسفی استدلالی دنبال کرد.

۲۳۱۴ ۲ موارد د، ج و ب صحیح‌اند.

بررسی موارد نادرست:

الف) او اصلاح فضای آن روز با تدریجی و با دقتی فلسفی استدلالی دنبال کرد.

ه) «تیلور» خدای افلاطون را خدایی هدفمند می‌داند.

۲۳۱۵ ۲ این باور چنان ریشه‌دار بود که انکار آن طرد از جامعه و از دست دادن جان را به دنبال داشت، بنابراین عقیده جمعی بود.

۲۳۱۶ ۳ تلاش می‌کردند دریافتی درست و به دور از جهل و خرافات از خداوند به مردم عرضه کنند.

۲۳۱۷ ۳ آپولون خدای خورشید و هنر و موسیقی بود.

۲۳۱۸ ۳ این گزینه توصیف کانت از خداوند است.

۲۳۱۹ ۱ افلاطون در یک چنین فضایی، تصمیم گرفت با دقتی فلسفی و استدلالی درباره خدا صحبت کند و به تدریج پندارها را اصلاح نماید.

۲۳۲۰ ۳ «تیلور» یکی از افلاطون‌شناسان مشهور اروپایی معتقد است که افلاطون ابداع‌کننده خدانشناسی فلسفی است.

۲۳۲۱ ۲ افلاطون در فضای شرک‌آلود جامعه یونان باستان، تصمیم گرفت با دقتی فلسفی و استدلالی درباره خدا صحبت کند و به تدریج پندارها را اصلاح نماید. از همین رو، یکی از افلاطون‌شناسان مشهور اروپایی به نام «تیلور» می‌گوید: افلاطون ابداع‌کننده خدانشناسی فلسفی است.

۲۳۲۲ ۳ خدا نزد افلاطون یک خدای معین با ویژگی‌های روشن است و این، با چند خدایی یونان تفاوت دارد؛ زیرا در چندخدایی، خلقت آگاهانه معنا ندارد و چندخدایی شکل دیگری از همان کفر و بی‌خدایی است که افلاطون از آن یاد کرده است. مقصود تیلور آن است که چندخدایی یا همان شرک نمی‌تواند نظم حکیمانه جهان را تبیین کند؛ به خصوص که چندخدایی‌ها عقیده داشتند که میان خدایان اختلاف و جنگ هم رخ می‌دهد و هر کدام از آن‌ها می‌خواهد بر دیگران چیره شود؛ لذا این اعتقاد، تفاوتی با بی‌خدایی ندارد.

۲۳۳۹ ۴ گزینه (۴) نادرست است.

۲۳۴۰ ۲ یگر، مورخ برجسته فلسفه یونان می‌گوید: «استدلال واقعی بر وجود خدا، نخستین بار در آثار اولیة ارسطو یافت می‌شود. او در کتاب سوم خود با یک استدلال و قیاس «برترین و والاترین موجود» را اثبات می‌کند و به این ترتیب، به موضوع شکلی روشن و گویا می‌بخشد؛ به طوری که در طول قرون بعد، پیوسته متفکران مشتاق را به سمت تلاش‌هایی تازه به این سو و آن می‌دارد».

۲۳۴۱ ۳ عبارت گفته شده از ارسطو است و برهان حرکت نیز توسط ارسطو ارائه شده است.

۲۳۴۲ ۳ ارسطو در یکی از نوشته‌های خود به برهان «خوب‌ترین و بهترین موجود» اشاره می‌کند؛ «به طور کلی، هر جا که یک خوب‌تر و بهتر وجود دارد، خوب‌ترین و بهترین نیز هست. حال، در میان موجودات برخی خوب‌تر و بهتر از برخی دیگرند. پس، حقیقتی هم که خوب‌ترین و بهترین است وجود دارد که از همه برتر است و این، همان واقعیت الهی است». اما برهان مشهور ارسطو بر اثبات وجود خدا، برهان حرکت نام دارد.

۲۳۴۳ ۳ برهان مشهور ارسطو بر اثبات وجود خدا، برهان حرکت نام دارد. او معتقد است که وجود حرکت در عالم نیازمند یک محرکی است که خود آن محرک، حرکت نداشته باشد، زیرا اگر آن نیز حرکت داشته باشد، نیازمند یک محرک دیگر است و آن محرک دوم نیز به همین ترتیب نیازمند محرک است و سلسله محرک‌ها تا بی‌نهایت جلو خواهد رفت و چنین تسلسلی عقلاً محال است.

۲۳۴۴ ۴ برهان مشهور ارسطو بر اثبات وجود خدا، برهان حرکت نام دارد. او معتقد است که وجود حرکت در عالم نیازمند یک محرکی است که خود آن محرک، حرکت نداشته باشد، زیرا اگر آن نیز حرکت داشته باشد، نیازمند یک محرک دیگر است و آن محرک دوم نیز به همین ترتیب نیازمند محرک است و سلسله محرک‌ها تا بی‌نهایت جلو خواهد رفت و چنین تسلسلی عقلاً محال است.

۲۳۴۵ ۳ ارسطو در توصیفاتی که از خدا و مبدأ نخستین جهان می‌کند، از عباراتی چون شریف‌ترین موجود، خیر و جمال و زیبایی، ضرورتاً موجود، محرک غیرمحرک، دارای حیات، تغییرناپذیر و دارای عالی‌ترین اندیشه استفاده می‌کند.

۲۳۴۶ ۴ تعبیر مثال خیر، تعبیری افلاطونی است.

۲۳۴۷ ۱ بررسی موارد: الف) استدلال اولیة ارسطو از قوت کافی برخوردار بود.

ب) محرک غیرمحرک به تناقض می‌انجامد.

ج) ارسطو از قیاس برای اثبات برترین وجود استفاده می‌کند.

۲۳۴۸ ۱ این برهان در پی آن است تا اثبات کند همه حرکت‌ها منتهی به امری ثابت می‌شوند که محرک اول (به عنوان مبدأ) و غیرمحرک است که خدا می‌نامیم.

۲۳۴۹ ۳ این برهان‌های زمینه‌ساز قدم‌های بعد را فراهم کرد و قدمی بزرگ در راه خداشناسی فلسفی برداشت.

۲۳۵۰ ۴ دکارت در مقدمه نخست استدلال خود می‌گوید، من از حقیقتی نامتناهی و علیم و قدیر که خود من و هر چیز دیگری به وسیله او خلق شده‌ایم، تصویری دارم.

۲۳۵۱ ۲ دکارت در مقدمه نخست استدلال خود می‌گوید، من از حقیقتی نامتناهی و علیم و قدیر که خود من و هر چیز دیگری به وسیله او خلق شده‌ایم، تصویری دارم.

۲۳۵۲ ۴ استدلال دکارت این‌گونه است؛ من از حقیقتی نامتناهی و علیم و قدیر که خود من و هر چیز دیگری به وسیله او خلق شده‌ایم، تصویری دارم. این تصور نمی‌تواند از خودم باشد؛ زیرا من موجودی متناهی‌ام. پس، این تصور از من و هر موجود متناهی دیگری نیست بلکه از یک وجود نامتناهی است؛ اوست که می‌تواند چنین ادراکی را به من بدهد.

۲۳۵۳ ۳ استدلال دکارت این است که من از حقیقتی نامتناهی و علیم و قدیر که خود من و هر چیز دیگری به وسیله او خلق شده‌ایم، تصویری دارم. این تصور از وجود نامتناهی است که می‌تواند چنین ادراکی به من بدهد.

۲۳۵۴ ۳ استدلال دکارت این است که من از حقیقتی نامتناهی و علیم و قدیر که خود من و هر چیز دیگری به وسیله او خلق شده‌ایم، تصویری دارم. این تصور از وجود نامتناهی است که می‌تواند چنین ادراکی به من بدهد.

۲۳۵۵ ۳ دکارت مدعی است که از حقیقتی نامتناهی تصویری دارد (اساس استدلال وی) از نظر وی خدا یک مفهوم فطری است.

۲۳۵۶ ۲ دیوید هیوم، ادعا می‌کند دلایل دکارت و سایر فیلسوفان همگی قابل نقدند. از نظر هیوم، دلایلی که صرفاً متکی بر عقل باشند مردودند؛ زیرا عقل اساساً ادراک مستقل از حس و تجربه ندارد. به نظر هیوم، مهم‌ترین برهان فیلسوفان الهی، برهان نظم است که از تجربه گرفته شده اما این برهان نیز توانایی اثبات یک وجود ازلی و ابدی و نامتناهی را ندارد. به عقیده هیوم، برهان نظم فقط می‌تواند ثابت کند که یک ناظم و مدبر این جهان را اداره می‌کند؛ اما ثابت نمی‌کند که این ناظم خالق همان خداوندی است که نیازمند به علت نیست و واجب‌الوجود است.

۲۳۵۷ ۴ ملحد و منکر وجود خدا بود.

۲۳۵۸ ۴ به عقیده هیوم، برهان نظم توانایی اثبات یک وجود ازلی و ابدی و نامتناهی را ندارد و فقط می‌تواند ثابت کند که یک ناظم و مدبر این جهان را اداره می‌کند؛ اما ثابت نمی‌کند که این ناظم خالق همان خداوندی است که نیازمند به علت نیست و واجب‌الوجود است.

۲۳۵۹ ۴ عبارت آخر مربوط به کانت است. دیوید هیوم، ادعا می‌کند دلایل دکارت و سایر فیلسوفان همگی قابل نقدند. از نظر هیوم، دلایلی که صرفاً متکی بر عقل باشند مردودند؛ زیرا عقل اساساً ادراک مستقل از حس و تجربه ندارد. به نظر وی، مهم‌ترین برهان فیلسوفان الهی، برهان نظم است که از تجربه گرفته شده اما این برهان نیز توانایی اثبات یک وجود ازلی و ابدی و نامتناهی را ندارد.

۲۳۶۰ ۱ به نظر هیوم، مهم‌ترین برهان فیلسوفان الهی، برهان نظم است که از تجربه گرفته شده اما این برهان نیز توانایی اثبات یک وجود ازلی و ابدی و نامتناهی را ندارد. به عقیده هیوم، برهان نظم فقط می‌تواند ثابت کند که یک ناظم و مدبر این جهان را اداره می‌کند، اما ثابت نمی‌کند که این ناظم خالق همان خداوندی است که نیازمند به علت نیست و واجب‌الوجود است.

۲۳۶۱ ۱ برخی فیلسوفان تجربه‌گرا که عموماً به خدا اعتقاد داشتند، برهان نظم را معتبر می‌دانستند و از این برهان در اثبات وجود خدا استفاده می‌کردند.

۲۳۶۲ ۴ دکارت در یکی از استدلال‌های خود می‌گوید: من از حقیقتی نامتناهی و علیم و قدیر که خود من و هر چیز دیگری به وسیله او خلق شده‌ایم، تصویری دارم. این تصور نمی‌تواند از خودم باشد؛ زیرا من موجودی متناهی‌ام. پس، این تصور از من و هر موجود متناهی دیگری نیست، بلکه از وجود نامتناهی است؛ اوست که می‌تواند چنین ادراکی به من بدهد.

۲۳۶۳ ۲ برهان نظم از تجربه گرفته شده است. تجربه نیز توانایی اثبات موجودی ازلی، ابدی، نامتناهی یا واجب‌الوجود را ندارد.

۲۳۶۴ ۲ کانت، راهی متفاوت با دکارت و دیگر فیلسوفان عقل‌گرای پیشین برای پذیرش خدا پیمود. کانت به جای اثبات وجود خدا از طریق مخلوقات یا برهان علیت و یا وجوب و امکان، ضرورت وجود خدا را از طریق اخلاق و وظایف اخلاقی اثبات کرد.

۲۳۶۵ ۳ مسئولیت‌پذیری و رعایت اخلاق، تنها در جایی معنا دارد که انسان خود را صاحب اراده و اختیار ببیند.

۲۳۷۹ ۱ برگسون و ویلیام جیمز از تجربه‌های درونی و عشق و عرفان برای اثبات خداوند استفاده کردند.

۲۳۸۰ ۲ برگسون و ویلیام جیمز از تجربه‌های درونی و عشق و عرفان برای اثبات خداوند استفاده کردند.

۲۳۸۱ ۳ کرکگور معتقد است که ایمان هدیه‌ای الهی است که خداوند به انسان عطا می‌کند.

۲۳۸۲ ۳ کرکگور معتقد است که ایمان هدیه‌ای الهی است که خداوند به انسان عطا می‌کند. خدا انسان مؤمن را بر می‌گزیند و به او ایمان هدیه می‌کند و اگر کسی شایسته این بخشش نشود، زندگی تاریکی را سپری خواهد کرد.

۲۳۸۳ ۱ زندگی معنادار، عبارت از یک زندگی دارای غایت و هدف و سرشار از ارزش‌های اخلاقی است که انسان را نسبت به آینده مطمئن می‌کند و آرامشی برتر به او می‌دهد.

۲۳۸۴ ۳ بحران معناداری زندگی سبب شد که در قرن بیستم و بیست و یکم فیلسوفانی ظهور کردند که در عین اعتقاد راسخ به خدا، به جای ذکر دلایل اثبات وجود او، به رابطه میان «اعتقاد به خدا» و «معناداری زندگی» توجه کنند و نشان دهند که زندگی بدون اعتقاد به خدایی که مبدأ خیر و زیبایی و ناظر بر انسان باشد، دچار خلأ معنایی و پوچی آزردهنده‌ای خواهد شد.

۲۳۸۵ ۱ بحران معناداری زندگی سبب شد که در قرن بیستم و بیست و یکم فیلسوفانی ظهور کردند که در عین اعتقاد راسخ به خدا، به جای ذکر دلایل اثبات وجود او، به رابطه میان «اعتقاد به خدا» و «معناداری زندگی» توجه کنند و نشان دهند که زندگی بدون اعتقاد به خدایی که مبدأ خیر و زیبایی و ناظر بر انسان باشد، دچار خلأ معنایی و پوچی آزردهنده‌ای خواهد شد.

۲۳۸۶ ۳ کاتینگهام در کتاب خود به این مسئله اشاره می‌کند که پس از سیر نزولی استدلال‌های عقلی و فلسفی در اروپا بر اثبات وجود خدا، برخی از فیلسوفان به این سمت حرکت کردند که خدا را عامل اصلی معنابخشی به زندگی معرفی کنند.

۲۳۸۷ ۲ داستایوفسکی - کانت

۲۳۸۸ ۴ این عبارت بیان می‌کند که توجیه عمل اخلاقی و مسئولیت‌پذیری اخلاقی سخت خواهد شد.

۲۳۸۹ ۳ از قرن هجدهم میلادی به بعد برخی از فلاسفه اروپا به سوی انکار وجود خدا قدم برداشتند.

۲۳۹۰ ۳ کانت و دکارت در تلاش بودند تا پایه‌های عقلی اعتقاد به خدا را استوار سازند.

۲۳۹۱ ۱ گزینه (۱) به ترتیب فلاسفه مربوط به دیدگاه‌های سؤال را مشخص می‌کند.

۲۳۹۲ ۲ موارد ج و د صحیح‌اند اما الف و ب غلط‌اند.

بررسی موارد نادرست:

الف) افلاطون و ارسطو با این عقاید مبارزه می‌کردند.

ب) آرتیمیس خدای عفت و خویشتن‌داری بود.

۲۳۹۳ ۱ تنها مورد ج صحیح می‌باشد.

۲۳۹۴ ۳ علت ناتوانی چندخدایی در تأمین نظم درگیری میان خدایان است.

۲۳۹۵ ۲ بررسی موارد نادرست:

الف) مثال خیر ویژگی‌هایی شبیه به خورشید دارد اما خود خورشید نیست.

ب) وی از این واژه برای ارتباط با مردم آتن استفاده می‌کند وگرنه افلاطون معتقد به چندخدایی نیست.

۲۳۶۶ ۱ زندگی جمعی انسان بدون اصول اخلاقی و رعایت آن‌ها امکان‌پذیر نیست؛ اگر انسان‌ها در زندگی اجتماعی حدودی از اخلاق را رعایت نکنند و مسئول کارهای خود نباشند، هرج و مرج پدید می‌آید و زندگی متلاشی می‌شود.

۲۳۶۷ ۲ خدا و روح و اختیار انسان در فلسفه کانت یک وجود عینی و واقعی (objective) نیست، بلکه امری ذهنی (subjective) است که بشر نیاز دارد آن را مفروض بگیرد.

۲۳۶۸ ۳ روح و نفس مجرد که سادتش در کسب فضیلت و رعایت اصول اخلاقی است، چون موجودی غیرمادی و جاودانه است، برای سعادت دائمی خود به جهانی ماورای دنیای مادی نیاز دارد و چنین جهانی نیز مشروط به وجود خدایی جاودان و نامتناهی است.

۲۳۶۹ ۲ به نظر کانت، روح و نفس مجرد که سادتش در کسب فضیلت و رعایت اصول اخلاقی است، چون موجودی غیرمادی و جاودانه است، برای سعادت دائمی خود به جهانی ماورای دنیای مادی نیاز دارد و چنین جهانی نیز مشروط به وجود خدایی جاودان و نامتناهی است.

۲۳۷۰ ۳ عبارت «اگر خدایی وجود نداشته باشد، آن وقت هر کاری مجاز است.» از داستایوفسکی است.

۲۳۷۱ ۱ فیلسوفانی مانند دکارت و کانت تلاش می‌کردند که پایه‌های عقلی اعتقاد به خدا را استوار سازند.

۲۳۷۲ ۲ اگر انسان حدودی از اخلاق را رعایت نکند هرج و مرج پدید می‌آید و زندگی متلاشی می‌شود و کانت نیز همین اخلاق و مسئولیت‌پذیری را برای اثبات ضرورت خدا به کار می‌برد؛ همچنین اراده و اختیار ما مشروط به نفس مجرد است و نفس مجرد خودش مشروط به جهان ماورایی.

۲۳۷۳ ۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) کانت وجود خدا را ثابت نمی‌کند بلکه قبول آن را ضروری می‌داند.

۳) نفس جاودانه است؛ فضیلت و رذیلت تنها عاقبت نفس را معلوم می‌کنند.

۴) اختیار شرط است برای رعایت اصول اخلاقی و نه برعکس.

۲۳۷۴ ۳ فلاسفه بعد از کانت از تجربه‌های درونی برای اعتقاد به خدا استفاده می‌کردند و نه از ابزار تجربی (گزینه ۴). همچنین از آن‌جا که تفکر حس‌گرا قالب است توانایی اثبات وجود خدا از بین می‌رود؛ بنابراین برخی ممکن است نه منکر خدا باشند و نه ثابت‌کننده او.

۲۳۷۵ ۲ نفس مجرد برای زندگی جاوید خود مشروط به وجود جهان ماورایی است. این بعد غیرمادی انسان بهره‌مند از وجدان اخلاقی است.

۲۳۷۶ ۴ رشد تفکر حسی و حس‌گرایی و ظهور فیلسوفانی که جهان را مادی می‌دانستند و انسان را نیز موجودی مادی می‌شمردند، پایه‌های اعتقاد به خدا را در جامعه اروپایی سست کرد و زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داد.

۲۳۷۷ ۳ رشد تفکر حسی و حس‌گرایی و ظهور فیلسوفانی که جهان را مادی می‌دانستند و انسان را نیز موجودی مادی می‌شمردند، پایه‌های اعتقاد به خدا را در جامعه اروپایی سست کرد و زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داد؛ بدین صورت که معنا و مقصود زندگی در میان بخشی از جامعه اروپایی به اهداف مادی محدود شد و زندگی فاقد جنبه‌های متعالی خود گردید. به عبارت دیگر، زندگی بسیاری از مردم فاقد معنا و ارزش‌های متعالی گردید و بحران معناداری زندگی پدید آمد.

۲۳۷۸ ۱ ویلیام جیمز می‌گوید: «من معتقدم که دلیل وجود خداوند عمدتاً در تجربه‌های شخصی درونی ما نهفته است.»

۲۳۹۶ ۳ بررسی موارد نادرست:

الف) استدلال‌های اولیهٔ ارسطو زمینه را برای قدم‌های بعدی او فراهم کردند.
ب) در استدلال دکارت این مقدمه که بیان می‌کند تصور موجودی نامتناهی در موجودی متناهی وجود دارد غلط است؛ چرا که ظرف محدود چگونه می‌تواند مطروف نامحدود داشته باشد؟!

۲۳۹۷ ۴ کرکگور می‌گوید خداوند خودش باید انسان را انتخاب کند و ایمان

را به او هدیه دهد پس اختیار انسان را در پرستش وجود خدا نفی می‌کند.

۲۳۹۸ ۲ کرکگور ایمان را هدیهٔ الهی می‌داند که خدا به انسان عطا می‌کند و

اگر کسی شایستگی نداشته باشد زندگی تاریکی را سپری خواهد کرد، این بیت تمثیلی نیز دقیقاً همین مفهوم را می‌رساند که اگر خداوند راه را ننماید، انسان کور راه را نمی‌یابد.

۲۳۹۹ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تجربی نمی‌داند بلکه آن را در تجربه‌های درونی جست و جو می‌کند.

۲) از طریق وظایف اخلاقی ضرورت وجود خدا را ثابت کرد.

۴) صرف متکی به عقل بودن این نظریه‌ها برای هیوم مردود است.

۲۴۰۰ ۲ هیوم می‌گوید مهم‌ترین برهان فیلسوفان الهی، برهان نظم است که از

تجربه گرفته شده، اما این برهان نیز توانایی اثبات یک وجود ازلی و ابدی و نامتناهی را ندارد. یکی از دلایل این ناتوانی این است که براساس نظم موجود جهان، شما حداکثر می‌توانید یک ناظم و مدبر را اثبات کنید، اما نمی‌توانید به یک خالق نامتناهی و واجب‌الوجود بالذات برسید.

۲۴۰۱ ۲ آپولون خدای خورشید، هنر و موسیقی بود.

۲۴۰۲ ۳ نخستین فیلسوفی که دقتی فلسفی و استدلالی برای خدا به کار گرفت، افلاطون بود.

۲۴۰۳ ۳ فناپذیر همان از بین رفتنی است. نامتناهی را دکارت مطرح کرد.

۲۴۰۴ ۳ نخستین استدلال واقعی اثبات خدا را ارسطو مطرح کرد.

۲۴۰۵ ۲ ابدی همان جاودانه است و مجرد و معقول همان برتر از ماده.

۲۴۰۶ ۲ دکارت از آن‌جا که انسان متناهی است ولی تصور نامتناهی دارد، نتیجه می‌گیرد این نامتناهی باید باشد که تصورش شکل بگیرد.

۲۴۰۷ ۲ دکارت می‌گوید تصویری از نامتناهی در ذهن است، پس باید در خارج از

ذهن هم باشد. حال آن‌که وجود و ماهیت یا همان ذهن و خارج مغایرند و نمی‌توان هر چیزی که در ذهن باشد گفت در خارج هم هست، وگرنه سیمرغ و دیو هم چون در ذهن‌اند، باید در خارج هم باشند.

۲۴۰۸ ۲ هیوم می‌گوید دلایلی که صرفاً متکی بر عقل‌اند، بی‌ارزش‌اند.

۲۴۰۹ ۱ می‌گوید مهم‌ترین است، زیرا از تجربه گرفته شده، اما ایرادش این است که نهایتاً ناظم را اثبات می‌کنند، نه نامتناهی را.

۲۴۱۰ ۱ سیر مراحل برهان کانت به صورت زیر است:

۱ حضور در اجتماع

۲ رعایت اخلاق

۳ نیاز به برخورداری از اراده و اختیار

۴ نیاز به نفس (روح)

۵ نیاز به جهان بالاتر (ماوراءالطبیعه)

۶ نیاز به خدا

۲۴۱۱ ۳ حکیمان و فرزندان جوامع در همراهی پیام‌آوران الهی تلاش می‌کردند

دریافتی درست و به دور از جهل و خرافات از خداوند به مردم عرضه کنند.

۲۴۱۲ ۳ افلاطون در جامعهٔ یونان، تصمیم گرفت با دقتی فلسفی و استدلالی

دربارهٔ خدا صحبت کند و به تدریج پندارها را اصلاح کند.

۲۴۱۳ ۳ به گفتهٔ تیلور «از نظر افلاطون کار خدا هدفمند است.»، پس افلاطون

معنی سوم اتفاق که نفی غایت‌مندی است را قبول ندارد.

قدم‌های اولیهٔ ارسطو برای اثبات خدا استحکام لازم را داشتند و زمینه‌ساز قدم‌های بعدی شدند.

۲۴۱۴ ۴ هیوم نظرات گذشتگان را قابل نقد دانست، نه این‌که بگوید همهٔ آن‌ها

اشتباه هستند.

دکارت می‌گفت من تصویری از موجود نامتناهی دارم که این تصور از من نیست.

۲۴۱۵ ۲ همهٔ گزینه‌ها غیر از گزینهٔ (۲) درست است، زیرا کانت از طریق اخلاق

و وظایف اخلاقی ضرورت وجود خدا را اثبات کرد، نه وجود خدا (این دو کاملاً با هم متفاوت است)!

۲۴۱۶ ۳ درک موجود متناهی از موجود نامتناهی، نمی‌تواند از خودش باشد، زیرا

وی متناهی است؛ پس تصور موجود نامتناهی به واسطهٔ موجود نامتناهی به موجود متناهی داده شده است.

۲۴۱۷ ۴ کرکگور ایمان را هدیه‌ای الهی می‌داند که خدا به انسان عطا می‌کند.

۲۴۱۸ ۳ هیوم برهان نظم را نقد می‌کند و آن را رد نمی‌کند و معتقد است این

برهان نهایتاً یک ناظم را اثبات می‌کند، نه یک وجود نامتناهی.

۲۴۱۹ ۳ در بین تمامی گزینه‌ها فقط گزینهٔ (۳)، استدلال «... هرچا خوب‌تر و

بهتری وجود دارد ...» با این عبارت مرتبط است.

۲۴۲۰ ۳ ارسطو خداوند را محرک غیرمحرک می‌داند، نه متحرک غیرمحرک.

۲۴۲۱ ۴ بحث فیلسوف، خواه مسلمان، خواه مسیحی و خواه پیرو هر مسلک دیگری

دربارهٔ خدا، تا وقتی فلسفی است که از روش فلسفه، یعنی استدلال عقلی استفاده

کند و نتایج تفکر خود را به صورت استدلالی عرضه نماید. دکارت و کانت، با این‌که

مسیحی بودند ولی چون با روش فلسفی به اثبات خداوند پرداختند، بحث آن‌ها یک

بحث فلسفی به شمار می‌آید. فیلسوفان مسلمان، مانند ابن‌سینا و فارابی در کتب

فلسفی خود با روش عقلی دربارهٔ خداوند بحث کرده و به اثبات وجود خدا پرداخته‌اند.

بنابراین، فیلسوف کسی نیست که عقیده‌ای نداشته باشد، بلکه کسی است که براساس

قواعد فلسفی عقیده‌ای را بپذیرد و با قواعد فلسفی از عقیدهٔ خود دفاع کند. فیلسوف

معتقد به خدا، از طریق استدلال به خدا اعتقاد پیدا کرده است و از همین طریق هم

از خدا دفاع می‌کند.

۲۴۲۲ ۳ استدلال عقلی برای اثبات وجود خدا کافی است.

۲۴۲۳ ۳ همهٔ فیلسوفان مسلمان هم بر امکان‌پذیر بودن استدلال عقلی بر وجود

خدا تأکید کرده و هم با روش فلسفی و رعایت قواعد فلسفی دربارهٔ خدا اندیشیده و

در این راستا، استدلال عقلی خود را مطرح کرده‌اند. همچنین می‌توان در میان آراء

و نظرات فیلسوفان مسلمان در معرفت‌شناسی و آراء و دیدگاه‌هایشان در اثبات عقلی

وجود خدا ارتباط و هماهنگی یافت نه تعارض و اختلاف. علاوه بر این موارد، فلاسفهٔ

مسلمان ضمن توجه به ارتباط خدا و معناداری حیات، معناداری زندگی را حاصل و

نتیجهٔ اثبات عقلی وجود خداوند تلقی کردند.

۲۴۲۴ ۳ با این‌که برخی از فلاسفهٔ اروپایی عقل و استدلال عقلی را برای اثبات

وجود خدا کافی ندانسته و دلایل دیگری بر شناخت خدا ارائه کردند، اما فیلسوفان

مسلمان، از فارابی تا ملاصدرا و فلاسفهٔ معاصر، نظرشان بر این است که اثبات وجود

خدا از طریق استدلال عقلی امکان‌پذیر است.